บทที่ 2

เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

การวิจัย เรื่องความพึงพอใจของนักศึกษาต่อการจัดการศึกษาของศูนย์การศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยอำเภอรัตนวาปี ผู้วิจัยได้ศึกษาเอกสารเกี่ยวกับแนวคิดหลักการหลักเกณฑ์และวิธีการจัดการศึกษานอกโรงเรียนทฤษฎีที่เกี่ยวข้องกับความพึงพอใจและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องตามลำดับ ดังนี้

1. แนวคิดและทฤษฎีที่เกี่ยวข้องกับความพึงพอใจ
    1.1 ความหมายของความพึงพอใจ
    1.2 ทฤษฎีที่เกี่ยวข้องกับความต้องการ
2. วิธีการจัดการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย
    2.1 พระราชบัญญัติส่งเสริมการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย พ.ศ. 2551
    2.2 ด้านหลักสูตร
    2.3 ด้านการดำเนินการแนะแนว
    2.4 ด้านการจัดกระบวนการเรียนรู้
    2.5 ด้านการวัดผลและประเมินผลการเรียน
3. นักศึกษาของศูนย์การศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยอำเภอ
    3.1 คุณสมบัติของนักศึกษา
    3.2 คุณลักษณะของนักศึกษา
    3.3 การขึ้นทะเบียนของนักศึกษา
    3.4 การลงทะเบียนเรียนของนักศึกษา
    3.5 การเทียบโอนผลการเรียน
    3.6 การยื่นคำร้องขอจบหลักสูตร
    3.7 การย้ายสถานศึกษาของนักศึกษา
4. งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง
    4.1 งานวิจัยในประเทศ
    4.2 งานวิจัยต่างประเทศ

มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม
RAJABHAT MAHASARAKHAM UNIVERSITY

1. แนวคิดและทฤษฎีที่เกี่ยวข้องกับความพึงพอใจ

ความพึงพอใจสามารถตอบสนองความต้องการด้านร่างกายและจิตใจนักศึกษาทุกคนมีความต้องการหลายสิ่งหลายอย่างและมีความต้องการหลายระดับการจัดกิจกรรมใด ๆ ที่จะทำให้นักศึกษาเกิดความพึงพอใจการจัดกิจกรรมนั้นจะต้องสนองความต้องการของนักศึกษา

1.1 ความหมายของความพึงพอใจ

ราชบัณฑิตยสถาน (2546 : 793) ได้ให้ความหมายของความพึงพอใจ ไว้ว่า ความพึงพอใจหมายถึง ความพอใจ ความชอบใจ ความรัก ของบุคคลซึ่งมีต่อสิ่งใดสิ่งหนึ่ง

อรวรรณ พนาพันธ์ (2547 : 8) กล่าวว่า ความพึงพอใจ หมายถึง ระดับความรู้สึกพอใจโดยได้บรรลุหรือการตอบสนองใน ความต้องการ ความคัดหวัง ความปรารถนา ความอยากของบุคคล ซึ่งเป็นผลมาจากความรับผิดชอบ ความสนใจ มีทัศนคติที่ดีต่อสถานการณ์หรือสิ่งใด ๆ และเห็นว่าสิ่งนั้นมีประโยชน์และมีคุณค่า

เรืองฤทธิ์ ชมพูผุดผ่อง (2549 : 8) กล่าวว่า ความพึงพอใจ หมายถึง ความรู้สึกที่ดีหรือเจตคติที่ดีของบุคคลที่มีต่อสิ่งนั้น ๆ แล้ว จะทำให้เขาอุทิศแรงกายแรงใจและสติปัญญาเพื่อกระทำในสิ่งนั้น ๆ

จากคำนิยามความหมายของความพึงพอใจข้างต้นสรุปได้ว่าความพึงพอใจ หมายถึง ความรู้สึกที่เกิดจากความต้องการพื้นฐาน ทางร่างกาย และจิตใจ ที่มนุษย์คาดหวังไว้ถ้าความต้องการได้รับการตอบสนองตามที่คาดหวังไว้หรือมากกว่าความพึงพอใจก็จะเกิดขึ้นแต่ถ้าความต้องการไม่ได้รับการตอบสนองตามที่คาดหวังไว้ความไม่พึงพอใจก็จะเกิดขึ้น

มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม
RAJABHAT MAHASARAKHAM UNIVERSITY

1.2 ทฤษฎีที่เกี่ยวข้องกับความพึงพอใจ

ความพึงพอใจเป็นความรู้สึกที่ดีต่อสิ่งใดสิ่งหนึ่งที่ได้รับและสิ่งนั้นสามารถตอบสนองความต้องการด้านร่างกาย และจิตใจจะก่อให้เกิดความพึงพอใจทฤษฎีความต้องการที่ส่งผลต่อความพึงพอใจที่สำคัญ คือ

1.2.1 ทฤษฎีลำดับขั้นของความต้องการของมาสโลว์ (maslow, 1954 ; อ้างถึงใน อารีพันธ์มณี. 2538 : 187 – 189) ทฤษฎีนี้มีความเชื่อว่ามนุษย์ทุกคนมีความต้องการที่จะแสวงหาสิ่งแปลก ๆ ใหม่ ๆ เพื่อตอบสนองความต้องการของตนเองความต้องการของบุคคลมีหลายอย่างตั้งแต่ความต้องการขั้นต่ำถึงความต้องการขั้นสูง ซึ่งมนุษย์จะต้องมีการตอบสนองความต้องการขั้นพื้นฐานก่อนจึงจะสามารถตอบสนองความต้องการขั้นสูงต่อไปได้โดยตั้งอยู่บนสมมติฐานเกี่ยวกับพฤติกรรมของมนุษย์ ดังนี้

1) ลักษณะความต้องการของมนุษย์ ได้แก่

1.1) ความต้องการตามลำดับขั้นความสำคัญเริ่มจากความต้องการขั้นสูงสุด

1.2) มนุษย์มีความต้องการอยู่เสมอเมื่อความต้องการได้รับการตอบสนองก็จะมีความต้องการสิ่งใหม่เข้ามาแทนที่

1.3) เมื่อความต้องการในระดับหนึ่งได้รับการตอบสนองแล้วจะไม่จูงใจให้เกิดพฤฒิกรรมต่อสิ่งนั้นแต่จะมีความต้องการในระดับสูงเข้ามาแทนที่

1.4) ความต้องการที่เกิดขึ้นอาศัยซึ่งกันและกันมีลักษณะควบคู่กัน คือ เมื่อความต้องการอย่างหนึ่งยังไม่หมดสิ้นไปก็จะมีความต้องการอีกอย่างหนึ่งเกิดขึ้นมา

2) ลำดับขั้นความต้องการของมนุษย์ (Hierarchy of Needs) มี 5 ระดับ

2.1) ความต้องการพื้นฐานทางร่างกาย (Physiological Needs) เป็นความต้องการเบื้องต้นเพื่อความอยู่รอดของชีวิตความต้องการทางร่างกายจะมีอิทธิพลต่อพฤฒิกรรมของคนก็ต่อเมื่อความต้องการยังไม่ได้รับการตอบสนอง

2.2) ความต้องการความปลอดภัย (Security Needs) เป็นความต้องการความปลอดภัยในปัจจุบันและอนาคตซึ่งรวมถึงความก้าวหน้าในอนาคตและความอบอุ่นใจในอนาคต

2.3) ความต้องการทางสังคม (Social or Belonging Needs) ได้แก่ ความต้องการที่จะเข้ารวมและได้รับการยอมรับในสังคมความเป็นมิตรและความรักจากเพื่อน

2.4) ความต้องการที่จะได้รับการยกย่องหรือมีชื่อเสียง (Esteem Needs) เป็นความต้องการระดับสูง ได้แก่ ความต้องการอยากเด่นในสังคมรวมถึงความสำเร็จความรู้สึกความสามารถความเป็นอิสระและเสรีภาพและการเป็นที่ยอมรับนับถือของคนทั้งหลาย

2.5) ความต้องการที่จะได้รับความสำเร็จในชีวิต (Self-actualization Needs) เป็นความต้องการระดับสูงของมนุษย์ส่วนมากจะเป็นการนึกอยากจะเป็นอยากจะได้ตามความคิดเห็นของตนเองแต่ไม่สามารถแสวงหาได้

1.2.2 ทฤษฎีปัจจัยสองประการของเฮอร์เบริก (Herzberg, 1959 ; อ้างถึงในสมศักดิ์ คงเที่ยง และ อัญชลี โพธิ์ทอง, 2542 : 161- 162) แบ่งปัจจัยที่ก่อให้เกิดความพึงพอใจในการทำงานออกเป็น 2 ปัจจัย คือ

1) ปัจจัยสร้างแรงจูงใจ (Motivator Factors) เป็นปัจจัยที่เกี่ยวกับงานที่มีอิทธิพลในการสร้างความพึงพอใจ ซึ่งจะช่วยสร้างแรงจูงใจในการทำงานประกอบด้วยปัจจัย คือ

1.1) ความสำเร็จของงาน

1.2) การได้รับความยอมรับนับถือ

1.3) ลักษณะของงานที่ทำ

1.4) ความรับผิดชอบ

1.5) ความก้าวหน้าในตำแหน่งงาน

1.6) ความเจริญเติบโตขององค์การ

2) ปัจจัยค้ำจุนหรือปัจจัยสุขอนามัย (Hygiene Factors) เป็นปัจจัยที่เกี่ยวกับสิ่งแวดล้อมในการทำงานที่มักมาซึ่งความไม่พึงพอใจในการทำงานจำเป็นต้อง ป้องกัน ค้ำจุน ไม่ให้คนเกิดความท้อถอยไม่อยากทำงาน ประกอบด้วยปัจจัยต่าง ๆ ดังนี้

2.1) ค่าตอบแทนในการทำงาน

2.2) โอกาสที่จะได้รับความก้าวหน้าในอนาคต

2.3) ความสัมพันธ์ระหว่างบุคคลในองค์การ

2.4) ฐานะของอาชีพ

2.5) การปกครองบังคับบัญชา

2.6) นโยบายและการบริหารงานขององค์การ

2.7) สภาพการทำงาน ความมั่นคงปลอดภัยในการทำงาน

2.8) ความเป็นอยู่ส่วนตัว

1.2.3 ทฤษฎี x, y แมกเกรเกอร์ (Mcgregor, 1996 ; อ้างถึงใน วราภรณ์ รัชตะวรรณ, 2541 : 19) ทฤษฎีนี้ กล่าวถึงทฤษฎีที่เกี่ยวพันกันในเรื่องของการสร้างแรงจูงใจ 2 ทฤษฎี คือ ทฤษฎี x และทฤษฎี Y โดยได้ตั้งสมมติฐานเกี่ยวกับคนไว้ ดังนี้

1) ทฤษฎี x Mcgregor ได้พูดถึงพื้นฐานของทฤษฎี X ไว้ดังนี้

1.1) คนส่วนใหญ่โดยธรรมชาติแล้วไม่ชอบทำงาน

1.2) คนส่วนใหญ่ขาดความทะเยอะทะยานและต้องการช่วยกันทำงาน

1.3) คนส่วนใหญ่ชอบทำงานตามที่รับคำสั่งไม่มีความคิดริเริ่มสร้างสรรค์

1.4) คนส่วนใหญ่ต่อต้านการเปลี่ยนแปลง

1.5) คนส่วนใหญ่ถูกหลอกง่ายและไม่ฉลาด

2) ทฤษฎี Y McGregor จะมองตรงกันข้ามกับทฤษฎี X ซึ่งมีหลักสำคัญ ดังนี้

2.1) คนไม่ได้มีความเกียจคร้าน

2.2) คนไม่ได้ชอบบริหารงานด้านการใช้อำนาจแต่ชอบมีส่วนร่วมบริหารงาน

2.3) คนชอบที่จะตั้งเป้าหมายของตนเองมากกว่าให้คนมากำหนดเป้าหมายให้

2.4) คนมีความรับผิดชอบ

มหาวิทยาลัยราชภัฏพระนครศรีอยุธยา
RAJABHAT PHRANAKHON SI AYUTTHAYA UNIVERSITY

2. วิธีการจัดการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย

2.1 พระราชบัญญัติส่งเสริมการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย พ.ศ. 2551

2.1.1 ความหมาย ของการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย พระราชบัญญัติส่งเสริมการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย พ.ศ. 2551 ได้ให้ความหมาย การศึกษานอกระบบและการศึกตามอัธยาศัยในมาตรา 4 ไว้ดังนี้ (กระทรวงศึกษาธิการ, 2551 : 3-4)

การศึกษานอกระบบ หมายความว่ากิจกรรมการศึกษาที่มีกลุ่มเป้าหมาย ผู้รับบริการและวัตถุประสงค์ของการเรียนรู้ที่ชัดเจน มีรูปแบบ หลักสูตร วิธีการจัดและระยะเวลาเรียนหรือฝึกอบรมที่ยืดหยุ่นและหลากหลายตามสภาพความต้องการและศักยภาพในการเรียนรู้ของกลุ่มเป้าหมายนั้นและมีวิธีการวัดผลประเมินผลการเรียนรู้ที่มีมาตรฐานเพื่อรับคุณวุฒิทางการศึกษาหรือเพื่อจัดระดับผลการเรียนรู้

การศึกษาตามอัธยาศัย หมายความว่า กิจกรรมการเรียนรู้ในวิถีชีวิตประจำวันของบุคคล ซึ่งบุคคลสามารถเลือกที่จะเรียนรู้ได้อย่าต่อเนื่องตลอดชีวิต ตามความสนใจ ความต้องการ โอกาส ความพร้อม และศักยภาพในการเรียนรู้ของแต่ละบุคคล

2.1.2 หลักการ การศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย หลักการส่งเสริมสนับสนุนการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย ยึดหลัก ดังต่อไปนี้ (กระทรวงศึกษาธิการ, 2551 : 8-9)

1) การศึกษานอกระบบ

1.1) ความเสมอภาคในการเข้าถึงและได้รับการศึกษาอย่างกว้างขวาง ทั่วถึง เป็นธรรม และมีคุณภาพ เหมาะสมกับสภาพชีวิตของประชาชน

1.2) การกระจายอำนาจแก่สถานศึกษาและการให้ภาคีเครือข่ายมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษาเรียนรู้

2) การศึกษาตามอัธยาศัย

2.1) การเข้าถึงแหล่งการเรียนรู้ที่สอดคล้องกับความสนใจและวิถีชีวิตของผู้เรียนทุกกลุ่มเป้าหมาย

2.2) การพัฒนาแหล่งเรียนรู้ให้มีความหลากหลายทั้งส่วนที่เป็นภูมิปัญญาท้องถิ่น และส่วนที่นำ เทคโนโลยีมาใช้เพื่อการศึกษา

2.3) การจัดกรอบหรือแนวทางการเรียนรู้ที่เป็นคุณประโยชน์ต่อผู้เรียน

มหาวิทยาลัยมหาสารคาม MAHASARAKHAM UNIVERSITY

2.1.3 เป้าหมายของการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย เป้าหมายในการส่งเสริมและสนับสนุนการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย มีดังต่อไปนี้ (กระทรวงศึกษาธิการ, 2551 : 10 -11)

1) การศึกษานอกระบบ

1.1) ประชาชนได้รับการศึกษาอย่างต่อเนื่อง เพื่อพัฒนาศักยภาพกำลังคนและสังคม ที่ใช้ความรู้และภูมิปัญญาเป็นฐานในการพัฒนา ทั้งด้านเศรษฐกิจ สังคม สิ่งแวดล้อม ความมั่นคง และคุณภาพชีวิต ทั้งนี้ ตามแนวทางการพัฒนาประเทศ

1.2) ภาคีเครือข่ายเกิดแรงจูงใจและมีความพร้อมในการมีส่วนร่วมเพื่อจัดกิจกรรมการศึกษา

2) การศึกษาตามอัธยาศัย

2.1) ผู้เรียนได้รับความรู้และทักษะพื้นฐานในการแสวงหาความรู้ที่จะเอื้อต่อการเรียนรู้ตลอดชีวิต

2.2) ผู้เรียนได้เรียนรู้สาระที่สอดคล้องกับความสนใจและความจำเป็นในการยกระดับคุณภาพชีวิต ทั้งในด้านการเมือง เศรษฐกิจ สังคมและวัฒนธรรม

2.3) ผู้เรียนสามารถนำความรู้ที่ได้รับไปใช้ประโยชน์และเทียบโอนผลการเรียนกับการศึกษาในระบบและการศึกษานอกระบบ

2.1.4 อำนาจหน้าที่ของ สำนักงานส่งเสริมการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย พระราชบัญญัติส่งเสริมการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย พ.ศ. 2551 กำหนดไว้ในมาตรา 14 ให้มีสำนักงานส่งเสริมการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย ขึ้นในสำนักงานปลัดกระทรวงศึกษาธิการ เรียกโดยย่อว่า “สำนักงาน กศน.” โดยมีอำนาจหน้าที่ดังต่อไปนี้ (กระทรวงศึกษาธิการ, 2551 : 22-25)

1) เป็นหน่วยงานกลางในการดำเนินการส่งเสริม สนับสนุน และประสานงานการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย และรับผิดชอบงานธุรการของคณะกรรมการ

2) จัดทำข้อเสนอแนะนโยบาย ยุทธศาสตร์ แผน และมาตรฐานการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยต่อคณะกรรมการ

3) ส่งเสริม สนับสนุน และดำเนินการพัฒนาคุณภาพทางวิชาการ การวิจัย การพัฒนา หลักสูตรและนวัตกรรมทางการศึกษา บุคลากรและระบบข้อมูลข่าวสารสนเทศที่เกี่ยวข้องกับการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย

4) ส่งเสริม สนับสนุน และดำเนินการเทียบโอนผลการเรียน การเทียบโอนความรู้และประสบการณ์ และการเทียบระดับการศึกษา

5) ส่งเสริม สนับสนุน และประสานงานให้บุคคล ครอบครัว ชุมชน องค์กรชุมชน องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น องค์กรเอกชน องค์กรวิชาชีพ สถาบันศาสนา สถานประกอบการ และองค์กรอื่นรวมตัวกันเป็นภาคีเครือข่าย เพื่อเสริมสร้างความเข้มแข็งในการดำเนินงานการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย

6) จัดทำข้อเสนอแนะเกี่ยวกับการใช้ประโยชน์เครือข่ายเทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสาร สถานีวิทยุโทรทัศน์เพื่อการศึกษา วิทยุชุมชน ศูนย์วิทยาศาสตร์เพื่อการศึกษา ห้องสมุดประชาชน พิพิธภัณฑ์ ศูนย์การเรียนชุมชน และแหล่งการเรียนรู้อื่น เพื่อส่งเสริมการเรียนรู้และการพัฒนาคุณภาพชีวิตอย่างต่อเนื่องของประชาชน

7) ดำเนินการเกี่ยวกับการติดตามตรวจสอบ และประเมินผลการดำเนินงานการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย

8) ปฏิบัติงานอื่นใดตามพระราชบัญญัตินี้หรือกฎหมายอื่นที่บัญญัติให้เป็นอำนาจหน้าที่ของสำนักงาน หรือตามที่รัฐมนตรีมอบหมาย

2.1.5 สำนักงานส่งเสริมการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยจังหวัด

มาตรา 17 แห่งพระราชบัญญัติส่งเสริมการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย พ.ศ. 2551 กำหนดให้มี สำนักงานส่งเสริมการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยจังหวัดเรียกโดยย่อว่า “สำนักงาน กศน. จังหวัด”ทุกจังหวัด จำนวน 75 แห่ง และสำนักงานส่งเสริมการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยกรุงเทพมหานคร เรียกโดยย่อว่า”สำนักงาน กศน. กทม.” 1 แห่ง เป็นหน่วยงานการศึกษา สังกัดสำนักงาน กศน. ทำหน้าที่เป็นหน่วยธุรการของคณะกรรมการส่งเสริมการศึกษาการนอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย และได้กำหนดให้มีอำนาจหน้าที่บริหารจัดการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย ดังนี้ (กระทรวงศึกษาธิการ, 2551 : 31-37)

มาตรา 18 ให้สถานศึกษาทำหน้าที่ส่งเสริม สนับสนุน ประสานงาน และจัดการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยร่วมกับภาคีเครือข่ายการดำเนินงานของสถานศึกษาอาจจัดให้มีศูนย์การเรียนชุมชนเป็นหน่วยจัดกิจกรรมและสร้างกระบวนการเรียนรู้ของชุมชนก็ได้ การจัดตั้ง ยุบ เลิก รวม การกำหนดบทบาท อำนาจหน้าที่ของสถานศึกษาให้เป็นไปตามที่รัฐมนตรีประกาศกำหนด

มาตรา 19 ให้สถานศึกษาแต่ละแห่งมีคณะกรรมการสถานศึกษา

มาตรา 20 ให้สำนักงาน จัดให้มีระบบการประกันคุณภาพการศึกษานอกระบบซึ่งเป็นระบบประกันคุณภาพภายในสำหรับสถานศึกษาที่มีคุณภาพและมาตรฐานสอดคล้องกับกฎหมายว่าด้วยการศึกษาแห่งชาติ ให้สถานศึกษาดำเนินการประกันคุณภาพภายในให้สอดคล้องกับระบบ หลักเกณฑ์ และวิธีการประกันคุณภาพภายใน โดยได้รับความร่วมมือ ส่งเสริมและ

สนับสนุน จากภาคีเครือข่าย และสำนักงาน ระบบหลักเกณฑ์และวิธีประกันคุณภาพภายในให้เป็นไปตามที่กำหนดในกฎกระทรวง

2.1.6 ศูนย์การศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยอำเภอ เขต มี อำนาจหน้าที่ ดัง ต่อไปนี้ (ประกาศกระทรวงศึกษาธิการ, 2551 : 2-37)

1) จัดการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย

2) ส่งเสริม สนับสนุน และประสานภาคีเครือข่าย เพื่อการจัดการศึกษานอกระบบและ การศึกษาตามอัธยาศัย

3) ดำเนินการตามนโยบายพิเศษของรัฐบาลและงานเสริมสร้างความมั่นคงของชาติ

4) จัด ส่งเสริม สนับสนุนและประสานงานการจัดการศึกษาตามโครงการอันเนื่องมาจากพระราชดำริในพื้นที่

5) จัด ส่งเสริม สนับสนุน พัฒนาแหล่งเรียนรู้และภูมิปัญญาท้องถิ่น

6) วิจัยและพัฒนาคุณภาพหลักสูตร สื่อ กระบวนการเรียนรู้ และมาตรฐานการศึกษานอกระบบ

7) ดำเนินการเทียบโอนผลการเรียน การเทียบโอนความรู้แลประสบการณ์

8) กำกับ ดูแล ตรวจสอบ นิเทศภายใน ติดตามประเมินผลและรายงานผลการดำเนินงานการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย

9) พัฒนาครู และบุคลากรทางการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย

10) ระดมทรัพยากรเพื่อใช้ในการจัดและพัฒนาการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย

11) ดำเนินการประกันคุณภาพภายใน ให้สอดคล้องกับระบบ หลักเกณฑ์และวิธีการที่กำหนด

12) ปฏิบัติงานอื่น ๆ ตามที่ได้รับมอบหมาย

2.2 ด้านหลักสูตร

ราชบัณฑิตยสถาน (2546 : 1272) ให้ความหมายของหลักสูตรไว้ว่า หมายถึง ประมวลวิชาและกิจกรรมต่าง ๆ ที่กำหนดไว้ในการศึกษาเพื่อวัตถุประสงค์อย่างใดอย่างหนึ่ง

หลักสูตรสถานศึกษา หมายถึง หลักสูตรที่สถานศึกษาจัดทำขึ้นโดยจัดความรู้หรือมวลประสบการณ์ให้ผู้เรียนได้เรียนรู้ตามหลักเกณฑ์และวิธีการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย หลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐานพุทธศักราช 2551 เป็นหลักสูตรแกนกลางที่กำหนดสาระการเรียนรู้ใช้ในการจัดการศึกษา (กลุ่มพัฒนาการศึกษานอกโรงเรียน, 2551 : 42)

จากความรู้ด้านหลักสูตรข้างต้น สรุปได้ว่า หลักสูตร หมายถึง ประมวลวิชาและกิจกรรมที่สถานศึกษากำหนดในการจัดการศึกษานอกโรงเรียนตามหลักเกณฑ์และวิธีการจัดการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย หลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐานพุทธศักราช 2551

2.2.1 แนวคิด

กระทรวงศึกษาธิการได้ประกาศให้ใช้หลักสูตรการศึกษานอกระบบระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 เมื่อวันที่ 18 กันยายน พ.ศ. 2551 เป็นหลักสูตรที่มุ่งจัดการศึกษาเพื่อตอบสนองอุดมการณ์การจัดการศึกษาตลอดชีวิต การสร้างสังคมไทยให้เป็นสังคมแห่งการเรียนรู้ตามปรัชญา “คิดเป็น” เพื่อสร้างคุณภาพชีวิตและสังคม มีการบูรณาการอย่างสมดุลระหว่างปัญญาธรรม ศีลธรรม และวัฒนธรรม มุ่งสร้างพื้นฐานการเป็นสมาชิกที่ดีของครอบครัว ชุมชน สังคม และพัฒนาความสามารถเพื่อการทำงานที่มีคุณภาพ โดยให้ภาคีเครือข่ายมีส่วนร่วมจัดการศึกษาให้ตรงตามความต้องการของผู้เรียน และสามารถตรวจสอบได้ว่าการศึกษานอกระบบเป็นกระบวนการของการพัฒนาชีวิตและสังคม สามารถพึ่งพาตนเองได้ และรู้เท่าทันการเปลี่ยนแปลง เป็นหลักสูตรที่มีความเหมาะสมสอดคล้องกับสภาพปัญหา ความต้องการของบุคคลที่อยู่นอกระบบโรงเรียน ซึ่งเป็นผู้มีความรู้ ประสบการณ์จากการทำงาน และการประกอบอาชีพ โดยการกำหนดสาระการเรียนรู้ มาตรฐานการเรียนรู้ การจัดการเรียนรู้ การวัดและประเมินผล ให้ความสำคัญกับการพัฒนากลุ่มเป้าหมายด้านจิตใจให้มีคุณธรรมควบคู่ไปกับการพัฒนาการเรียนรู้ สร้างภูมิคุ้มกัน สามารถจัดการกับองค์ความรู้ ทั้งภูมิปัญญาท้องถิ่นและเทคโนโลยีเพื่อให้ผู้เรียนสามารถปรับตัวอยู่ในสังคมที่มีการเปลี่ยนแปลงตลอดเวลา สร้างภูมิคุ้มกันตามแนวปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง รวมทั้งคำนึงถึงธรรมชาติการเรียนรู้ของผู้ที่อยู่นอกระบบ และสอดคล้องกับสภาพเศรษฐกิจ สังคม การเมือง การปกครอง ความเจริญก้าวหน้าของเทคโนโลยีและการสื่อสาร (สำนักงานส่งเสริมการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย , 2553 : 1)

หลักสูตรการศึกษานอกระบบระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 ยึดหลักปรัชญา "คิดเป็น" มาใช้ในการจัดการศึกษา

ปรัชญา "คิดเป็น" อยู่บนฐานความคิดที่ว่า ความต้องการของแต่ละบุคคลไม่เหมือนกัน แต่ทุกคนมีจุดรวมของความต้องการที่เหมือนกัน คือ ทุกคนต้องการความสุข คนเราจะมีความสุขเมื่อตัวเรา ความรู้ทางวิชาการ สังคมและสิ่งแวดล้อม ผสมกลมกลืนกันได้ ก็จะมีความสุข โดยการคิดแบบพอเพียง พอประมาณ ไม่มากไม่น้อย เป็นทางสายกลาง สามารถอธิบายได้ด้วยเหตุผล (สำนักงานส่งเสริมการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย, 2547 : 4)

มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม
RAJABHAT MAHASARAKHAM UNIVERSITY

กระบวนการ “คิดเป็น”

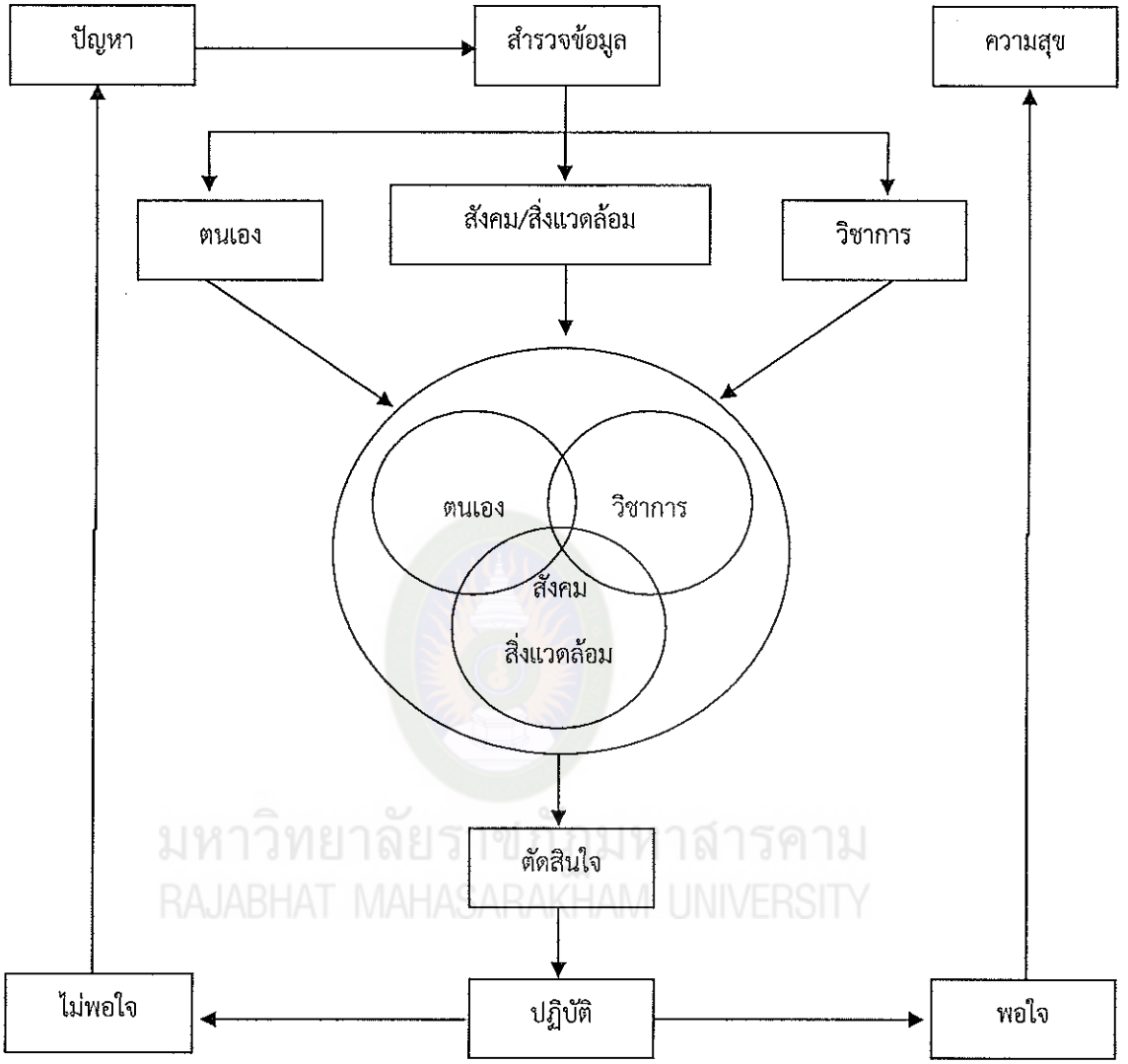

มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม
RAJABHAT MAHASARAKHAM UNIVERSITY

แผนภาพที่ 2 กระบวนการ”คิดเป็น”

ที่มา : สำนักงานส่งเสริมการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย (2547 : 4)

จากแผนภาพที่ 3 แสดงให้เห็นว่า กระบวนการเรียนรู้ ตามปรัชญา "คิดเป็น" มีผู้เรียนสำคัญที่สุด โดยครูจะเป็นเพียงผู้จัดโอกาส กระตุ้นให้ผู้เรียนคิด วิเคราะห์ ปัญหาหรือความต้องการ มีการเรียนรู้จากสภาพปัญหาของตนเอง อภิปราย แลกเปลี่ยนเรียนรู้จากข้อมูลจริง และตัดสินใจบนฐานข้อมูลที่เพียงพอและเชื่อถือได้ คือ ข้อมูลตนเอง วิชาการ ชุมชน สังคมและสิ่งแวดล้อม ถ้าหากสามารถทำให้ปัญหาหายไป กระบวนการก็ยุติลง ถ้ายังไม่พอใจแสดงว่ายังมี

ปัญหาอยู่ ก็จะเริ่มกระบวนการพิจารณาทางเลือกใหม่อีกครั้ง กระบวนการนี้จะยุติลงเมื่อบุคคลพอใจและมีความสุข

2.2.2 หลักการ

หลักสูตรการศึกษานอกระบบระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 กำหนดหลักการไว้ดังนี้ (สำนักงานส่งเสริมการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย, 2553 : 1)

1) เป็นหลักสูตรที่มีโครงสร้างยืดหยุ่นด้านสาระการเรียนรู้ เวลาเรียน และการจัดการเรียนรู้ โดยเน้นการบูรณาการเนื้อหาให้สอดคล้องกับวิถีชีวิต ความแตกต่างของบุคคล ชุมชน และสังคม

2) ส่งเสริมให้มีการเทียบโอนผลการเรียนจากการศึกษาในระบบ การศึกษานอกระบบ และการศึกษาตามอัธยาศัย

3) ส่งเสริมให้ผู้เรียนได้พัฒนาและเรียนรู้อย่างต่อเนื่องตลอดชีวิต โดยตระหนักว่าผู้เรียนมีความสำคัญ สามารถพัฒนาตนเองได้ตามธรรมชาติและเต็มตามศักยภาพ

4) ส่งเสริมให้ภาคีเครือข่ายมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษา

2.2.3 จุดหมาย

หลักสูตรการศึกษานอกระบบระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 มุ่งพัฒนาให้ผู้เรียนมีคุณธรรม จริยธรรม มีสติปัญญา มีคุณภาพชีวิตที่ดี มีศักยภาพในการประกอบอาชีพและการเรียนรู้อย่างต่อเนื่อง ซึ่งเป็นคุณลักษณะอันพึงประสงค์ที่ต้องการ จึงกำหนดจุดหมายดังต่อไปนี้ (สำนักงานส่งเสริมการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย, 2553 : 2)

1) มีคุณธรรม จริยธรรม ค่านิยมที่ดีงาม และสามารถอยู่ร่วมกันในสังคมอย่างสันติสุข

2) มีความรู้พื้นฐานสำหรับการดำรงชีวิตและการเรียนรู้อย่างต่อเนื่อง

3) มีความสามารถในการประกอบสัมมาอาชีพให้สอดคล้องกับความสนใจ ความถนัด และตามทันความเปลี่ยนแปลงทางเศรษฐกิจ สังคม และการเมือง

4) มีทักษะการดำเนินชีวิตที่ดี และสามารถจัดการกับชีวิต ชุมชน สังคมได้อย่างมีความสุขตามแนวปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง

5) มีความเข้าใจประวัติศาสตร์ชาติไทย ภูมิใจในความเป็นไทย โดยเฉพาะภาษา ศิลปะ วัฒนธรรม ประเพณี กีฬา ภูมิปัญญาไทย ความเป็นพลเมืองดี ปฏิบัติตนตาม

มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม
RAJABHAT MAHASARAKHAM UNIVERSITY

หลักธรรมของศาสนา ยึดมั่นในวิถีชีวิต และการปกครองระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข

6) มีจิตสำนึกในการอนุรักษ์ และพัฒนาทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม

7) เป็นบุคคลแห่งการเรียนรู้ มีทักษะในการแสวงหาความรู้ สามารถเข้าถึงแหล่งเรียนรู้ และบูรณาการความรู้มาใช้ในการพัฒนาตนเอง ครอบครัว ชุมชน สังคม และประเทศชาติ

2.2.4 กลุ่มเป้าหมาย

ประชาชนทั่วไปที่ไม่ได้อยู่ในระบบโรงเรียน

2.2.5 ระดับการศึกษา

ระดับการศึกษาแบ่งระดับการศึกษาออกเป็น 3 ระดับ คือ

1) ระดับประถมศึกษา

2) ระดับมัธยมศึกษาตอนต้น

3) ระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย

โดยแต่ละระดับใช้เวลาเรียน 4 ภาคเรียน ยกเว้นกรณีที่มีการเทียบโอน แต่ทั้งนี้ต้องลงทะเบียนเรียนในสถานศึกษาอย่างน้อย 1 ภาคเรียน

2.2.6 สาระการเรียนรู้

มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม
RAJAPHAT MAHASARAKHAM UNIVERSITY

สาระและมาตรฐานการเรียนรู้ตามหลักสูตรการศึกษานอกระบบระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 ประกอบด้วย 5 สาระการเรียนรู้ และ 18 มาตรฐานการเรียนรู้ (สำนักงานส่งเสริมการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย, 2553 : 3) ดังนี้

1) สาระทักษะการเรียนรู้ ประกอบด้วย 5 มาตรฐาน ดังนี้

มาตรฐานที่ 1.1 มีความรู้ ความเข้าใจ ทักษะและเจตคติที่ดีต่อการเรียนรู้ด้วยตนเอง

มาตรฐานที่ 1.2 มีความรู้ ความเข้าใจ ทักษะและเจตคติที่ดีต่อการใช้แหล่งเรียนรู้

มาตรฐานที่ 1.3 มีความรู้ ความเข้าใจ ทักษะและเจตคติที่ดีต่อการจัดการความรู้

มาตรฐานที่ 1.4 มีความรู้ ความเข้าใจ ทักษะและเจตคติที่ดีต่อการคิดเป็น

สำนักวิทยบริการฯ มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม วิทยานิพนธ์ งานวิจัย

มาตรฐานที่ 1.5 มีความรู้ ความเข้าใจ ทักษะและเจตคติที่ดีต่อการวิจัยอย่างง่าย

2) สาระความรู้พื้นฐาน ประกอบด้วย 2 มาตรฐาน ดังนี้

มาตรฐานที่ 2.1 มีความรู้ ความเข้าใจ และทักษะพื้นฐานเกี่ยวกับภาษาและการสื่อสาร

มาตรฐานที่ 2.2 มีความรู้ ความเข้าใจ และทักษะพื้นฐานเกี่ยวกับคณิตศาสตร์ วิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี

3) สาระการประกอบอาชีพ ประกอบด้วย 4 มาตรฐาน ดังนี้

มาตรฐานที่ 3.1 มีความรู้ ความเข้าใจ และเจตคติที่ดีในงานอาชีพ มองเห็นช่องทาง และตัดสินใจประกอบอาชีพได้ตามความต้องการ และศักยภาพของตนเอง

4) สาระทักษะการดำเนินชีวิต ประกอบด้วย 3 มาตรฐาน ดังนี้

มาตรฐานที่ 4.1 มีความรู้ ความเข้าใจ เจตคติที่ดีเกี่ยวกับปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง และสามารถประยุกต์ใช้ในการดำเนินชีวิตได้อย่างเหมาะสม

มาตรฐานที่ 4.2 มีความรู้ ความเข้าใจ ทักษะและเจตคติที่ดีเกี่ยวกับการดูแล ส่งเสริมสุขภาพอนามัย และความปลอดภัยในการดำเนินชีวิต

มาตรฐานที่ 4.3 มีความรู้ ความเข้าใจ และเจตคติที่ดีเกี่ยวกับศิลปะและสุนทรียภาพ

5) สาระการพัฒนาสังคม ประกอบด้วย 4 มาตรฐาน ดังนี้

มาตรฐานที่ 5.1 มีความรู้ ความเข้าใจ และตระหนักถึงความสำคัญเกี่ยวกับภูมิศาสตร์ประวัติศาสตร์ เศรษฐศาสตร์ การเมือง การปกครอง สามารถนำมาปรับใช้ในการดำรงชีวิต

มาตรฐานที่ 5.2 มีความรู้ ความเข้าใจ เห็นคุณค่า และสืบทอดศาสนาวัฒนธรรม ประเพณี เพื่อการอยู่ร่วมกันอย่างสันติสุข

มาตรฐานที่ 5.3 ปฏิบัติตนเป็นพลเมืองดีตามวิถีประชาธิปไตย มีจิตสาธารณะ เพื่อความสงบสุขของสังคม

มาตรฐานที่ 5.4 มีความรู้ ความเข้าใจ เห็นความสำคัญของหลักการพัฒนาและสามารถพัฒนาตนเอง ครอบครัว ชุมชน และสังคม

มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม RAJABHAT MAHASARAKHAM UNIVERSITY

ตารางที่ 1 โครงสร้างหลักสูตรการศึกษานอกระบบระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551

สาระการเรียนรู้	จำนวนหน่วยกิต					
	ประถมศึกษา		มัธยมศึกษาตอนต้น		มัธยมศึกษาตอนปลาย	
	วิชาบังคับ	วิชาเลือก	วิชาบังคับ	วิชาเลือก	วิชาบังคับ	วิชาเลือก
1. ทักษะการเรียนรู้	5		5		5	
2. ความรู้พื้นฐาน	12		16		20	
3. การประกอบอาชีพ	8		8		8	
4. ทักษะการดำเนินชีวิต	5		5		5	
5. การพัฒนาสังคม	6		6		6	
รวม	36	12	40	16	44	32
	48 หน่วยกิต		56 หน่วยกิต		76 หน่วยกิต	
กิจกรรมพัฒนาคุณภาพชีวิต	100 ชั่วโมง		100 ชั่วโมง		100 ชั่วโมง	

หมายเหตุ วิชาเลือกในแต่ละระดับ สถานศึกษาต้องจัดให้ผู้เรียน เรียนรู้จากการทำโครงงาน จำนวนอย่างน้อย 3 หน่วยกิต

ที่มา : สำนักงานส่งเสริมการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย (2553 : 3)

มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม
RAJABHAT MAHASARAKHAM UNIVERSITY

2.2.7 การลงทะเบียนเรียนรายวิชา

การลงทะเบียนเรียนตามโครงสร้างหลักสูตรการศึกษานอกระบบระดับการศึกษาขั้นพื้นฐานพุทธศักราช 2551 ให้ลงทะเบียนเรียนเป็นรายวิชาและตามจำนวนหน่วยกิต ในแต่ละภาคเรียนดังนี้ (สำนักงานส่งเสริมการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย, 2553 : 8)

1) ระดับประถมศึกษา ลงทะเบียนเรียนทั้งหมด ไม่น้อยกว่า 48 หน่วยกิต ให้ลงทะเบียนเรียนได้ภาคเรียนละไม่เกิน 14 หน่วยกิต

2) ระดับมัธยมศึกษาตอนต้น ลงทะเบียนเรียนทั้งหมด ไม่น้อยกว่า 56 หน่วยกิต ให้ลงทะเบียนเรียนได้ภาคเรียนละไม่เกิน 17 หน่วยกิต

3) ระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย ลงทะเบียนเรียนทั้งหมด ไม่น้อยกว่า 76 หน่วยกิต ให้ลงทะเบียนเรียนได้ภาคเรียนละไม่เกิน 23 หน่วยกิต

ตารางที่ 2 โครงสร้างหลักสูตรตามหลักเกณฑ์และวิธีการจัดการศึกษานอกโรงเรียน ระดับประถมศึกษา

สาระการเรียนรู้	ประถมศึกษา		หมายเหตุ
	วิชาบังคับ (หน่วยกิต)	วิชาเลือก (หน่วยกิต)	
1. ทักษะการเรียนรู้	5	-	
2. ความรู้พื้นฐาน	12	-	
3. การประกอบอาชีพ	8	12	
4. ทักษะการดำเนินชีวิต	5	-	
5. การพัฒนาสังคม	6	-	
รวม	36	12	
	48 หน่วยกิต		
กิจกรรมพัฒนาคุณภาพชีวิต	200 ชั่วโมง		

หมายเหตุ กลุ่มผู้เรียนที่เน้นการประกอบอาชีพ จึงเลือกรายวิชาเลือกเฉพาะสาระการประกอบอาชีพ

ที่มา : สำนักงานส่งเสริมการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย (2553 : 4)

มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม
RAJABHAT MAHASARAKHAM UNIVERSITY

ตารางที่ 3 โครงสร้างหลักสูตรตามหลักเกณฑ์และวิธีการจัดการศึกษานอกโรงเรียน ระดับมัธยมศึกษาตอนต้น

สาระการเรียนรู้	มัธยมศึกษาตอนต้น		หมายเหตุ
	วิชาบังคับ (หน่วยกิต)	วิชาเลือก (หน่วยกิต)	
1. ทักษะการเรียนรู้	5	2	
2. ความรู้พื้นฐาน	16	3	
3. การประกอบอาชีพ	8	6	
4. ทักษะการดำเนินชีวิต	5	3	
5. การพัฒนาสังคม	6	2	
รวม	40	16	
	56 หน่วยกิต		
กิจกรรมพัฒนาคุณภาพชีวิต	200 ชั่วโมง		

หมายเหตุ กลุ่มผู้เรียนที่มีความต้องการเรียนรู้อย่างหลากหลาย จึงเลือกรายวิชาเลือกคละกันทุกสาระการเรียนรู้

ที่มา : สำนักงานส่งเสริมการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย (2553 : 4)

มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม
RAJABHAT MAHASARAKHAM UNIVERSITY

ตารางที่ 4 โครงสร้างหลักสูตรตามหลักเกณฑ์และวิธีการจัดการศึกษานอกโรงเรียน ระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย

สาระการเรียนรู้	มัธยมศึกษาตอนปลาย		หมายเหตุ
	วิชาบังคับ (หน่วยกิต)	วิชาเลือก (หน่วยกิต)	
1. ทักษะการเรียนรู้	5	-	
2. ความรู้พื้นฐาน	20	32	
3. การประกอบอาชีพ	8	-	
4. ทักษะการดำเนินชีวิต	5	-	
5. การพัฒนาสังคม	6	-	
รวม	44	32	
	76 หน่วยกิต		
กิจกรรมพัฒนาคุณภาพชีวิต	200 ชั่วโมง		

หมายเหตุ ผู้เรียนเน้นการศึกษาต่อ จึงเลือกเรียนรายวิชาเฉพาะสาระความพื้นฐาน

ที่มา : สำนักงานส่งเสริมการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย (2553 : 5)

มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม
RAJABHAT MAHASARAKHAM UNIVERSITY

2.2.8 การพิจารณาเลือกรายวิชาต่าง ๆ ลงทะเบียนเรียน

1) ครู ผู้เรียน และผู้เกี่ยวข้อง ร่วมกันพิจารณาจัดรายวิชาต่าง ๆ ลงทะเบียนเรียนในแต่ละภาคเรียน

2) พิจารณาจำนวนหน่วยกิตที่ต้องลงทะเบียนเรียนในแต่ละภาคเรียนให้เป็นไปตามที่กำหนด คือ ระดับประถมศึกษาภาคเรียนละไม่เกิน 14 หน่วยกิต ระดับมัธยมศึกษาตอนต้น ภาคเรียนละไม่เกิน 16 หน่วยกิต และระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย ภาคเรียนละไม่เกิน 20 หน่วยกิต

3) พิจารณารายวิชาที่ต้องเรียนรู้ตามลำดับ ก่อน-หลัง หรือตามสถานการณ์ รายวิชาใดต้องเรียนก่อน ก็กำหนดไว้ในภาคเรียนแรก ๆ

4) ความต่อเนื่องของการลงทะเบียนในรายวิชาต่าง ๆ สถานศึกษาอาจมีการพิจารณาลงทะเบียนเรียนในภาคเรียนเดียวกัน หรือภาคเรียนถัดไป ทั้งนี้การลงทะเบียนเรียนในภาคเรียนเดียวกัน ต้องจัดการเรียนรู้ตามลำดับก่อน-หลังของเนื้อหา

5) กระจายรายวิชาที่ยาก และรายวิชาที่ง่ายให้คละกันไปในแต่ละภาคเรียน เช่น แยกรายวิชาคณิตศาสตร์กับภาษาอังกฤษ ซึ่งไม่ควรลงทะเบียนเรียนในภาคเรียนเดียวกัน

2.2.9 กิจกรรมพัฒนาคุณภาพชีวิต (กพช.)

กิจกรรมพัฒนาคุณภาพชีวิต (กพช.) เป็นกิจกรรมที่เป็นองค์ประกอบสำคัญส่วนหนึ่งในโครงสร้างที่กำหนดไว้ในหลักเกณฑ์ และวิธีการจัดการศึกษานอกระบบระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 ได้กำหนดสาระการเรียนรู้เป็น 5 กลุ่มสาระ ได้แก่ สาระทักษะการเรียนรู้ สาระความรู้พื้นฐาน สาระการประกอบอาชีพ สาระทักษะการดำเนินชีวิต สาระการพัฒนาสังคม และกำหนดให้ผู้เรียนต้องทำกิจกรรมพัฒนาคุณภาพชีวิต จำนวนไม่น้อยกว่า 100 ชั่วโมง เป็นเงื่อนไขในการจบหลักสูตร โดยเน้นให้ผู้เรียนนำข้อมูล ความรู้และประสบการณ์ มาฝึกทักษะการคิด การวางแผนปฏิบัติการ ที่จะส่งผลต่อการจัดกิจกรรมการพัฒนาตนเอง ครอบครัว ชุมชน และสังคม เพื่อให้ดำรงอยู่ในสังคมอย่างมีความสุข(สำนักงานส่งเสริมการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย, 2553 : 8)

1) วัตถุประสงค์

1.1) เพื่อให้ผู้เรียนมีโอกาสใช้กระบวนการกลุ่ม ได้แลกเปลี่ยนความรู้ประสบการณ์โดยฝึกทักษะความมีเหตุผล การคิดเป็น ทำเป็น และแก้ปัญหาเป็น

1.2) เพื่อส่งเสริมให้ผู้เรียนได้มีส่วนร่วมในการพัฒนาตนเอง ครอบครัว ชุมชนและสิ่งแวดล้อม ทำให้เกิดความรู้สึกผูกพันเป็นส่วนหนึ่งของครอบครัว ชุมชน สังคม อย่างแน่นแฟ้น รวมทั้ง มีบทบาทหน้าที่ความรับผิดชอบในฐานะเป็นส่วนหนึ่งของสังคม

1.3) เพื่อปลูกฝังคุณธรรม จริยธรรมให้ผู้เรียน ผู้เรียนทำกิจกรรมพัฒนาคุณภาพชีวิตเพื่อได้รับการปลูกฝังคุณธรรม จริยธรรม มีระเบียบวินัย มีความรับผิดชอบ และอยู่ร่วมกันในสังคมอย่างมีความสุข

2) การจัดกิจกรรมพัฒนาคุณภาพชีวิต

2.1) ครูจัดประชุมชี้แจงผู้เรียนให้เข้าใจกระบวนการจัดทำกิจกรรมพัฒนาคุณภาพชีวิต

2.2) ครูร่วมกับผู้เรียนจัดทำแผนการจัดกิจกรรมพัฒนาคุณภาพชีวิตให้ครบถ้วน และในภาคปฏิบัติสามารถดำเนินการภายใต้ขอบข่ายเนื้อหา ดังนี้

มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม
RAJABHAT MAHASARAKHAM UNIVERSITY

2.2.1) กิจกรรมศาสนา ศิลปวัฒนธรรมและประเพณี กิจกรรมพัฒนาคุณภาพชีวิตที่เกี่ยวกับศาสนา ศิลปวัฒนธรรมและประเพณีโดยพิจารณากิจกรรมที่มุ่งเน้นให้ผู้เรียนยึดมั่นใน ศาสนาและปลูกฝังค่านิยมที่ดี เพื่อดำรงรักษาไว้ซึ่งศิลปวัฒนธรรมและประเพณีที่ดีงามของท้องถิ่นและของชาติ

2.2.2) กิจกรรมการพัฒนาชุมชน สังคม และสิ่งแวดล้อม กิจกรรมพัฒนาคุณภาพชีวิตที่เกี่ยวกับการพัฒนาชุมชน สังคม และสิ่งแวดล้อม โดยพิจารณาเลือกทำกิจกรรมที่มุ่งเน้นการพัฒนา การบำเพ็ญประโยชน์ เพื่อแก้ไขปัญหาของชุมชน สังคม และสิ่งแวดล้อม ทำให้ชุมชน สังคม และสิ่งแวดล้อมดีขึ้นอย่างยั่งยืน

2.2.3) กิจกรรมพัฒนาคุณภาพชีวิตเกี่ยวกับการสนับสนุนงานการศึกษานอกโรงเรียน โดยพิจารณาเลือกทำกิจกรรมที่มุ่งเน้นให้เห็นความสำคัญ เกิดความรัก ความผูกพัน และเป็นส่วนหนึ่งของการศึกษา นอกโรงเรียน ผู้เรียนไม่จำเป็นต้องเสียค่าใช้จ่ายเพื่อเป็นการสนับสนุน แต่ต้องลงมือปฏิบัติกิจกรรมที่ช่วยพัฒนาสนับสนุนงานการศึกษานอกโรงเรียนโดยแท้จริง

2.3) ผู้เรียนรวมกลุ่มเขียนโครงการและเสนอขออนุมัติต่อสถานศึกษา ทั้งนี้โดยมีครูผู้รับผิดชอบเป็นที่ปรึกษาโครงการ

2.4) ครูต้องเป็นที่ปรึกษาและให้คำแนะนำในการวางแผนการประสานงานการแก้ไขปัญหา ในการปฏิบัติการจัดทำกิจกรรมพัฒนาคุณภาพชีวิตในภาคการปฏิบัติของผู้เรียน

2.5) มีการแต่งตั้งคณะกรรมการพิจารณา และประเมินผลการปฏิบัติการโครงการกิจกรรมพัฒนาคุณภาพชีวิต ครูต้องทำหน้าที่เป็นคณะกรรมการฯ เพื่อพิจารณาและกำหนดจำนวนชั่วโมง ของแต่ละกิจกรรม ก่อนขออนุมัติโครงการกิจกรรมพัฒนาคุณภาพชีวิต

2.6) นิเทศติดตามการปฏิบัติงานในโครงการกิจกรรมพัฒนาคุณภาพชีวิต เมื่อโครงการ ของผู้เรียนได้รับการอนุมัติแล้ว ผู้เรียนจะดำเนินงานตามโครงการฯ ดังกล่าว ครูต้องนิเทศตามโครงการนั้น ๆ

2.7) ดำเนินงานร่วมกับคณะกรรมการพิจารณาและประเมินผลการปฏิบัติโครงการกิจกรรมพัฒนาคุณภาพชีวิต ครูต้องทำหน้าที่เป็นคณะกรรมการที่สถานศึกษาแต่งตั้งและดำเนินงานร่วมกับคณะกรรมการนั้น ๆ ตามจำนวนชั่วโมงและความยากง่ายของโครงการ

การจัดกิจกรรมพัฒนาคุณภาพชีวิตจะต้องเป็นไปตามหลักการ วัตถุประสงค์ และเกณฑ์การจัดกิจกรรมพัฒนาคุณภาพชีวิต พร้อมทั้งให้ถือว่าเป็นกิจกรรมที่ไม่ก่อให้เกิดความเดือดร้อนเสียหายต่อ บุคคล ชุมชน และสิ่งแวดล้อมที่เกี่ยวข้อง

อย่างไรก็ตาม ครูผู้รับผิดชอบผู้เรียนสามารถศึกษารายละเอียดเพิ่มเติมเกี่ยวกับเนื้อหาราย ละเอียดต่าง ๆ ที่เกี่ยวกับหลักการและเหตุผล ประเภท ปรัชญา ความเชื่อพื้นฐาน

วัตถุประสงค์และเกณฑ์การจัดกิจกรรมพัฒนาคุณภาพชีวิตได้ในเอกสาร “เกณฑ์การจัดกิจกรรมพัฒนาคุณภาพชีวิตตามหลักเกณฑ์และวิธีการจัดการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย หลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551”

3) การทำกิจกรรมพัฒนาคุณภาพชีวิต

ผู้เรียนจะต้องลงมือปฏิบัติกิจกรรมพัฒนาคุณภาพชีวิต เพื่อพัฒนาตนเอง ครอบครัว และพัฒนาชุมชน สังคมและสิ่งแวดล้อม รวมแล้วไม่น้อยกว่า 200 ชั่วโมง ทั้งนี้ผู้เรียนสามารถเลือกทำกิจกรรมพัฒนาคุณภาพชีวิตจากขอบข่ายเนื้อหาดังต่อไปนี้

3.1) กิจกรรมศาสนา ศิลปวัฒนธรรมและประเพณี กิจกรรมพัฒนาคุณภาพชีวิตที่เกี่ยวกับศาสนา ศิลปวัฒนธรรมและประเพณี โดยพิจารณากิจกรรมที่มุ่งเน้นให้ผู้เรียนยึดมั่นในศาสนา และปลูกฝังค่านิยมที่ดีเพื่อดำรงรักษาไว้ซึ่งศิลปวัฒนธรรม และประเพณีที่ดีงามของท้องถิ่นและของชาติ เช่น

3.1.1) กิจกรรมส่งเสริมการประกอบอาชีพในวันสำคัญทางศาสนา

3.1.2) กิจกรรมส่งเสริมการศึกษาหลักธรรมคำสอนของศาสนา

3.1.3) กิจกรรมส่งเสริมวันสำคัญของชาติ เช่น วันขึ้นปีใหม่ วันพ่อ วันแม่ วันเด็ก วันครอบครัว วันผู้สูงอายุ วันรัฐธรรมนูญ วันสตรีสากล ฯลฯ

3.1.4) กิจกรรมส่งเสริมศิลปวัฒนธรรมและประเพณีอันดีงามของท้องถิ่นและของชาติ เช่น ประเพณีลอยกระทง ประเพณีสงกรานต์ ประเพณีการแต่งกายประจำท้องถิ่น และประเพณีวัฒนธรรมต่าง ๆ ของท้องถิ่น ตลอดจนการละเล่น พื้นเมืองต่าง ๆฯลฯ

3.2) กิจกรรมการพัฒนาชุมชน สังคม และสิ่งแวดล้อม กิจกรรมพัฒนาคุณภาพชีวิต ที่เกี่ยวข้องกับการพัฒนาชุมชน สังคมและสิ่งแวดล้อม โดยพิจารณาเลือกทำกิจกรรมที่มุ่งเน้นการพัฒนา การบำเพ็ญประโยชน์เพื่อแก้ไขปัญหาของชุมชน สังคม และสิ่งแวดล้อม ทำให้ชุมชน สังคม และสิ่งแวดล้อมดีขึ้นอย่างยั่งยืน เช่น

3.2.1) กิจกรรมขุดลอกคูคลอง ทางระบายน้ำในหมู่บ้าน

3.2.2) กิจกรรมกำจัดขยะมูลฝอยในที่สาธารณะ

3.2.3) กิจกรรมรักษาความสะอาด ถนน ทางเดินในหมู่บ้าน

3.2.4) กิจกรรมปลูกต้นไม้ ดูแลรักษาสาธารณสมบัติ

3.2.5) กิจกรรมสร้างทางเท้า ทางเดินหมู่บ้านกิจกรรมสร้างศาลาอเนกประสงค์

3.2.6) กิจกรรมสร้างส้วมสาธารณะ

3.2.7) กิจกรรมต่อต้านยาเสพติด อาสาสมัครป้องกันยาเสพติด

3.2.8) กิจกรรมอาสาสมัครพิทักษ์สิ่งแวดล้อม

3.2.9) กิจกรรมเวทีชาวบ้าน

3.2.10) กิจกรรมส่งเสริมประชาธิปไตย

3.2.11) กิจกรรมส่งเสริมการปกครองท้องถิ่น ฯลฯ

3.3) กิจกรรมสนับสนุนงานการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย กิจกรรมพัฒนาคุณภาพชีวิตเกี่ยวกับการสนับสนุนงาน การศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย โดยพิจารณาเลือกทำกิจกรรมที่มุ่งเน้นให้เห็นความสำคัญ เกิดความรัก เกิดความผูกพัน และเป็นส่วนหนึ่ง ของการศึกษานอกระบบ ผู้เรียนไม่จำเป็นต้องเสียค่าใช้จ่ายเพื่อเป็นการสนับสนุน แต่ต้องลงมือปฏิบัติกิจกรรมที่ช่วยพัฒนาสนับสนุนงานการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยโดยแท้จริง เช่น

3.3.1) กิจกรรมรณรงค์เพื่อการรู้หนังสือ

3.3.2) กิจกรรมประชาสัมพันธ์งานการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย

3.3.3) กิจกรรมวันการศึกษานอกโรงเรียน

3.3.4) กิจกรรมวันที่ระลึกการรู้หนังสือ

3.3.5) กิจกรรมส่งเสริมและพัฒนาที่อ่านหนังสือประจำหมู่บ้าน ศูนย์การเรียนชุมชน ศูนย์บริการสื่อห้องสมุดประชาชน แหล่งความรู้หมู่บ้าน หอกระจายข่าว ศูนย์วิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี ฯลฯ

3.3.6) กิจกรรมสนับสนุนและพัฒนางานการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย เพื่อพัฒนาอาชีพ

มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม
RAJABHAT MAHASARAKHAM UNIVERSITY

3.3.7) กิจกรรมส่งเสริมสนับสนุนงานตามนโยบายรัฐบาลที่สำนักงานส่งเสริมการศึกษานอก ระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยขอความร่วมมือ ฯลฯ

4) ขั้นตอนการทำกิจกรรมพัฒนาคุณภาพชีวิต

4.1) ผู้เรียนที่ยื่นคำร้องแสดงความจำนงขอทำกิจกรรมพัฒนาคุณภาพชีวิต

4.2) แนบโครงการที่เขียนแล้ว พร้อมแบบคำร้อง แสดงความจำนง ขอทำกิจกรรมพัฒนาคุณภาพชีวิตเพื่อขออนุมัติโครงการต่อสถานศึกษา โครงการประกอบด้วยรายละเอียดดังต่อไปนี้

4.2.1) ชื่อโครงการ

4.2.2) หลักการและเหตุผล

บอกเหตุผลและความจำเป็นหรือความสำคัญของโครงการ

4.2.3) วัตถุประสงค์

ระบุว่าโครงการนี้ทำเพื่ออะไร เกิดประโยชน์อย่างไร

4.2.4) ขั้นตอนการดำเนินงาน

บอกวิธีการทำงานว่าขั้นตอนอย่างไร ตั้งแต่เริ่มทำโครงการจนสิ้นสุดโครงการ

4.2.5) สถานที่ดำเนินงาน

ระบุสถานที่ที่จะดำเนินการ

4.2.6) ระยะเวลา

ระบุว่า โครงการที่จะปฏิบัตินั้นเริ่มและสิ้นสุดวันใด

4.2.7) งบประมาณ

ตั้งงบประมาณหรือองค์ประกอบที่จะทำให้โครงการบรรลุผลสำเร็จตามวัตถุประสงค์และเป้าหมายเช่นวัสดุ แรงงาน

4.2.8) ผู้รับผิดชอบโครงการ

ระบุผู้รับผิดชอบโครงการว่ามีใครบ้าง กี่คน

4.2.9) ผลที่คาดว่าจะได้รับ

ระบุว่าจากการทำโครงการนั้น คาดว่าจะได้รับประโยชน์อะไรบ้าง

4.3) เมื่อสถานศึกษาอนุมัติโครงการแล้ว ให้ผู้เรียนนำโครงการดังกล่าวมาดำเนินงานโดยอยู่ในการกำกับดูแลของครู และคณะกรรมการ

4.4) เมื่อดำเนินงานเสร็จสิ้นแล้ว ก็ให้จัดทำรายงานการดำเนินงานต่อสถานศึกษา เพื่อให้คณะกรรมการพิจารณาและประเมินผลการปฏิบัติงาน

มหาวิทยาลัยมหาสารคาม
MAHASARAKHAM UNIVERSITY

2.2.10 การจัดหลักสูตร

หลักสูตรการศึกษานอกระบบระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 ที่สถานศึกษานำไปใช้จัดการเรียนรู้นั้น ประกอบด้วยสาระการเรียนรู้ 5 สาระ คือ ทักษะการเรียนรู้ ความรู้พื้นฐานการประกอบอาชีพ ทักษะการดำเนินชีวิต และการพัฒนาสังคม โดยโครงสร้างหลักสูตรได้กำหนดจำนวนหน่วยกิตในแต่ละระดับ ทั้งวิชาบังคับและวิชาเลือก ซึ่งผู้เรียนทุกคนต้องเรียนวิชาบังคับตามที่กำหนด สำหรับวิชาเลือกให้ผู้เรียนเลือกเรียนได้ ตามแผนการเรียนรู้เป็นรายบุคคล และ/หรือกลุ่ม โดยเลือกเรียนในสาระการเรียนรู้ใดสาระการเรียนรู้หนึ่ง หรือหลายสาระการเรียนรู้ ให้ครบจำนวนหน่วยกิตตามโครงสร้างหลักสูตรในแต่ละระดับ ตามความต้องการของผู้เรียน (สำนักงานส่งเสริมการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย, 2553 : 8)

2.2.11 การจัดทำหลักสูตรสถานศึกษา

คณะกรรมการบริหารหลักสูตรและวิชาการสถานศึกษาและผู้เกี่ยวข้องในชุมชนร่วมกันกำหนดหลักสูตรให้สอดคล้องกับสภาพปัญหาความต้องการของนักศึกษาชุมชนเพื่อประโยชน์ในการศึกษาต่อและพัฒนาคุณภาพชีวิตการประกอบอาชีพ (สำนักงานส่งเสริมการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย, 2553 : 17)

กลุ่มพัฒนาการศึกษานอกโรงเรียน (2547 : 42 - 46) ได้ให้ความหมายของหลักสูตรสถานศึกษาว่าหมายถึงหลักสูตรที่จัดทำขึ้นโดยจัดชุดของความรู้มวลประสบการณ์ที่ต้องการให้ผู้เรียนได้เรียนรู้

1) ขั้นตอนการจัดทำ (กลุ่มพัฒนาการศึกษานอกโรงเรียน, 2547 : 43 -46) จัดทำสาระการเรียนรู้ท้องถิ่น

1.1) รวบรวมข้อมูล ของชุมชน ด้านเศรษฐกิจ สังคม วัฒนธรรม การเมืองการปกครอง สิ่งแวดล้อมสภาพปัญหาที่ชุมชนเผชิญอยู่ความต้องการของผู้เรียนและเป้าหมายการพัฒนาของชุมชน

1.2) วิเคราะห์ข้อมูลเพื่อกำหนดคุณลักษณะที่พึงประสงค์หลังจากผ่านกระบวนการเรียนการสอน

1.3) กำหนดผลการเรียนรู้ที่คาดหวังศึกษาวิเคราะห์กรอบมาตรฐานการเรียนรู้และสาระการเรียนรู้ ของหลักสูตรแกนกลางปรับรายละเอียดสาระการเรียนรู้ให้สอดคล้องกับสภาพท้องถิ่นกำหนดความเข้มข้นของสาระการเรียนรู้ที่สัมพันธ์กับสภาพท้องถิ่น

1.4) กำหนดรายละเอียดสาระการเรียนรู้ให้สอดคล้องกับผลการเรียนรู้ที่คาดหวังแต่ละหมวดวิชาทำคำอธิบายหมวดวิชากำหนดจำนวนหน่วยกิตเวลาเรียนแต่ละสาระการเรียนรู้ของหมวดวิชา

2) จัดทำหน่วยการเรียนนำสาระการเรียนรู้ของหลักสูตรสถานศึกษามาจัดทำหน่วยการเรียนที่บูรณาการเนื้อหาสาระเข้ากับสภาพของท้องถิ่นจัดกิจกรรมการเรียนเป็นหน่วยย่อย ๆ ที่ผู้เรียนสามารถเรียนรู้ได้ภาพใน 1 ภาคเรียน

3) จัดทำแผนการเรียนรู้โดยผู้เรียนแต่ละคนวางแผนร่วมกับครูผู้สอน

4) วิจัยเพื่อพัฒนาการเรียนการสอน วิเคราะห์ปัญหา วางแผนแก้ปัญหา

จากความรู้เรื่องการจัดทำหลักสูตรสถานศึกษาดังกล่าว สรุปได้ว่า การจัดทำหลักสูตรสถานศึกษาของศูนย์บริการการศึกษานอกโรงเรียนอำเภอ จังหวัดอ่างทอง เป็นหลักสูตรที่จัดทำขึ้นโดยจัดชุดของความรู้มวลประสบการณ์ที่ต้องการให้ผู้เรียนได้เรียนรู้โดยยึดกรอบมาตรฐานการเรียนรู้และสาระการเรียนรู้ในการจัดทำหลักสูตรสถานศึกษา

2.3 ด้านการดำเนินการแนะแนว

การจัดการศึกษานอกระบบ และการศึกษาตามอัธยาศัย เป็นการจัดการศึกษาเพื่อประชาชนทุกคน ให้ได้รับโอกาสทางการศึกษาตามความสนใจ ความถนัด และสอดคล้องกับสภาพเศรษฐกิจสังคมในปัจจุบัน รูปแบบวิธีการและกิจกรรมการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย จึงมีหลากหลายทั้งนี้เพื่อสนองความต้องการของกลุ่มเป้าหมายให้ได้มากที่สุด

จากความหลากหลายของกลุ่มเป้าหมาย และกิจกรรมการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยดังกล่าว จำเป็นจะต้องมีกระบวนการแนะแนวเข้ามาเกี่ยวข้อง เพื่อที่จะส่งเสริมให้ผู้เรียนและประชาชนกลุ่มเป้าหมาย ได้รู้จักตนเองอย่างท่องแท้ รู้จักชุมชนแวดล้อมอย่างลึกซึ้ง และมีข้อมูลข่าวสาร เพียงพอที่จะวิเคราะห์ และตัดสินใจกำหนดทางเลือกในการศึกษา การประกอบอาชีพ และการดำเนินชีวิตของตนเองได้อย่างเหมาะสม เจริญก้าวหน้าและสามารถพึ่งพาตนเองได้

การดำเนินการแนะแนวเพื่อให้ประชาชนทราบถึงขั้นตอนกระบวนการจัดการศึกษา การเรียนการสอนการรับสมัคร การลงทะเบียนเพื่อเข้ารับการศึกษามีวิธีการดำเนินการ คือ (สำนักบริหารการศึกษานอกโรงเรียน, 2553 : 29 – 36)

2.3.1 การประชาสัมพันธ์

ราชบัณฑิตยสถาน (2546 : 657) ให้ความหมายของประชาสัมพันธ์ว่า หมายถึง การติดต่อสื่อสารเพื่อส่งเสริมความเข้าใจอันถูกต้องต่อกัน

กระบวนการประชาสัมพันธ์การจัดการศึกษานอกโรงเรียน (กองพัฒนาการศึกษานอกโรงเรียน, 2546 : 34) ประกอบด้วย

1) วัตถุประสงค์ของการประชาสัมพันธ์
2) วีการประชาสัมพันธ์
3) กิจกรรมการประชาสัมพันธ์
4) แนวทางการดำเนินงานการประชาสัมพันธ์
5) สาระสำคัญในการประชาสัมพันธ์
6) ขั้นตอนการดำเนินการประชาสัมพันธ์
   6.1) แต่งตั้งผู้รับผิดชอบ
   6.2) การประชาสัมพันธ์
   6.3) การเตรียมการประชาสัมพันธ์

7) แนวทางการดำเนินงานประชาสัมพันธ์

7.1 การวางแผน

7.2 การดำเนินงาน

จากความรู้เรื่องการประชาสัมพันธ์ สรุปได้ว่า การประชาสัมพันธ์การจัดการศึกษานอกโรงเรียนมีกระบวนการดำเนินการแต่งตั้งคณะทำงานกำหนดหลักเกณฑ์เนื้อหาสาระการเตรียมการประชาสัมพันธ์การใช้สื่อในการประชาสัมพันธ์กำหนดแนวทางการดำเนินงานเพื่อให้นักศึกษาเข้าใจเกี่ยวกับการจัดการศึกษาตัดสินใจสมัครขึ้นทะเบียนและลงทะเบียนเป็น

2.3.2 การแนะแนว

การแนะแนวเป็นกิจกรรมส่งเสริมและพัฒนาความสามารถของผู้เรียนให้เหมาะสมตามความแตกต่าง ระหว่างบุคคลสามารถค้นพบและพัฒนาศักยภาพของตนเสริมสร้างทักษะชีวิตวุฒิภาวะทางอารมณ์การสร้างสัมพันธ์ที่ดี (กรมวิชาการ กระทรวงศึกษาธิการ, 2545 : 6)

กองพัฒนาการศึกษานอกโรงเรียน (2553 : 35 – 38) ได้ให้ความหมายของการแนะแนวว่า หมายถึง กระบวนการช่วยเหลือบุคคลให้เข้าใจตนเองเพื่อให้ตัดสินใจศึกษาต่อและเลือกประกอบอาชีพปรับตัวเข้ากับสังคม ดำเนินชีวิตให้เหมาะสมกับสภาพแวดล้อมมีคุณภาพที่ดียิ่งขึ้น

สำนักงานส่งเสริมการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย (2553 : 31 – 33) ได้ให้ความหมายของ การแนะแนวว่า หมายถึง การแนะนำ การชี้ช่องทาง การบอกกล่าวให้ผู้ไม่รู้ไม่แน่ใจได้รับรู้เข้าใจมั่นใจที่จะดำเนินการให้ถูกต้อง

กองพัฒนาการศึกษานอกโรงเรียน (2553 : 9) ให้ความหมายของการแนะแนวว่าหมายถึง การให้คำปรึกษาโดยมีจุดประสงค์เพื่อให้นักศึกษาสำรวจตนเองก่อนการตัดสินใจลงทะเบียนรวมทั้งให้คำปรึกษาในการปรับตัวและแก้ไขปัญหาทางการเรียน

การแนะแนวการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย หมายถึง กระบวนการที่จัดขึ้นเพื่อช่วยให้ผู้เรียนหรือผู้รับบริการ รู้ถึงความสามารถ ความสนใจของตนเองเข้าใจสิ่งแวดล้อม สามารถเลือกและตัดสินใจได้ว่าตนเองควรจะศึกษาด้านใด ประกอบอาชีพอะไร หรือควรดำเนินชีวิตอย่างไรได้อย่างเหมาะสม และสามารถปรับตัวให้อยู่ในสังคมอย่างมีความสุข และมีความสำเร็จในชีวิต (สำนักงานส่งเสริมการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย, 2553 : 64-65)

จากความรู้เกี่ยวกับความหมายของการแนะแนวสรุปได้ว่าการแนะแนวหมายถึงการให้คำปรึกษาแนะนำเพื่อช่วยให้ผู้เรียนได้รู้ถึงความสามารถความสนใจของตนเองเข้าใจ

มหาวิทยาลัยราชภัฏพระนครศรีอยุธยา
RAJABHAT MAHASARAKHAM UNIVERSITY

สิ่งแวดล้อมสามารถเลือกและตัดสินใจได้ว่าตนเองควรจะศึกษาด้านใดประกอบอาชีพอะไรควรดำเนินชีวิตอย่างเหมาะสมได้อย่างไรปรับตัวให้อยู่ในสังคมได้อย่างมีความสุข

1) วัตถุประสงค์/เป้าหมาย

1.1) เพื่อป้องกันปัญหาที่เกิดขึ้นกับบุคคล (Preventive Approach)

1.2) ช่วยแก้ไขปัญหาต่าง ๆ ที่เกิดขึ้น (Curative Approach)

1.3) ส่งเสริมและพัฒนาบุคคล (Developmental Approach)

2) หลักการแนะแนว

2.1) การแนะแนวต้องจัดให้เป็นส่วนหนึ่งของการจัดการศึกษา หรือการให้บริการโดยสอดแทรกอยู่ในกระบวนการเรียนการสอน หรือการให้บริการทุกกิจกรรม

2.2) การแนะแนวเป็นหน้าที่ของผู้จัดกิจกรรมการเรียนการสอน หรือผู้ให้บริการทุกคนที่จะต้องดำเนินการร่วมกัน และมีการประสานกับผู้เกี่ยวข้องทั้งภายในและภายนอกสถานศึกษาทุกคน โดยเฉพาะชุมชน

2.3) การแนะแนวจะต้องจัดสำหรับผู้เรียนและผู้รับบริการทุกคนไม่ใช่จัดให้เฉพาะผู้เรียนหรือผู้รับบริการที่มีปัญหาเท่านั้น และต้องจัดให้คลอบคลุมทั้งด้านการศึกษา อาชีพ และบุคลิกภาพ

2.4) การแนะแนวต้องจัดอย่างต่อเนื่อง ควรมีแผนปฏิบัติการแนะแนวที่มีความสอดคล้องสัมพันธ์กับปัญหา ความต้องการในปัจจุบันและแนวโน้มในอนาคต

2.5) การแนะแนวควรมีข้อมูลและสารสนเทศ ที่ใช้ในการแนะแนวทุกด้านตรงตามความเป็นจริง และเป็นปัจจุบัน ซึ่งจะทำให้สามารถช่วยเหลือผู้เรียนหรือผู้รับบริการได้ตรงความต้องการ

2.6) การแนะแนวจะต้องสามารถส่งเสริมให้ผู้เรียนหรือผู้รับบริการนำตนเองและพึ่งตนเองได้

3) ขอบข่ายของการแนะแนวการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย

3.1) ประเภทของ การแนะแนว แบ่งออกเป็น 3 ประเภท

3.1.1) แนะแนวทางการศึกษา (Education Guidance) การแนะแนวทางการศึกษา เป็นกระบวนการของการให้ความรู้ ความเข้าใจเกี่ยวกับทางด้านการศึกษา ซึ่งจะช่วยให้ผู้เรียนหรือผู้รับบริการทราบถึงแนวทางการเข้ารับการศึกษา แนวโน้มของการศึกษา โอกาสของการศึกษาในอนาคต ซึ่งจะช่วยให้ผู้เรียนหรือผู้รับบริการ สามารถเลือกแนวทางการศึกษา ได้อย่างเหมาะสมกับความสามารถทางสติปัญญา ความถนัด ความสนใจ ซึ่งจะส่งผลต่อการเลือกประกอบอาชีพในอนาคต

3.1.2) แนะแนวทางอาชีพ (Vocational Guidance) การแนะแนวทางอาชีพ เป็นกระบวนการของการให้ความรู้ ความเข้าใจเกี่ยวกับโลกของงานอาชีพ แนวทางและโอกาสของการประกอบอาชีพแต่ละอาชีพ การแนะแนวทางอาชีพ จะช่วยให้ผู้เรียน ผู้รับบริการรู้จักศึกษาโลกของงานอาชีพ รู้จักเตรียมตัวทางด้านอาชีพ และช่วยให้ผู้เรียนหรือผู้รับบริการเลือกงานอาชีพที่เหมาะสมกับตนเอง สามารถวางแผนการประกอบอาชีพได้ ซึ่งจะทำให้ทำงานอาชีพได้บรรลุผลสำเร็จตามเป้าหมาย และมีความสุขกับการทำงาน

3.1.3) การแนะแนวทางด้านสังคมส่วนตัว (Personal Social Guidance) การแนะแนวทางด้านสังคมส่วนตัว เป็นกระบวนการของการให้ความช่วยเหลือผู้เรียนหรือผู้รับบริการ ให้รู้จักปฏิบัติตนที่เหมาะสมเพื่อให้สามารถดำเนินชีวิตอยู่ในสังคมได้อย่างมีความสุข เป็นผู้ที่มีสุขภาพกายและสุขภาพจิตดี มีความเข้าใจตนเองและผู้อื่น สามารถทำงานร่วมกับผู้อื่นได้อย่างราบรื่น รู้จักทำตนให้เป็นประโยชน์ทั้งต่อตนเองและบุคคลอื่น

4) บริการแนะแนว 5 บริการ

4.1) บริการศึกษาและรวบรวมข้อมูล (Individual Inventory Service) หมายถึง การศึกษาสำรวจ รวบรวมข้อมูลเกี่ยวกับตัวผู้เรียนทางด้านการศึกษา อาชีพ บุคลิกภาพและสิ่งแวดล้อม ซึ่งเมื่อนำข้อมูลมาวิเคราะห์ และจัดระบบแล้วจะทำให้ผู้แนะแนวได้รู้จักผู้เรียนและสามารถให้ความช่วยเหลือ ส่งเสริม และพัฒนาได้อย่างถูกต้อง สามารถช่วยให้ผู้เรียนหรือผู้รับบริการเข้าใจตนเอง และยอมรับตนเอง

4.2) บริการสนเทศ (Information Service) หมายถึง การให้ข้อมูลข่าวสาร ความรู้ เพื่อให้ผู้เรียนเกิดการพัฒนา เป็นกิจกรรมต่อเนื่องจากบริการศึกษาและรวบรวมข้อมูล จะช่วยให้ผู้เรียนได้รับข้อมูลข่าวสารความรู้ตรงกับความต้องการ ในการส่งเสริม พัฒนาตลอดจนแก้ปัญหาอย่างเหมาะสม

4.3) บริการให้คำปรึกษา (Counseling Service) หมายถึง การให้ความช่วยเหลือ ความใกล้ชิด ความอบอุ่น ความมั่นใจ สติปัญญา ซึ่งจะช่วยให้ผู้เรียนสามารถตัดสินใจและเลือกได้อย่างฉลาด ถูกต้อง เหมาะสมกับสภาพปัญหา ความต้องการ ความจำเป็น ซึ่งการให้คำปรึกษาที่มีประสิทธิภาพ จำเป็นจะต้องมีข้อมูลที่ถูกต้อง ลึกซึ้งอย่างเพียงพอ

4.4) บริการจัดวางตัวบุคคล (Placement Service) หมายถึง บริการที่จะช่วยให้ผู้เรียนสามารถดำเนินการตามที่ตัดสินใจเลือกไว้ เช่น ได้เรียนในวิชาหรือประกอบอาชีพที่เลือกไว้ เป็นต้น

4.5) บริการติดตามและประเมินผล (Follow – up Service) จัดทำขึ้นเพื่อดำเนินการติดตามผลผู้เรียนภายหลังจากที่ได้รับบริการแนะแนวไปแล้วว่าได้ประโยชน์มาก

น้อยเพียงไร นอกจากนี้ยังช่วยให้ผู้จัดบริการแนะแนวได้ทราบว่าบริการต่าง ๆ ที่จัดขึ้นนั้น ได้ผลมากน้อยเพียงใด มีจุดเด่นอะไรบ้าง และมีจุดอ่อนที่จะต้องรีบปรับปรุงแก้ไขอย่างไร

5) รูปแบบการให้บริการแนะแนว

5.1) การให้บริการทางโทรศัพท์

5.2) การให้บริการทางเครือข่าย Internet

5.3) การให้บริการโดยสื่อเอกสารและอิเล็กทรอนิกส์

5.4) การให้บริการโดยสื่อประชาสัมพันธ์

5.5) การให้บริการเป็นรายกลุ่ม-รายบุคคล

5.5.1) ศูนย์ให้คำปรึกษาแนะนำ (Guidance Center)

5.5.2) หน่วยงานแนะแนวเคลื่อนที่

จากความรู้เกี่ยวกับความหมายของการแนะแนวสรุปได้ว่าการแนะแนวหมายถึงการให้คำปรึกษาแนะนำเพื่อช่วยให้ผู้เรียนได้รู้ถึงความสามารถความสนใจของตนเองเข้าใจสิ่งแวดล้อมสามารถเลือกและตัดสินใจได้ว่าตนเองควรจะศึกษาด้านใดประกอบอาชีพอะไรควรดำเนินชีวิตอย่างเหมาะสมได้อย่างไรปรับตัวให้อยู่ในสังคมได้อย่างมีความสุข

6) ขั้นตอนของการแนะแนว

ขั้นตอนที่ 1 แนะแนวเกี่ยวกับการศึกษาและวิเคราะห์หลักสูตร

ขั้นตอนที่ 2 การศึกษาข้อมูลที่สำคัญ

ขั้นตอนที่ 3 จัดทำแผนการเรียนรู้รายภาคร่วมกับนักศึกษา

มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม
RAJABHAT MAHASARAKHAM UNIVERSITY

7) กิจกรรมการแนะแนว

7.1) ให้คำปรึกษาและแนะแนวก่อนเรียน

7.2) ให้คำปรึกษาและแนะแนวระหว่างเรียน

7.3) ให้คำปรึกษาและแนะแนวหลังจบการศึกษาเพื่อการตัดสินใจศึกษาต่อ

8) แนวทางการดำเนินการแนะแนว

8.1) ประสานเครือข่ายเพื่อขอรับการสนับสนุนสื่อ

8.2) ทำแผนผังแผนภูมิขั้นตอนและวิธีการต่างๆ

8.3) ประสานภูมิปัญญาท้องถิ่นหรือสถานประกอบการ

8.4) เชิญวิทยากรหรือผู้ทรงคุณวุฒิมาให้ความรู้คำแนะนำ

8.5) จัดทำตู้รับความคิดเห็นรับฟังปัญหาพร้อมตอบคำถาม

จากเนื้อหาสาระและความรู้เรื่องการแนะแนวสรุปได้ว่าการจัดกิจกรรมการแนะแนวการศึกษานอกโรงเรียนมีจุดประสงค์เพื่อแนะนำชี้ช่องทางการบอกกล่าวให้ได้รับความรู้ความ

เข้าใจและสามารถตัดสินใจสมัครขึ้นทะเบียนเป็นนักศึกษาและลงทะเบียนเรียนมีการแนะแนวก่อนลงทะเบียนเรียนการนะแนวระหว่างภาคเรียนและการแนะแนวเมื่อจบการศึกษา

9) การดำเนินการแนะแนว

ศูนย์บริการการศึกษานอกโรงเรียนอำเภอ แบ่งขั้นตอน การดำเนินการแนะแนว เป็น 2 ช่วง คือ ช่วงการประชาสัมพันธ์ และช่วงการให้บริการแนะแนว เพื่อให้ทราบถึงขั้นตอนกระบวนการจัดการศึกษา การสมัครเข้าเป็นนักศึกษา การลงทะเบียนเรียน การแนะแนวให้คำปรึกษาระหว่างกำลังศึกษา และการแนะแนวให้คำปรึกษาเมื่อจบการศึกษาแล้ว

9.1) การประชาสัมพันธ์

9.1.1) การเตรียมการประชาสัมพันธ์

(1) แต่งตั้งคณะกรรมการ

(2) ประชุมคณะกรรมการ

(3) ผลิต รวบรวม จัดหาสื่อและเผยแพร่

(4) จัดกิจกรรมประชาสัมพันธ์

(5) สรุป และรายงานผลการประชาสัมพันธ์

9.1.2) การดำเนินการประชาสัมพันธ์

(1) แต่งตั้งผู้รับผิดชอบ

(2) กำหนดเนื้อหาการประชาสัมพันธ์

(3) การประชาสัมพันธ์

(4) สรุปผลและรายงาน

มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม
RAJABHAT MAHASARAKHAM UNIVERSITY

9.2) การแนะแนว

9.2.1) การดำเนินการแนะแนว

(1) แนะแนวก่อนลงทะเบียนเรียน

(1.1) แนะแนวผ่านการประชาสัมพันธ์

(1.2) แนะแนวการศึกษาตามสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน

(1.3) แนะแนวช่วงมีการประชุมกำนัน ผู้ใหญ่บ้าน

(1.4) แนะแนวช่วงมีการปฐมนิเทศนักศึกษา

(2) แนะแนวระหว่างเรียน

(2.1) จัดศูนย์ให้คำปรึกษาแนะนำประจำที่สถานศึกษา

(2.2) แนะแนวในช่วงที่มีการพบกลุ่มเพื่อแก้ปัญหาการเรียน

(2.3) แนะแนวทางโทรศัพท์

(2.4) แนะแนวผ่านเว็บไซท์

(3) แนะแนวเมื่อจบการศึกษา ช่วยแนะแนวอาชีพ หรือการศึกษาต่อ

(3.1) จัดการปัจฉิมนิเทศก่อนจบการศึกษา

(3.2) จัดทำข้อมูลประชาสัมพันธ์ การศึกษาต่อ การประกอบอาชีพ

(3.3) แนะนำสถานศึกษา และสถานประกอบการ

(3.4) ร่วมมือกับจัดหางานจังหวัด จัดหางานอำเภอ เพื่อรับสมัครงาน

9.2.2) ผู้ที่ทำหน้าที่แนะแนว คือบุคลากรของสถานศึกษาทุกคน

9.2.3) ขั้นตอนการแนะแนว

(1) การวางแผนการแนะแนว

(1.1) จัดทำสื่อ แต่งตั้งบุคลากร

(1.2) เตรียมสถานที่ จัดเตรียมเอกสารแนะแนว

(1.3) จัดนิทรรศการทำแผนภูมิขั้นตอนต่าง ๆ

(2) สื่อประกอบการแนะแนว

(2.1) ระเบียบ/คำสั่ง/ประกาศ/เอกสาร

(2.2) คู่มือครู คู่มือนักศึกษา

(2.3) แผนภูมิโครงสร้างหลักสูตร

(2.4) ป้ายแสดงรายละเอียดคุณสมบัติ หลักฐานการศึกษา

(2.5) นิทรรศการ แผ่นพับ เอกสาร ปฐมนิเทศ ปัจฉิมนิเทศ

(2.6) รายชื่อแหล่งวิทยาการ ภูมิปัญญาท้องถิ่น สถานประกอบการ

(2.7) แผนผังแสดงแหล่งความรู้

(3) ลักษณะของการแนะแนว

(3.1) การแนะแนวเป็นรายบุคคล

(3.2) การแนะแนวเป็นกลุ่ม

(3.3) การแนะแนวโดยใช้สื่อ

(4) กิจกรรมการแนะแนว

(4.1) ให้คำปรึกษา แนะแนวก่อนเรียน

(4.1.1) โครงสร้างและรายละเอียดของหลักสูตร

(4.1.2) วิธีเรียน

มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม
RAJABHAT MAHASARAKHAM UNIVERSITY

(4.1.3) แผนการเรียน

(4.1.4) เวลาเรียน

(4.1.5) ค่าใช้จ่ายในการเรียน

(4.1.6) การวัดผลและประเมินผลการเรียน

(4.1.7) เงื่อนไขการจบหลักสูตร

(4.1.8) การทำกิจกรรมพัฒนาคุณภาพชีวิต

(4.1.9) การทดสอบก่อนเรียน

(4.1.10) การเทียบโอนวิชาสามัญและวิชาชีพ

(4.1.11) การเทียบโอนประสบการณ์

(4.2) ให้คำปรึกษา แนะแนวระหว่างเรียน

(4.2.1) แหล่งความรู้ที่ควรไปศึกษาหาความรู้

(4.2.2) สื่อการเรียนการสอนตามความต้องการของนักศึกษา

(4.2.3) คำแนะนำด้านส่วนตัว และสังคม หรือ ทักษะชีวิต

(4.2.4) ขั้นตอน และวิธีการสอบระหว่างภาค และปลายภาค

(4.2.5) คำแนะนำ ในการทำกิจกรรม พัฒนาคุณภาพชีวิต

(4.2.6) การขอรับทุนการศึกษา การใช้บัตรส่งเสริมการศึกษา

(4.3) ให้คำปรึกษา แนะแนวหลังจบการศึกษา

(5) ผู้ให้คำแนะนำปรึกษา

(5.1) ช่วยเหลือนักศึกษาให้ได้บรรลุผลสำเร็จในการเรียน

(5.2) ให้คำแนะนำปรึกษาการกำหนดหลักสูตร โครงสร้างหลักสูตร

(5.3) กระตุ้นให้เกิดพฤติกรรมการเรียนรู้ การจัดกระบวนการเรียนรู้

(5.4) ประสานเครือข่าย เพื่อขอรับการสนับสนุนสื่อ

(5.5) จัดทำแผนผัน หรือแผนภูมิ หรือขั้นตอน และวิธีการต่างๆ

(5.6) ประสานภูมิปัญญาท้องถิ่น หรือสถานประกอบการ

(5.7) เชิญวิทยากรหรือผู้ทรงคุณวุฒิ มาให้ความรู้ คำแนะนำ

(5.8) จัดทำตู้รับฟังความคิดเห็น รับฟังปัญหา พร้อมตอบคำถาม

มหาวิทยาลัยราชภัฏพระนครศรีอยุธยา
RAJABHAT PHRANAKHONSIAYUTTHAYA UNIVERSITY

2.4 ด้านการจัดกระบวนการเรียนรู้

กลุ่มพัฒนาการศึกษานอกโรงเรียน (2553 : 50) ให้ความหมายของการจัดกระบวนการศึกษาการเรียนรู้ว่า หมายถึง วิธีการจัดการศึกษายึดผู้เรียนเป็นสำคัญยึดหลักการสอนผู้ใหญ่จิตวิทยาผู้ใหญ่ ผู้เรียนสามารถพัฒนาตามธรรมชาตินำเอาสภาพปัญหาความต้องการมาบูรณาการในการเรียนเพื่อนำความรู้ไปใช้ประโยชน์

จากความรู้เรื่องความหมายของการจัดกระบวนการเรียนรู้สรุปได้ว่าการจัดกระบวนการเรียนรู้ หมายถึง ขั้นตอนและวิธีการจัดการศึกษาตามหลักเกณฑ์และวิธีการจัดการศึกษานอกโรงเรียนยึดผู้เรียนเป็นสำคัญและให้ความสำคัญกับการเรียนรู้ด้วยตนเองของผู้เรียนเป็นหลัก

การจัดการเรียนรู้ตามหลักสูตรการศึกษานอกระบบระดับการศึกขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 ยึดหลักการ ดังนี้

1. พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติพุทธศักราช 2542 และแก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2545
2. พระราชบัญญัติการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย พุทธศักราช 2551
3. หลักปรัชญา “คิดเป็น”

วิธีเรียน กศน. เป็นวิธีเรียนที่ผู้เรียน ต้องฝึกกระบวนการคิดวิเคราะห์ในสถานการณ์ต่าง ๆ เกี่ยวกับเนื้อหาสาระในแต่ละรายวิชา รวมทั้งการเรียนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญตามสภาพความพร้อมพร้อมและความต้องการของผู้เรียนโดยมีครูเป็นผู้ส่งเสริมและอำนวยความสะดวกในการเรียนรู้และพัฒนาการเรียนรู้ของผู้เรียนอย่างต่อเนื่องตลอดหลักสูตร พร้อมทั้งมีการให้บริการแนะแนวหรือระบบดูแลช่วยเหลือผู้เรียน ด้วยการให้คำปรึกษา ช่วยเหลือ แนะนำและร่วมกับผู้เรียนและผู้เกี่ยวข้องในการแก้ปัญหาให้กับผู้เรียน ซึ่งวิธีการเรียนรู้ตามหลักสูตรการศึกษานอกระบบระดับการศึกขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 ดังที่กล่าวมาแล้วเรียกว่า “วิธีเรียน กศน.” ซึ่งสามารถจัดการเรียนรู้ได้หลายรูปแบบ โดยพิจารณาจากปัจจัย ดังต่อไปนี้

1. ความพร้อม ความสนใจ และศักยภาพของผู้เรียน
2. ความพร้อมในการบริหารจัดการของสถานศึกษา
3. ความพร้อมและศักยภาพของครูผู้สอน
4. ความยากง่ายของเนื้อหารายวิชา

มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม
RAJABHAT MAHASARAKHAM UNIVERSITY

วิธีเรียน กศน. ตามตามหลักสูตรการศึกษานอกระบบระดับการศึกขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 ที่เหมาะสมกับผู้เรียน เช่น การเรียนรู้แบบพบกลุ่ม, การเรียนรู้ด้วยตนเอง, การเรียนรู้แบบทางไกล การเรียนรู้แบบชั้นเรียน และการเรียนรู้แบบอื่น ๆ

ซึ่งในแต่ละรายวิชา ผู้เรียนสามารถเลือกเรียนรูปแบบใดรูปแบบหนึ่ง หรือหลายรูปแบบก็ได้ แต่ทั้งนี้ต้องขึ้นอยู่กับความพร้อมของสถานศึกษาด้วย

1. การเรียนรู้แบบพบกลุ่ม

เป็นการจัดการเรียนรู้ที่กำหนดให้ผู้เรียนมาพบกันโดยมีครูเป็นผู้ดำเนินการให้เกิดกระบวนการกลุ่ม เพื่อให้มีการอภิปราย แลกเปลี่ยนเรียนรู้และหาข้อสรุปร่วมกันทุกสัปดาห์ ครูจะต้องจัดให้มีการพบกลุ่มเพื่อแลกเปลี่ยนเรียนรู้ระหว่างผู้เรียนด้วยกัน ครูมีบทบาทเป็นผู้อำนวยความสะดวก ใช้เวลาในการพบกลุ่มอย่างน้อยสัปดาห์ละ 3 ชั่วโมง (สำนักงานส่งเสริมการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย, 2553 : 26-28)

1.1 ข้อควรคำนึงในการเรียนรู้แบบพบกลุ่ม

1.1.1 จัดพบกลุ่มในรายวิชาที่ยากปานกลาง

1.1.2 เน้นการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ระหว่างผู้เรียนกับผู้เรียนและผู้เรียนกับครู

1.1.3 ผู้เรียนมีการศึกษาค้นคว้างานเดี่ยว งานกลุ่ม ทำโครงงาน

1.1.4 ครูจัดกระบวนการกลุ่มที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ และสอดแทรกกระบวนการคิดเป็นให้ผู้เรียนได้ฝึกคิดวิเคราะห์ ในแต่ละรายวิชาที่เชื่อมโยงสู่การประยุกต์ใช้ในชีวิตจริงและอาจสอนเพิ่มเติมในบางเนื้อหาที่ผู้เรียนต้องการ

RAJABHAT MAHASARAKHAM UNIVERSITY

1.1.5 มีการสอบย่อย (QUIZ)

1.1.6 พบกลุ่มสัปดาห์ละ 3 ชม. เป็นอย่างน้อย แต่ถ้าสามารถจัดเวลาพบกลุ่มได้มากขึ้นจะมีประโยชน์ต่อผู้เรียนเป็นอย่างยิ่ง

1.2 การเรียนรู้แบบพบกลุ่ม ควรดำเนินการ ดังนี้

1.2.1 การนำเสนอผลจากการศึกษาค้นคว้าด้วยตนเองหรืองานกลุ่มโดยผู้เรียน ซึ่งเป็นการทำกิจกรรมตามที่ได้รับมอบหมายจากการพบกลุ่มสัปดาห์ที่แล้ว ครูทำหน้าที่กระตุ้นให้เกิดการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ระหว่างกัน และสรุปองค์ความรู้ร่วมกันระหว่างผู้เรียนและครู

1.2.2 การจัดการเรียนการสอนตามสาระการเรียนรู้ที่ได้วางแผนร่วมกันไว้แล้วระหว่างครูและผู้เรียน โดยครูเป็นผู้จัดกระบวนเรียนรู้ เพิ่มเติมความรู้หรือเนื้อหาสาระที่จำเป็น ที่ผู้เรียนยังไม่เข้าใจและต้องการจะเรียนรู้ โดยอาจสอนเพิ่มเติมในบางเนื้อหาที่

ผู้เรียนต้องการ หรือจัดสอนเสริมนอกเหนือจากเวลาพบกลุ่ม (โดยเฉพาะในเนื้อหายากที่ผู้เรียนไม่สามารถเรียนรู้ด้วยตนเองได้ เช่น คณิตศาสตร์ ภาษาอังกฤษ วิทยาศาสตร์)

1.2.3 การนำเสนอโครงงาน โดยผู้เรียนนำเสนอความคิด และความก้าวหน้าในการทำโครงงานต่อกลุ่มใหญ่ เพื่อให้ผู้เรียนคนอื่นและครูช่วยกันวิเคราะห์ ซักถามให้ข้อเสนอแนะ คำแนะนำทำให้เกิดการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ เป็นการต่อยอดทางความคิด และนำไปสู่การพัฒนาโครงงานในสัปดาห์ต่อไป การนำเสนอโครงงานเช่นนี้จะเป็นไปอย่างต่อเนื่องทุกครั้งที่พบกลุ่มจนสิ้นสุดภาคเรียน

1.2.4 การสอบย่อย (QUIZ) เป็นการทดสอบความรู้ความเข้าใจสาระเนื้อหา โดยครูและสถานศึกษาเป็นผู้จัดทำข้อทดสอบย่อย ในลักษณะ ถาม-ตอบ (QUIZ) ให้ผู้เรียนตอบคำถามแบบเขียนสั้น ๆ ในลักษณะการสรุปความคิดรวบยอด ที่เป็นความรู้ ความเข้าใจเกี่ยวกับเนื้อหาในรายวิชานั้น ของตัวผู้เรียนเอง

1.2.5 การฝึกกระบวนการเรียนรู้โดยใช้กระบวนการ “คิดเป็น” ให้ผู้เรียนฝึกคิดวิเคราะห์สังเคราะห์ และแสวงหาความรู้ด้วยตนเองจากสื่อ เช่น สถานการณ์จริง ข่าว นสพ.บทความ ที่เกี่ยวข้องกับเนื้อหารายวิชาที่กำลังเรียนรู้ ครูทำหน้าที่เป็นผู้กระตุ้นเสริมแรง ใช้กระบวนการเรียนรู้แบบมีส่วนร่วมให้ผู้เรียนทุกคนได้แลกเปลี่ยนเรียนรู้ร่วมกันตลอดช่วงเวลาการพบกลุ่ม โดยครูควรตั้งคำถามปลายเปิดให้ผู้เรียนได้คิด ร่วมอภิปรายเพื่อหาคำตอบจากประเด็นปัญหา และพยายามเชื่อมโยงเรื่องที่เรียนรู้จากรายวิชานั้นเข้าสู่วิถีชีวิตของผู้เรียน เพื่อให้ผู้เรียนได้มองเห็นประโยชน์จากการมาพบกลุ่ม

1.2.6 การฝึกให้ผู้เรียนได้แสดงออกเพื่อให้สามารถนำไปใช้ในชีวิตจริงได้ เช่น การนำเสนองานประกอบการใช้สื่อ การฝึกพูดในโอกาสต่าง ๆ การใช้ภาษาไทยที่ถูกต้อง การฟังและการจับประเด็นสำคัญ การพูด/การเขียนเพื่อสรุปใจความสำคัญ ฯลฯ

1.2.7 การวางแผนจัดกิจกรรมการเรียนรู้ต่อเนื่อง เป็นการกำหนดข้อตกลงร่วมกันในกลุ่มการนัดหมายกิจกรรมต่างๆ ที่ผู้เรียนต้องทำระหว่างสัปดาห์ รวมทั้งการศึกษาค้นคว้าด้วยตนเอง ครูจะต้องเน้นย้ำให้ผู้เรียนไปศึกษาค้นคว้าตามแผนการเรียนรู้ที่ได้ร่วมกันกำหนดไว้ โดยเน้นเป็นพิเศษสำหรับผู้ที่จะมานำเสนอสัปดาห์ต่อไป และกำหนดภารกิจสำหรับผู้เรียนคนอื่น ๆ ด้วย

1.2.8 การติดตามและช่วยเหลือ อาจใช้กระบวนการติดตามช่วยเหลือโดยเพื่อน กลุ่มเพื่อนจัดให้มีการปรึกษาหารือกันระหว่างผู้สอนกับผู้เรียน หรือใช้ระบบหัวหน้ากลุ่มผู้เรียน

2. การจัดการเรียนรู้โดยใช้กิจกรรมการเรียนรู้ต่อเนื่อง

เป็นการจัดการเรียนรู้ที่สอดคล้องกับผู้เรียนที่ถือว่าเป็นผู้ที่มี วุฒิภาวะ มี

มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม
RAJABHAT MAHASARAKHAM UNIVERSITY

ความรับผิดชอบ มีประสบการณ์และมีข้อจำกัดในการทำงานและการประกอบอาชีพ ดังนี้ การจัดกิจกรรมการเรียนรู้ต่อเนื่องจึงใช้หลักการเรียนด้วยตนเอง โดยผู้เรียนศึกษาค้นคว้า หรือเรียนรู้ด้วยตนเอง ในหัวข้อที่ไม่ยากเกินไปในลักษณะกลุ่ม หรือรายบุคคลและอยู่ในวิสัยที่จะเรียนรู้ด้วยตนเองได้ มีการจดบันทึกหรือเรียบเรียงความรู้นั้นไว้ ซึ่งถือว่าเป็นหลักฐานหรือร่องรอยของการเรียนรู้ ผู้เรียนอาจจดบันทึกลงสมุดหรือทำเป็นแฟ้มสะสมงานในแต่ละหมวดวิชาของผู้เรียน แต่ละคน หรือแต่ละกลุ่ม ซึ่งเป็นการทำกิจกรรมตามที่ได้รับมอบหมาย โดยผู้เรียนจะศึกษาค้นคว้าต่อเนื่อง จดบันทึก และนำเสนอในการพบกลุ่ม เน้นเติมเต็มความรู้ซึ่งกันและกัน ผู้เรียนจะใช้เวลาสัปดาห์ละประมาณ 15 – 20 ชั่วโมง เพื่อการศึกษาค้นคว้าด้วยตนเอง และทำกิจกรรมตามที่ได้รับมอบหมาย (สำนักงานส่งเสริมการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย, 2553 : 28-31)

2.1 กิจกรรมการเรียนรู้ต่อเนื่อง มีจุดประสงค์สำคัญดังนี้

2.1.1 ฝึกให้ผู้เรียนรับผิดชอบและรู้จักแสวงหาความรู้ใหม่ ๆ ด้วยตนเอง

2.1.2 ฝึกให้ผู้เรียนมีนิสัยใฝ่รู้และรู้จักวิเคราะห์ กำหนดเป้าหมายความต้องการของตนเอง ในการแสวงหาความรู้

2.1.3 ฝึกผู้เรียนให้จดบันทึก เรียบเรียงและสรุปความรู้ที่ตนได้ศึกษาค้นคว้าอย่างเป็นระบบ

2.1.4 ปลูกฝังนิสัยรักการอ่าน การศึกษาค้นคว้า อันจะนำไปสู่การเรียนรู้ตลอดชีวิต

มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม
RAJABHAT MAHASARAKHAM UNIVERSITY

2.2 ข้อคำนึงในการเรียนรู้ด้วยตัวเอง

การเรียนด้วยวิธีนี้ถือว่ามีความสำคัญมาก และผู้เรียนจะใช้เวลาส่วนใหญ่กับการเรียนด้วยวิธีนี้ ครูจึงมีความจำเป็นต้องใส่ใจเพิ่มขึ้นในเรื่องต่อไปนี้

2.2.1 การแนะนำ ประสานงาน จัดสื่อและแหล่งเรียนรู้ โดยเมื่อวางแผนการเรียนรู้กำหนดประเด็นให้ผู้เรียนเรียนด้วยตนเองแล้ว ครูจะต้องเป็นผู้แนะนำ หรือประสานงาน หรือช่วยเหลือในการจัดสื่อและแหล่งการเรียนรู้ต่าง ๆ ให้ผู้เรียนไปศึกษาค้นคว้า ซึ่งสื่อและแหล่งเรียนรู้นั้นมีหลากหลายทั้งสื่อสิ่งพิมพ์ (แบบเรียน หนังสือ เอกสารของหน่วยงานต่างๆ) สื่ออิเล็กทรอนิกส์ (รายการวิทยุ เทปเสียง รายการโทรทัศน์ วีดีทัศน์) สื่อคอมพิวเตอร์ (ซีดีรอม รวมทั้งอินเตอร์เน็ต ซึ่งเป็นแหล่งเรียนรู้ที่สำคัญที่รวมความรู้และข้อมูลมากมาย) นอกจากนี้ยังมีแหล่งการเรียนรู้ในชุมชน (แหล่งการเรียนรู้ประเภทบุคคล ได้แก่ ผู้รู้ ภูมิปัญญา เจ้าหน้าที่ หน่วยงานต่าง ๆ และแหล่งการเรียนรู้ประเภทสถานที่ ได้แก่ ศูนย์การเรียนชุมชน ห้องสมุดประชาชน ศูนย์วิทยาศาสตร์เพื่อการศึกษา พิพิธภัณฑ์ หอศิลป์ สวนสัตว์ สวนสาธารณะ

สวนพฤกศาสตร์ อุทยาน ไร่นา ป่าเขา ศูนย์การกีฬาและนันทนาการ) สื่อและแหล่งเรียนรู้เหล่านี้ ครู กศน. จะต้องรอบรู้และนำมาใช้เพื่อจัด การเรียนการสอนอย่างชาญฉลาดเพื่อให้ผู้เรียนทุกคนเรียนรู้ด้วยตนเองอย่างได้ ผลดี

2.2.2 การจดบันทึก เรียบเรียงผลการเรียนด้วยตนเอง โดยครูต้องเน้นย้ำให้ผู้เรียนจดบันทึกหรือเขียนด้วยลายมือตนเองในเรื่องที่ ไปศึกษาค้นคว้า ให้ผู้เรียนจดไว้อย่างเรียบร้อยเป็นระบบด้วยตนเองเพื่อความสะดวก ในการนำเสนอในกลุ่ม โดยผู้เรียนอาจจดลงสมุดหรือจัดทำเป็นแฟ้มสะสมงาน (Portfolio) ของแต่ละหมวดวิชาที่ลงทะเบียน สมุดที่จดบันทึก ผลการเรียนหรือแฟ้มสะสมงานนี้ ถือว่าเป็นส่วนหนึ่งของการประเมินผลการเรียนด้วย

2.2.3 การนำเสนอผลการศึกษาค้นคว้า และทำกิจกรรมที่ได้รับมอบหมายต่อกลุ่ม ส่วนนี้มีสิ่งที่ครูต้องให้ความสำคัญ 3 เรื่อง คือ

1) ผู้ที่นำเสนอ ครูต้องเน้นย้ำให้ผู้นำเสนอเตรียมตัวอย่างดี โดยเรียบเรียงความคิด เตรียมขั้นตอนการนำเสนอและนำเสนออย่างชัดเจน ครูต้องกระตุ้นให้มีการอภิปราย ซักถาม และให้ผู้นำเสนอตอบข้อสงสัยของเพื่อน ๆ ได้ หรือให้ผู้เรียนคนอื่นช่วยตอบ

2) ผู้เรียนที่รับฟัง ต้องตั้งใจฟัง จดบันทึก และร่วมอภิปราย ซักถามเพื่อให้เข้าใจเรื่องนั้นอย่างชัดเจน

3) ครูจะต้องดูแลให้การนำเสนอเป็นไปอย่างได้ผล โดยฟังการนำเสนออย่างตั้งใจ กระตุ้นเสริมแรง ดูแลผู้เรียนคนอื่น ๆ ให้สนใจในการนำเสนอ ให้ทุกคนได้มีโอกาสซักถามเพิ่มเติมความเห็นอย่างทั่วถึง ทำให้ช่วงเวลาการนำเสนอเป็นไปอย่างมีชีวิตชีวาและมีคุณค่า พฤติกรรมต่าง ๆ ช่วงเวลานี้ถือว่าเป็นส่วนสำคัญของการประเมินเพื่อปรับปรุงแก้ไขและทำให้ เกิดความก้าวหน้าในการเรียนรู้ของผู้เรียนในด้านต่าง ๆ

3. การจัดการเรียนรู้โดยการทำโครงงาน

"โครงงาน"(Project) คือ แผนงาน หรือกิจกรรมการเรียนรู้ที่ผู้เรียนร่วมกันกำหนดขึ้นตามความสนใจ ความต้องการ และนำไปสู่การค้นคว้าทดลอง และลงมือปฏิบัติจริงในแต่ละภาคเรียน ผลจากการทำโครงงานคือ ผลผลิตที่เป็นองค์ความรู้ตามหมวดวิชานั้น หรือผลงานที่เป็นประโยชน์โดยมีการบูรณาการสาระอื่น ๆ ที่จำเป็นและสอดคล้องกัน (สำนักงานส่งเสริมการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย, 2553 : 40-42)

การจัดกิจกรรมการเรียนรู้ด้วยการทำโครงงานนั้น เป็นการส่งเสริมการเรียนรู้ที่ตอบสนองความต้องการและความสนใจของผู้เรียน ให้การยอมรับผู้เรียนในลักษณะของผู้ที่มีวุฒิภาวะ มีความรับผิดชอบ โดยมีความเชื่อว่าผู้เรียนจะมีแรงจูงใจและเรียนได้ดีเมื่อได้เรียนในสิ่งที่ตนเองสนใจ ก่อให้เกิดประโยชน์และนำไปใช้ได้ทันที การเรียนรู้โดยการทำโครงงานส่งเสริมให้ผู้เรียนเป็นผู้ริเริ่ม กำหนดสิ่งที่ต้องการเรียนรู้และทำในสิ่งที่สนใจเรียนจากการปฏิบัติจริง โดย

สอดแทรกบูรณาการสาระการเรียนรู้ที่กำหนดไว้ในหลักสูตรและศึกษาหาความรู้จากแหล่งการเรียนรู้ต่าง ๆ เพื่อนำมาใช้ในการทำโครงงานใช้กระบวนการแลกเปลี่ยนความรู้ในกลุ่มเพื่อต่อยอดทางความคิด และนำไปสู่การปฏิบัติโครงงานจนสิ้นภาคเรียน กระบวนการทำโครงงานจึงเป็นลักษณะของการเรียนรู้ โดยใช้กระบวนการ “คิด ทำ จำ แก้ปัญหา และพัฒนา”

การเรียนโดย “โครงงาน” เป็นการเรียนโดยใช้ความรู้ในหมวดวิชาหรือบูรณาการเนื้อหาต่าง ๆ ที่จำเป็น โดยมีครูเป็นผู้ให้คำปรึกษา แนะนำ และอำนวยความสะดวกในการเรียนรู้ และกระตุ้นเสริมแรงให้เกิดการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ในกลุ่ม

3.1 ประโยชน์ของการเรียนรู้จากการทำโครงงาน

3.1.1 ผู้เรียนมีอิสระในการคิดริเริ่มโครงงานที่ตรงกับความต้องการความสนใจของตนเองเป็นการเรียนอย่างมีความหมาย เชื่อมโยงความรู้ใหม่กับประสบการณ์ของผู้เรียน

3.1.2 ผู้เรียนใช้ทักษะการเรียนที่สูงขึ้น และหลากหลาย มีการคิดริเริ่มการวางแผนการทำงานอย่างเป็นระบบ การสังเกต การบันทึกผลการเรียนรู้ ศึกษาค้นคว้าลงมือปฏิบัติ และสร้างข้อสรุป

3.1.3 สร้างกัลยาณมิตรในกลุ่มผู้เรียน โดยฝึกการนำเสนอ รับฟังและให้ข้อเสนอแนะ

3.1.4 เรื่องที่เรียนเป็นของจริง เป็นการเรียนที่นำไปใช้ประโยชน์ได้ทันที

3.1.5 ผู้เรียนรับผิดชอบการเรียนรู้ของตนเองและเป็นเจ้าของโครงงานเรียนรู้นั้น

3.2 ขั้นตอนและกระบวนการเรียนรู้โดยการทำโครงงาน การเรียนรู้ในลักษณะของ“โครงงาน”มีขั้นตอนที่สำคัญ 3 ขั้นตอน ดังนี้

3.2.1 ขั้นตอนที่ 1 : การคิดริเริ่มโครงงาน ผู้เรียนทุกคนต้องเป็นผู้คิดริเริ่มโครงงานที่เป็นประโยชน์ต่อตนเอง มีความสนใจและต้องการที่จะทำโดยให้ศึกษาวิเคราะห์ หมวดวิชาที่ลงทะเบียนเรียน ผู้เรียนอาจจะต้องถามตัวเองด้วยคำถามต่าง ๆ เช่น

1) ตนเองมีความสนใจและต้องการทำโครงงานอะไร อาจเป็นโครงงานในหมวดวิชานั้น หรือโครงงานที่เกี่ยวข้องกับอาชีพ งานพัฒนาชุมชน สังคม และสิ่งแวดล้อม โครงงานที่เกี่ยวกับการพัฒนาทักษะชีวิต และอื่น ๆ

2) โครงงานนั้นมีประโยชน์อย่างไร อาจจะเป็นโครงงานที่เป็นประโยชน์ต่อตนเองทางด้านความรู้ พัฒนาอาชีพ การมีอาชีพรายได้ หรือโครงงานที่จะเกิดผลประโยชน์ต่อชุมชนและสังคมหรือช่วยพัฒนาสภาพแวดล้อม

มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม
RAJABHAT MAHASARAKHAM UNIVERSITY

2) โครงงานนั้นต้องใช้ความรู้ในเรื่องใดบ้าง โดยพิจารณาว่าเกี่ยวข้องกับหมวดวิชาที่ลงทะเบียนเรื่องใด คาดว่าเกี่ยวข้องกับสาระและมาตรฐานการเรียนรู้ใดบ้าง และต้องศึกษาหาความรู้อะไรอื่น ๆ อีก จากแหล่งความรู้ที่ได้จากผู้รู้ ผู้ชำนาญการ หรือภูมิปัญญาใด

3) เราต้องการทำโครงงานนั้นกับใครบ้าง เราอาจมีข้อจำกัดเช่น เรื่องของเวลา หรือความสนใจ จึงทำโครงงานเป็นกลุ่มเล็ก ๆ กับเพื่อนที่สนใจเหมือนกัน หรือทำงานกลุ่มที่มีจำนวนคนมากขึ้น

4) โครงงานนี้ริเริ่มขึ้นมาใหม่ หรือเป็นส่วนหนึ่งของกิจกรรมที่มีอยู่ในชุมชน หากเป็นโครงงานใหม่ ในหมวดวิชานั้น ๆ ผู้เรียนต้องศึกษาสาระของหมวดวิชาโดยรวม แล้วพิจารณาว่าสนใจจะทำเรื่องอะไรที่เกี่ยวข้องบ้าง แล้วศึกษาลงลึกเรื่องนั้น นอกจากนี้ผู้เรียนยังอาจเข้าร่วมกิจกรรมที่มีในชุมชนที่ตนสนใจ เช่น กิจกรรมทางด้านอาชีพ การพัฒนาชุมชน และสังคม โดยนำสาระในหมวดวิชาที่เกี่ยวข้องไปใช้เสริม หรือบูรณาการเข้าด้วยกันในโครงงาน

3.2.2 ขั้นตอนที่ 2 : ขั้นตอนการลงมือปฏิบัติ/พัฒนาโครงงาน

1) การลงมือทำโครงงาน ผู้เรียนในกลุ่มทุกคนต้องร่วมมือกัน มีความรับผิดชอบในการทำโครงงานตามที่ได้วางแผนไว้ การลงมือปฏิบัติครอบคลุมการศึกษาค้นคว้าหาความรู้ เพื่อเป็นพื้นฐานในการทำโครงงาน เช่น ศึกษาเรื่องการปลูกสับปะรด ผู้เรียนก็อ่านหนังสือหรือสอบถามผู้รู้และลงมือปลูกจริงหรือการเข้าร่วม “โครงการหนึ่งตำบลหนึ่งผลิตภัณฑ์” การศึกษาหาความรู้และเข้าร่วมทำงานในโครงงานนี้จริง หรือโครงงานที่ลงลึกในสาระการเรียนรู้ตามหมวดวิชา โดยมีการบันทึกผลการทำงานทุกขั้นตอน

2) การนำเสนอโครงงานในกลุ่มเพื่อแลกเปลี่ยนเรียนรู้ ผู้เรียนจะต้องใช้การสังเกต บันทึกผลการเรียนจากการทำโครงงาน และนำเสนอผลการปฏิบัติโครงงานกับกลุ่มผู้เรียนในทุกสัปดาห์ตลอดภาคเรียน เพื่อแลกเปลี่ยนเรียนรู้ในกลุ่มผู้เรียนและครู การเสนอโครงงานในช่วงแรกเป็นการเสนอความคิดในการทำโครงงานในสัปดาห์ต่อ ๆ ไป เป็นการนำเสนอผลการปฏิบัติเพื่อให้คนอื่นช่วยมอง ช่วยให้ความคิดเห็นเพิ่มเติม อาจเป็นการเสนอความก้าวหน้า พร้อมความพึงพอใจหรือปัญหาอุปสรรคเป็นการนำปัญหาที่พบจากการปฏิบัติ มาเล่าสู่กันฟัง พร้อมความคิดเห็นหรือแผนที่จะทำโครงงานต่อไป การเสนอเช่นนี้จะช่วยให้เกิดการสำรวจความคิด เกิดการต่อยอดทางความคิดของกันและกัน ช่วยให้เกิดความคิดใหม่หรือแสวงหาทางเลือกใหม่ ที่จะทำต่อไปเป็นการฝึกการรับฟังความคิดเห็นที่แตกต่างจากคนอื่น

ในการนำเสนอ ผู้เรียนจะต้องเตรียมตัวอย่างดี นำเสนออย่างชัดเจนถึงความก้าวหน้าในการปฏิบัติโครงงานของตน การนำเสนออาจใช้สื่อต่าง ๆ เพื่อช่วยให้น่าสนใจ

และมีความชัดเจน ผู้เรียนอาจนำเสนอ เป็นสื่อของจริง ภาพถ่าย ภาพวาด อาจเสนอโดยใช้สื่อคอมพิวเตอร์ตามที่ผู้เรียนจะสามารถทำได้ ประการสำคัญผู้เรียนจะต้องบันทึกกระบวนการเรียนรู้อย่างต่อเนื่อง อาจเป็นการจดบันทึกหรือใช้เทคโนโลยี ควรบันทึกการเรียนรู้ การทำโครงงานอย่างต่อเนื่อง

3.2.3 ขั้นตอนที่ 3 : การสรุปผลการทำโครงงาน เนื่องจากการทำโครงงานเป็นกระบวนการเรียนรู้จากการลงมือปฏิบัติที่ผู้เรียนทำอย่างต่อเนื่อง ผู้เรียนจำเป็นต้องสรุปผลการทำโครงงานอย่างเป็นระบบ เพื่อเป็นประโยชน์ในการพิจารณาผลการเรียนรู้ของตนเอง และอาจนำไปเผยแพร่ต่อไป เช่น จัดนิทรรศการ หรือจัดพิมพ์เผยแพร่

4. การสอนเสริม

การสอนเสริม มีความจำเป็นสำหรับการจัดการเรียนรู้ เพราะจะช่วยให้ผู้เรียนมีความเข้าใจเกี่ยวกับสาระการเรียนรู้มากขึ้น เนื่องจากมีสาระการเรียนรู้ที่ยากและซับซ้อนและระยะเวลาเรียนที่ค่อนข้าง จำกัด ทำให้ผู้เรียนไม่สามารถเข้าใจได้ จึงมีความจำเป็นจะต้องสอนเสริมในบางหมวดวิชาและบางสาระการเรียนรู้ที่มีความ ยาก และซับซ้อน เช่น วิทยาศาสตร์ คณิตศาสตร์ ภาษาต่างประเทศ โดยทั้งผู้เรียนและครูร่วมกันวางแผน การสอนเสริม โดยเชิญวิทยากรซึ่งเป็นภูมิปัญญาชาวบ้าน ผู้รู้ ผู้ชำนาญในเนื้อหานั้น เช่น ครู อาจารย์ ที่เกษียณอายุแล้ว เจ้าหน้าที่หน่วยงานต่าง ๆ เป็นผู้สอนเสริมหรือใช้สื่อวีดีทัศน์ประกอบการสอน การสอนเช่นนี้จะทำให้ผู้เรียนเข้าใจเนื้อหาที่ยากได้ดีขึ้น ช่วงเวลาและสถานที่ในการสอนเสริมเป็นไปตามแผนที่ร่วมกันกำหนดไว้ใช้เวลาที่ เหมาะสม ซึ่งเป็นช่วงเวลาที่นอกเหนือจากเวลาพบกลุ่มในข้อ 1 (แนวทางการจัดการเรียนรู้ หลักสูตรการศึกษานอกระบบระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551, 2553 : 40-42)

4.1 วัตถุประสงค์ของการสอนเสริม

4.1.1 เพื่อพัฒนาคุณภาพการเรียนการสอน มุ่งผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนรู้แก่ผู้เรียนให้สูงขึ้น

4.1.2 เพื่อให้ผู้เรียนมีความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับสาระการเรียนรู้ ของหมวดวิชาที่มีความยุ่งยากซับซ้อนและไม่อาจศึกษาได้ด้วยตนเอง ในหมวดวิชาวิทยาศาสตร์ คณิตศาสตร์ ภาษาต่างประเทศ

4.1.3 เพื่อให้ผู้เรียนมีโอกาสศึกษาหาความรู้จากวิทยากรที่มีความรู้ความสามารถเฉพาะสาขาวิชา

4.1.4 เพื่อเสริมสร้างการมีส่วนร่วมของประชาชนในการเข้าร่วมของประชาชน ในการเข้ามาเป็นวิทยากรสอนเสริมในรูปแบบอาสาสมัคร

4.2 วิธีการดำเนินการสอนเสริม ควรทำดังนี้

4.2.1 ครูและผู้เรียนวางแผนและปรึกษาหารืออันเกี่ยวกับรายละเอียดของหมวดวิชา และสาระการเรียนรู้ที่จะจัดสอนเสริม

4.2.2 ครูและผู้เรียนร่วมกันกำหนดวัน เวลา สถานที่ หมวดวิชา และสาระการเรียนรู้ และจัดทำแผน หรือปฏิทินการสอนเสริม

4.2.3 ประสานเชิญวิทยากรหรืออาสาสมัคร หรือจัดหาวีดีทัศน์การสอนเสริมในสาขาวิชาเกี่ยวกับสาระการเรียนรู้ที่จะสอนเสริม

4.2.4 จัดเตรียมสื่อหรืออุปกรณ์ เพื่ออำนวยความสะดวกแก่วิทยากรหรืออาสาสมัครในการสอนเสริม

4.2.5 วิทยากรสอนเสริมตามวันเวลาที่กำหนด

4.2.6 ผู้เรียนเข้ารับการสอนเสริม และบันทึกร่องรอยการเรียนรู้ในสมุดบันทึก

4.2.7 ผู้เรียนปฏิบัติกิจกรรมหรือทำแบบฝึกหัดตามที่วิทยากรกำหนด

การสอนเสริม เป็นการรวมกลุ่มผู้เรียนที่มีปัญหาในสาระการเรียนรู้ที่ยุ่งยากซับซ้อนในแต่ละหมวดวิชา โดยสามารถเชิญวิทยากร สื่อวีดีทัศน์ ภูมิปัญญาท้องถิ่น ฯลฯ มาเติมเต็มความรู้ให้กับผู้เรียน ซึ่งสามารถทำได้ในกลุ่มใหญ่ กลุ่มย่อย ตามความเหมาะสมและความต้องการของผู้เรียน

5. การเรียนรู้ด้วยตนเอง

เป็นการเรียนรู้ที่ผู้เรียนแสวงหาความรู้ด้วยตนเอง ผู้เรียนกำหนดแผนการเรียนรู้ของตนเองให้สอดคล้องกับรายวิชาที่ลงทะเบียนเรียน โดยระบุว่ากระบวนการเรียนรู้แต่ละครั้งเกิดขึ้นได้อย่างไร เรียนรู้ด้วยวิธีการใด มีขั้นตอนตั้งแต่เริ่มต้นจนจบอย่างไร และมีครูเป็นที่ปรึกษาให้คำแนะนำในการศึกษาหาความรู้จากสื่อต่าง (แนวทางการจัดการเรียนรู้ หลักสูตรการศึกษานอกระบบระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551, 2553 : 28-31)

5.1 ลักษณะของผู้ที่สามารถเรียนรู้ด้วยตนเอง

5.1.1 มีความสมัครใจที่จะเรียนรู้ด้วยตนเอง ไม่ได้เกิดจากการบังคับ

5.1.2 ใช้ตนเองเป็นแหล่งข้อมูล นั่นคือผู้เรียนสามารถบอกได้ว่าสิ่งที่ตนจะเรียนคืออะไร รู้ว่าทักษะและข้อมูลที่ต้องการหรือจำเป็นต้องใช้มีอะไรบ้าง สามารถกำหนดเป้าหมาย วิธีการรวบรวมข้อมูลที่ต้องการ และวิธีการประเมินผลการเรียนรู้ ผู้เรียนรู้ถึงความสามารถของตนเอง ตัดสินใจได้ มีการรับผิดชอบต่อหน้าที่และบทบาทในการเป็นผู้เรียนที่ดี

5.1.3 รู้ “วิธีการที่จะเรียน” นั่นคือ ผู้เรียนควรทราบขั้นตอนในการเรียนรู้ด้วยตนเอง ว่าจะไปสู่จุดที่ทำให้เกิดการเรียนรู้ได้อย่างไร

5.1.4 มีบุคลิกภาพเชิงบวก มีแรงจูงใจ และการเรียนแบบร่วมมือกับเพื่อนหรือบุคคลอื่น

5.1.5 มีระบบการเรียน รู้จักประยุกต์การเรียนและสนุกสนานกับกระบวนการเรียน

5.1.6 มีการเรียนจากข้อผิดพลาดและความสำเร็จ มีการประเมินตนเองและเข้าใจถึงศักยภาพของตนเอง

5.1.7 มีความพยายามในการหาวิธีการใหม่ ๆ เพื่อหาคำตอบ รู้จักประยุกต์ความรู้ที่ได้จากการเรียนไปใช้กับสถานการณ์ของแต่ละบุคคล และหาโอกาสในการพัฒนา ค้นหาข้อมูลเพื่อแก้ปัญหา

5.1.8 มีการชี้แนะ การอภิปรายในห้องเรียน การแสดงความคิดเห็นส่วนตัวและการแสดงความเห็นที่แตกต่างไปจากผู้สอน

5.1.9 มีการรวบรวมข้อมูลจากการได้ปฏิสัมพันธ์กับบุคลและมีวิธีการนำข้อมูลที่ได้ไปใช้

5.2 ข้อควรคำนึงในการเรียนรู้ด้วยตนเอง

5.2.1 ผู้เรียนมีความสมัครใจ มีความพร้อม ศึกษาวิธีการเรียนให้เข้าใจขั้นตอนการเรียนรู้ด้วยตนเอง มีทักษะการเรียนรู้ด้วยตนเองและมีความรับผิดชอบ

5.2.2 ผู้เรียนกำหนดแผนการเรียนรู้รายบุคคลให้สอดคล้องกับรายวิชาที่ลงทะเบียนเรียน

5.2.3 ผู้เรียนกำหนดสื่อที่จะเรียนรู้ด้วยตนเอง เช่น เอกสารแบบเรียน ชุดการสอน ผู้รู้ โทรทัศน์ วิทยุ อินเทอร์เน็ต ซีดี แหล่งเรียนรู้ เพื่อนเรียนรู้ ฯลฯ

5.2.4 จัดทำสัญญาการเรียนรู้ ซึ่งเป็นข้อตกลงระหว่างครูกับผู้เรียน

5.2.5 พบครู ให้คำปรึกษา แนะนำในการเรียน ประมาณ 2-4 ครั้ง/ภาคเรียน

5.2.6 สถานศึกษาและครูมีบทบาทในการจัดเตรียม อำนวยความสะดวก ให้ความช่วยเหลือแนะนำให้ผู้เรียนสามารถเรียนรู้ด้วยตนเองได้สำเร็จตามจุดมุ่งหมาย

5.3 ดำเนินการการเรียนรู้ด้วยตนเอง ดังนี้

5.3.1 การวิเคราะห์และการกำหนดความต้องการในการเรียนรู้ โดยผู้เรียนควรคำนึงถึงความต้องการและความสนใจของตนเองเกี่ยวกับเนื้อหาที่จะเรียน

5.3.2 การกำหนดจุดมุ่งหมายในการเรียนรู้ที่สามารถปฏิบัติได้จริง โดยผู้เรียนศึกษาจุดมุ่งหมายของรายวิชาแล้วเขียนจุดมุ่งหมายในการเรียน จุดมุ่งหมายควรเน้นถึง

มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม
RAJABHAT MAHASARAKHAM UNIVERSITY

พฤติกรรมที่ผู้เรียนคาดหวังว่าจะเกิดขึ้น เป็นจุดมุ่งหมายที่สามารถวัดได้ และจุดมุ่งหมายของผู้เรียนในแต่ละระดับควรมีความแตกต่างอย่างเห็นได้ชัด

5.3.3 การวางแผนการเรียน โดยให้ผู้เรียนกำหนดแนวทางการเรียนของตนเองขึ้นมาเพื่อให้บรรลุวัตถุประสงค์ของรายวิชา กำหนดเวลาการเรียน โดยกำหนดปริมาณเวลา(จำนวนชั่วโมง/จำนวนครั้ง) ที่ต้องการพบครูเพื่อขอคำปรึกษาแนะนำหรือให้ครูสอน กำหนดเวลาในการทำกิจกรรมกลุ่มร่วมกับผู้เรียนคนอื่น กำหนดเวลาที่ต้องการเรียนด้วยตนเอง พร้อมทั้งกำหนดว่ากิจกรรมการเรียนจะสิ้นสุดเมื่อใด

5.3.4 การเลือกรูปแบบการเรียน/กิจกรรมการเรียนด้วยตนเอง/แหล่งวิทยากร/สื่อที่จะใช้ในการเรียนด้วยตนเอง เช่น อ่านหนังสือประกอบ ดูวีซีดี ศึกษาจากสื่อคอมพิวเตอร์ ศึกษาจากผู้รู้ แหล่งเรียนรู้ต่างๆ เช่น ห้องสมุด วัด สถานีอนามัย

5.3.5 การกำหนดบทบาทของผู้ช่วยเหลือในการเรียน เนื่องจากบางครั้งผู้เรียนไม่สามารถเรียนรู้ด้วยตนเองได้ทั้งหมด จึงจำเป็นต้องอาศัยความช่วยเหลือจากผู้อื่น เช่น เพื่อนร่วมเรียนเพื่อแลกเปลี่ยนเรียนรู้กัน

5.3.6 การกำหนดวิธีการประเมินผลการเรียน ควรเป็นการประเมินผลร่วมกันระหว่างครูกับผู้เรียน โดยครูและผู้เรียนร่วมกันตั้งเกณฑ์การประเมินผลร่วมกัน เลือกประเภทของการทดสอบ ลักษณะของการ Feedback ที่จะใช้

5.4 การจัดทำสัญญาการเรียนรู้

ในการเรียนรู้ด้วยตนเองนั้น สิ่งสำคัญที่จะช่วยให้การเรียนรู้เป็นไปตามเป้าหมาย คือ ผู้เรียนต้องมีการจัดทำข้อตกลงการเรียน หรือ สัญญาการเรียน ของตนเองให้ไว้กับครู เพื่อที่ครูจะได้ทราบความก้าวหน้าในการเรียนรู้ด้วยตนเองของผู้เรียนแต่ละคน

สัญญาการเรียน (Learning Contact) คือ ข้อตกลงที่ผู้เรียนได้ทำไว้กับครู ว่าเขาต้องปฏิบัติอย่างไรบ้างในการเรียนการสอน เพื่อให้บรรลุจุดมุ่งหมายของหลักสูตร

ในสัญญาการเรียน ผู้เรียนจะเป็นผู้เขียนเองโดยระบุว่า ต้องการเรียนเรื่องอะไร จะวัดว่าได้บรรลุตามความมุ่งหมายแล้วหรือไม่ อย่างไร มีหลักฐานการเรียนรู้อะไรบ้างที่บ่งบอกถึงผลการเรียนของผู้เรียนว่าผลการเรียนเป็นอย่างไร เมื่อเขียนเสร็จแล้วสำเนาส่งให้ครูเก็บไว้ 1 ชุด เพื่อติดตาม ตรวจสอบความก้าวหน้าในการเรียนของผู้เรียนแต่ละคน

แบบฟอร์มหรือตารางของการเขียนสัญญาการเรียน อาจประกอบด้วยหัวข้อต่อไปนี้

1. จุดมุ่งหมาย เป็นส่วนที่ระบุว่า ผู้เรียนต้องการบรรลุผลสำเร็จในเรื่องอะไร อย่างไร

2. แหล่งวิทยาการ/วิธีการเป็นส่วนที่ระบุว่า ผู้เรียนจะเรียนรู้ได้อย่างไรจากแหล่งความรู้ใด

3.หลักฐาน เป็นส่วนที่มีสิ่งอ้างอิงหรือยืนยันเป็นรูปธรรม ที่แสดงให้เห็นว่า ผู้เรียนได้เกิดการเรียนรู้แล้ว โดยเก็บรวบรวมเป็นแฟ้มสะสมงาน

4. การประเมินผล เป็นส่วนที่ระบุว่า ผู้เรียนสามารถเกิดการเรียนรู้ในระดับใด

6. การเรียนรู้แบบทางไกล

เป็นการจัดการเรียนรู้ที่ผู้เรียนจะเรียนรู้จากสื่อต่าง ๆ โดยผู้เรียนและครูจะสื่อสารกันทางสื่ออิเล็คทรอนิคส์เป็นส่วนใหญ่ มุ่งเน้นไปที่การเรียนรู้แบบ e-learning (สำนักงานส่งเสริมการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย, 2553 : 31)

6.1 ข้อควรคำนึงในการเรียนรู้แบบทางไกล

6.1.1 ผู้เรียนต้องมีเครื่องมือที่สามารถสื่อสาร และใช้อุปกรณ์ทางอิเลคทรอนิกส์ได้ เช่น คอมพิวเตอร์ โทรศัพท์ ฯลฯ

6.1.2 มีเวลาสื่อสารทางสื่ออิเลคทรอนิกส์ กับครูตามเวลาที่ได้ตกลงร่วมกันระหว่างครูกับผู้เรียน เช่น Chat Room, E-mail, Web Board, Blog, Facebook ฯลฯ

6.1.3 สถานศึกษาและครูมีบทบาทในการจัดเตรียมสื่อทางไกล หรืออำนวยความสะดวกให้ความช่วยเหลือ แนะนำให้ผู้เรียนสามารถเรียนรู้แบบทางไกลได้สำเร็จตามจุดมุ่งหมาย

มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม
RAJABHAT MAHASARAKHAM UNIVERSITY

6.2 ดำเนินการการเรียนรู้แบบทางไกล ดังนี้

6.2.1 การศึกษาแนวทางการเรียนรู้แบบทางไกลจากสื่อต่าง ๆ

6.2.2 การเรียนรู้จากสื่อทางไกลตามที่สถานศึกษากำหนด

6.2.3 การประเมินความรู้ก่อนเรียนของตนเอง

6.2.4 การศึกษาเนื้อหาสาระจากสื่อต่าง ๆ และส่งงานตามที่กำหนด

6.2.5 การสื่อสารกับครูตามเวลาที่กำหนด เพื่อซักถาม นัดหมาย ขอคำปรึกษา ฯลฯ

6.2.6 การประเมินความรู้หลังเรียนของตนเอง

7. การเรียนรู้แบบชั้นเรียน

เป็นการเรียนรู้ในลักษณะแบบห้องเรียน ที่สถานศึกษากำหนดรายวิชา เวลาเรียน และสถานที่ที่ชัดเจน ซึ่งการจัดการเรียนรู้นี้เหมาะสำหรับผู้เรียนที่มีเวลาเข้าชั้นเรียนสม่ำเสมอ (สำนักงานส่งเสริมการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย, 2553 : 32)

7.1 ข้อควรคำนึงในการเรียนรู้แบบชั้นเรียน

7.1.1 สถานศึกษากำหนดสถานที่เรียน ตารางเรียนที่เหมาะสม

7.1.2 มีการประชาสัมพันธ์สถานที่ วัน เวลา ครูผู้สอน ให้ผู้เรียนทราบทั่วกัน

7.1.3 สถานศึกษาจัดหาสื่อ อุปกรณ์การเรียนการสอนเช่น เครื่องมือทางวิทยาศาสตร์ เครื่องมืออุปกรณ์คอมพิวเตอร์ และ โสตทัศนูปกรณ์ ที่มีคุณภาพเหมาะสมกับการเรียนรู้แบบชั้นเรียน

7.1.4 ผู้เรียนต้องมีเวลาเข้าชั้นเรียนตามที่กำหนดในตารางเรียน

7.2 การจัดกระบวนการเรียนรู้

7.2.1 การจัดกระบวนการเรียนรู้ โดยมีครู ผู้รู้ และผู้เชี่ยวชาญในเนื้อหานั้น ๆ เป็นผู้ถ่ายทอดเนื้อหา ในการถ่ายทอดเนื้อหาของครูต้องเปิดโอกาสให้ผู้เรียนซักถาม แสดงความคิดเห็นได้ โดยเพิ่มการเขียนถาม ตอบ หลังการบรรยาย รวมทั้งมีการจัดโอกาสให้ฝึกในห้องปฏิบัติการ และจัดเวลาการให้คำปรึกษา

7.2.2 การจัดกระบวนการปฏิสัมพันธ์ระหว่างผู้เรียนกับครู และผู้เรียนกับผู้เรียน โดยกระตุ้นให้ผู้เรียนตอบพร้อมกับใช้กิจกรรมลักษณะที่เน้นการสื่อสาร เช่น กิจกรรมคู่ กิจกรรมกลุ่ม และการจัดที่นั่งในชั้นเรียนต้องเหมาะสม เอื้อต่อการดำเนินกิจกรรม

7.2.3 มอบหมายงานให้ปฏิบัติ ในการจัดการเรียนการสอนครูจะสอดแทรกกิจกรรม 3 ลักษณะ คือ กิจกรรมที่เน้นการให้ผู้เรียนได้รับข้อมูล/ข้อเท็จจริง กิจกรรมที่ให้ผู้เรียนเรียนรู้ด้วยการได้ลงมือปฏิบัติ สังเกต และกิจกรรมการสะท้อนการเรียนรู้ร่วมกันระหว่างผู้เรียนและครู

มหาวิทยาลัยมหาสารคาม MAHASARAKHAM UNIVERSITY

7.2.4 การติดตามและช่วยเหลือผู้เรียน โดยอาจใช้กระบวนการติดตามช่วยเหลือโดยเพื่อน และกลุ่มเพื่อน จัดให้มีการปรึกษาหารือกันระหว่างครูกับผู้เรียน ใช้ผู้ช่วยสอน ใช้ระบบหัวหน้ากลุ่มผู้เรียน ใช้แฟ้มสะสมผลงาน ใช้การเรียนแบบทีม ใช้ e-mail, Discussion Boards และ Internet เป็นต้น

การเรียนรู้แบบต่าง ๆ ดังกล่าวข้างต้น สถานศึกษาและผู้เรียนจะร่วมกันกำหนด โดยในแต่ละรายวิชาจะเลือกการเรียนรู้แบบใดแบบหนึ่งหรือหลายแบบก็ได้ ขึ้นอยู่กับความยากง่ายของเนื้อหาในรายวิชานั้น ๆ โดยให้สอดคล้องกับวิถีชีวิตและการทำงานของผู้เรียน รวมทั้งขึ้นอยู่กับความพร้อมของสถานศึกษาด้วย และสถานศึกษาสามารถจัดให้มีการสอนเสริมได้ในทุกรูปแบบการเรียนรู้ เพิ่มเติมเต็มความรู้ให้บรรลุมาตรฐานการเรียนรู้

2.5 ด้านการวัดผลและประเมินผลการเรียน

พระบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 และที่แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2545 มาตรา 26 กำหนดให้สถานศึกษาจัดการวัดผลและประเมินผลผู้เรียนโดยพิจารณาจากพัฒนาการจากผู้เรียนความประพฤติการสังเกตพฤติกรรมการเรียน การร่วมกิจกรรม และการทดสอบควบคู่ไปกับกระบวนการเรียนการสอนตามความเหมาะสมแต่ละระดับ และรูปแบบการศึกษาใช้วิธีการวัดผลและหระเมินผลผลการเรียนรู้ที่หลากหลาย (กรมการศึกษานอกโรงเรียน , 2543 : 14)

อรวรรณ พนาพันธ์ (2547 : 23) กล่าวว่าการวัดผลและประเมินผลการเรียน หมายถึง กระบวนการที่ใช้พัฒนาคุณภาพนักศึกษาเพื่อให้ได้ข้อมูลที่แสดงพัฒนาการความก้าวหน้าและความสำเร็จในการเรียนของนักศึกษารวมทั้งข้อมูลที่จะเป็นประโยชน์ต่อการส่งเสริมให้นักศึกษาเกิดการพัฒนาและเรียนรู้อย่างเต็มศักยภาพ

หน่วยศึกษานิเทศก์ กรมการศึกษานอกโรงเรียน (2546 : 131) ให้ความหมายของการวัดผลและประเมินผลการเรียนรู้ ว่าหมายถึง กระบวนการประเมินผลการเรียนรู้ในกลุ่มหมวดวิชาตามหลักเกณฑ์และวิธีการจัดการศึกษานอกโรงเรียน เพื่อให้ทราบความก้าวหน้าของนักศึกษาทั้งด้านความรู้ทักษะกระบวนการคุณธรรมจริยธรรม

จากความหมายของการวัดผลและประเมินผลการเรียนข้างต้นสรุปได้ว่าการวัดผลและประเมินผลการเรียน หมายถึง วิธีการที่ศูนย์บริการการศึกษานอกโรงเรียนอำเภอ ดำเนินการเพื่อให้ได้ข้อมูลที่แสดงพัฒนาการความก้าวหน้าความสำเร็จในการเรียนของนักศึกษาเป็นข้อมูลที่เป็นประโยชน์ต่อการส่งเสริมให้เกิดการพัฒนาและเรียนรู้อย่างเต็มศักยภาพ

มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม
RAJABHAT MAHASARAKHAM UNIVERSITY

การวัดและประเมินผลการเรียนตามหลักสูตรการศึกษานอกระบบระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 (สำนักงานส่งเสริมการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย, 2553 : 31-34) มีดังนี้

1. การวัดและประเมินผลรายวิชา สถานศึกษาดำเนินการประเมินผลรายวิชาดังนี้

1.1 การวัดและประเมินผลก่อนเรียน เป็นการตรวจสอบความรู้ ทักษะและความพร้อมต่าง ๆ ของผู้เรียนเพื่อเป็นข้อมูลพื้นฐานในการจัดกระบวนการเรียนรู้ให้เหมาะสมกับสภาพความพร้อมและความรู้พื้นฐานของผู้เรียน

1.2 การวัดและประเมินผลระหว่างภาคเรียน สถานศึกษาดำเนินการประเมินผลระหว่างภาคเรียนเพื่อทราบความก้าวหน้าทั้งด้านความรู้ ทักษะ เจตคติ และ

พฤติกรรมการเรียนการร่วมกิจกรรมและผลงาน อันเป็นผลมาจากการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ รายละเอียดของคะแนนระหว่างภาค ประกอบด้วย

1.2.1 การให้ความร่วมมือกับสถานศึกษา หมายถึง การที่ผู้เรียนมีส่วนร่วมในกิจกรรมต่าง ๆ ของสถานศึกษา เช่น การร่วมเดินรณรงค์ต่อต้านยาเสพติด การเข้าร่วมในวันสำคัญ ร่วมกิจกรรมของสถานศึกษา เป็นต้น

1.2.2 ผลงานที่กำหนดเป็นร่องรอยในแฟ้มสะสมงาน

1.2.3 การแสดงออกและการมีส่วนร่วมในกิจกรรมการเรียนรู้ หมายถึง การร่วมอภิปรายการช่วยงานกลุ่ม การตอบคำถาม

1.3 การวัดผลประเมินผลปลายภาคเรียน มีวัตถุประสงค์เพื่อทราบผลการเรียนรู้โดยรวมของผู้เรียนในแต่ละรายวิชา โดยใช้เครื่องมือ เช่น แบบทดสอบปรนัย แบบทดสอบอัตนัย แบบประเมินการปฏิบัติ เป็นต้น การวัดและประเมินผลปลายภาคเรียนนั้น ผู้เรียนที่จะผ่านการประเมินรายวิชาใด จะต้องเข้าสอบปลายภาคเรียนและมีคะแนนปลายภาคเรียนรวมกับคะแนนระหว่างภาคเรียนผ่านเกณฑ์ขั้นต่ำตามเกณฑ์ที่สำนักงาน กศน. กำหนด

1.4 การตัดสินผลการเรียนรายวิชา การตัดสินผลการเรียนรายวิชา ให้นำคะแนนระหว่างภาคเรียนมารวมกับคะแนนปลายภาคเรียน และจะต้องได้คะแนนไม่น้อยกว่าร้อยละ 50 จึงจะถือว่าผ่านการเรียนในรายวิชานั้น

ทั้งนี้ ผู้เรียนต้องเข้าสอบปลายภาคเรียนด้วย แล้วนำคะแนนไปเปรียบเทียบกับเกณฑ์ที่กำหนดโดยให้ค่าระดับผลการเรียนเป็น 8 ระดับ ดังนี้

ได้คะแนนร้อยละ 80-100	ให้ระดับ 4	หมายถึงดีเยี่ยม
ได้คะแนนร้อยละ 75-79	ให้ระดับ 3.5	หมายถึงดีมาก
ได้คะแนนร้อยละ 70-74	ให้ระดับ 3	หมายถึงดี
ได้คะแนนร้อยละ 65-69	ให้ระดับ 2.5	หมายถึงค่อนข้างดี
ได้คะแนนร้อยละ 60-64	ให้ระดับ 2	หมายถึงปานกลาง
ได้คะแนนร้อยละ 55-59	ให้ระดับ 1.5	หมายถึงพอใช้
ได้คะแนนร้อยละ 50-54	ให้ระดับ 1	หมายถึงผ่านเกณฑ์ขั้นต่ำที่กำหนด
ได้คะแนนร้อยละ 0-49	ให้ระดับ 0	หมายถึงต่ำกว่าเกณฑ์ขั้นต่ำที่กำหนด

กรณีผู้เรียนมีผลการเรียนต่ำกว่าเกณฑ์ขั้นต่ำที่กำหนด ให้ดำเนินการพัฒนาผู้เรียนในรายวิชาที่ได้ค่าระดับผลการเรียนไม่ผ่านเกณฑ์ ด้วยวิธีการที่หลากหลาย เช่น การสังเกต การสัมภาษณ์ การประเมินการปฏิบัติจริง ทดสอบย่อย ประเมินจากกิจกรรม โครงงาน หรือ

มหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนครสารคาม
RAJABHAT MAHASARAKHAM UNIVERSITY

แบบฝึกหัด เป็นต้น โดยเลือกให้สอดคล้องและเหมาะสมกับธรรมชาติของรายวิชา ถ้าผู้เรียนสามารถผ่านเกณฑ์การประเมินผลการเรียนรู้ที่คาดหวังแล้ว ให้ระดับผลการเรียนใหม่ โดยให้ค่าระดับผลการเรียนไม่เกิน 1 สำหรับผู้เรียนที่ปรับปรุงพัฒนาแล้ว ไม่ผ่านเกณฑ์ขั้นต่ำ ให้ลงทะเบียนซ้ำในรายวิชาเดิมหรือเปลี่ยนรายวิชา ทั้งนี้ให้เป็นไปตามโครงสร้างหลักสูตรการศึกษานอกระบบระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 และดำเนินการให้เสร็จสิ้นก่อนปิดการลงทะเบียนเรียนในภาคเรียนถัดไป

1.5 การขอเลื่อนสอบปลายภาค ในกรณีที่ผู้เรียนมีเหตุสุดวิสัย หรือมีเหตุจำเป็นฉุกเฉินไม่สามารถเข้าสอบปลายภาคเรียนตามวัน เวลา ตามที่กำหนด ผู้เรียนสามารถยื่นคำร้องขอเลื่อนสอบต่อสถานศึกษา โดยชี้แจงเหตุผลความจำเป็นพร้อมทั้งแสดงหลักฐาน ทั้งนี้สถานศึกษาจะต้องขอเลื่อนสอบต่อผู้มีอำนาจต่อไป

1.6 การประเมินสอบซ่อม ผู้ที่มีสิทธิ์เข้ารับการประเมินซ่อม คือ ผู้เรียนที่เข้าสอบปลายภาคเรียน แต่ผลการประเมินไม่ผ่านเกณฑ์การประเมินผลรายวิชา โดยให้ผู้เรียนเข้ารับการประเมินซ่อมตาม วัน เวลา สถานที่และวิธีที่สถานศึกษาหรือต้นสังกัดกำหนด และให้ค่าระดับผลการเรียนไม่เกิน 1

2. การประเมินกิจกรรมพัฒนาคุณภาพชีวิต

การประเมินกิจกรรมพัฒนาคุณภาพชีวิต (กพช.) เป็นเงื่อนไขหนึ่งที่ผู้เรียนทุกคนจะต้องได้รับการประเมินตามเกณฑ์ที่สถานศึกษากำหนด โดยผู้เรียนจะต้องทำกิจกรรมพัฒนาคุณภาพชีวิตไม่น้อยกว่า 200 ชั่วโมง จึงจะได้รับการพิจารณาอนุมัติให้จบหลักสูตรในแต่ละระดับการศึกษา (สำนักงานส่งเสริมการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย, 2553 : 33)

3. การประเมินคุณธรรม เป็นเงื่อนไขหนึ่งที่ผู้เรียนทุกคนต้องได้รับการประเมินตามเกณฑ์ที่สถานศึกษากำหนด จึงจะได้รับการพิจารณาให้จบหลักสูตรในแต่ละระดับการศึกษา โดยคณะกรรมการวัดและประเมินผลของสถานศึกษาพิจารณาคุณธรรมเบื้องต้น ที่สำนักงาน กศน. กำหนด ทั้งนี้สถานศึกษาสามารถกำหนดเพิ่มเติมได้ โดยเสนอขอความเห็นชอบจากคณะกรรมการสถานศึกษาและประกาศให้ผู้เกี่ยวข้องได้รับทราบและมีส่วนร่วมในการประเมินคุณธรรม (สำนักงานส่งเสริมการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย, 2553 : 44-52)

3.1 กรอบของคุณธรรม เบื้องต้นที่สำนักงาน กศน. กำหนดเพื่อใช้เป็นหลักในการประเมิน มีจำนวน 9 คุณธรรม ตามหลักสูตรการศึกษานอกระบบระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 แบ่งออกเป็น 3 กลุ่ม คือ

3.1.1 กลุ่มที่ 1 คุณธรรมเพื่อการพัฒนาตน ประกอบด้วย

1) สะอาด

2) สุภาพ

3) กตัญญูกตเวที

3.1.2 กลุ่มที่ 2 คุณธรรมเพื่อการพัฒนาการทำงาน ประกอบด้วย

1) ขยัน

2) ประหยัด

3) ซื่อสัตย์

3.1.3 กลุ่มที่ 3 คุณธรรมเพื่อการพัฒนาการอยู่ร่วมกันในสังคม ประกอบด้วย

1) สามัคคี

2) มีน้ำใจ

3) มีวินัย

3.2 บทบาทของผู้เรียนในการประเมินคุณธรรมคือ

3.2.1 ศึกษาพฤติกรรมบ่งชี้ของคุณธรรมแต่ละด้าน

3.2.2 ฝึกปฏิบัติ พัฒนาตนเองให้มีคุณธรรมตามพฤติกรรมบ่งชี้

3.2.3 รวบรวมหลักฐานเพื่อแสดงถึงการประพฤติปฏิบัติตามคุณธรรมด้านต่างๆ

3.2.4 ประเมินตนเองตามแบบประเมินคุณธรรม

3.2.5 ส่งแบบประเมินตนเองพร้อมหลักฐานให้ครู

มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม
RAJABHAT MAHASARAKHAM UNIVERSITY

3.3 ระยะเวลาการประเมิน

3.3.1 ดำเนินการประเมินคุณธรรมผู้เรียนระหว่างภาคเรียนและสรุปผลการประเมินเมื่อสิ้นสุดภาคเรียน เพื่อนำผลการประเมินมาใช้ในการพัฒนาคุณธรรมผู้เรียนในภาคเรียนถัดไป

3.3.2 ดำเนินการประเมินคุณธรรมต่อเนื่องทุกภาคเรียนจนจบการศึกษาแต่ละระดับ ซึ่งสถานศึกษาจะเห็นพัฒนาการคุณธรรมของผู้เรียนอย่างต่อเนื่องตั้งแต่เริ่มเข้าเรียนจนจบการศึกษา

3.3.3 สถานศึกษาพึงแจ้งผลการประเมินในระหว่างภาคเรียนให้ผู้เรียนทราบถึงระดับผลการประเมินที่ตนเองได้รับ และสถานศึกษาต้องเสนอแนะ หรือจัดกิจกรรมให้ผู้เรียนได้พัฒนาตนเองให้บรรลุตามเกณฑ์ที่กำหนด

3.4 เกณฑ์การประเมิน การประเมินคุณธรรม กำหนดเกณฑ์การประเมินเป็น 4 ระดับ คือ

ดีมาก หมายถึง ผู้เรียนมีพฤติกรรมตามตัวบ่งชี้ ร้อยละ 90 ขึ้นไปของพฤติกรรมบ่งชี้ในแต่ละคุณธรรม

ดี หมายถึง ผู้เรียนมีพฤติกรรมตามตัวบ่งชี้ ร้อยละ 70-89 ของพฤติกรรมบ่งชี้ในแต่ละคุณธรรม

พอใช้ หมายถึง ผู้เรียนมีพฤติกรรมตามตัวบ่งชี้ ร้อยละ 50-69 ของพฤติกรรมบ่งชี้ในแต่ละคุณธรรม

ปรับปรุง หมายถึง ผู้เรียนมีพฤติกรรมตามตัวบ่งชี้ ร้อยละ 0-49 ของพฤติกรรมบ่งชี้ในแต่ละคุณธรรม

3.5 การสรุปผลการประเมิน

การสรุปผลการประเมินคุณธรรม ใช้ผลการประเมินในภาคเรียนสุดท้ายที่ผู้เรียนจบการศึกษาเพื่อนำผลการประเมินไปประกอบการศึกษาต่อหรือเพื่อประโยชน์อื่น และในกรณีที่ผู้เรียนย้ายสถานศึกษา ให้สถานศึกษาจัดทำรายละเอียดผลการประเมินในแต่ละภาคเรียนแนบพร้อมกับระเบียนแสดงผลการเรียน

3.6 แบบประเมิน แบบประเมินคุณธรรมผู้เรียน มี 2 แบบ

3.6.1 แบบ 1 แบบประเมินคุณธรรมตามพฤติกรรมบ่งชี้รายภาคเรียน ใช้สำหรับบันทึกผลการประเมินผู้เรียนเป็นรายบุคคลในแต่ละภาคเรียน

3.6.2 แบบ 2 แบบรายงานผลการประเมินคุณธรรม ใช้เป็นหลักฐานมอบให้ผู้เรียนเมื่อสำเร็จการศึกษา เพื่อผู้เรียนนำไปใช้ประกอบการศึกษาหรือประโยชน์อื่น

4. การประเมินคุณภาพการศึกษานอกระบบระดับชาติ

สถานศึกษาจะต้องจัดให้ผู้เรียนทุกคนที่เรียนในภาคเรียนสุดท้ายของทุกระดับการศึกษา ได้แก่ ระดับประถมศึกษา มัธยมศึกษาตอนต้น และมัธยมศึกษาตอนปลาย เข้ารับการประเมินคุณภาพการศึกษานอกระบบระดับชาติ ในสาระการเรียนรู้ ตามที่สำนักงาน กศน. กำหนดการประเมินคุณภาพการศึกษานอกระบบระดับชาติไม่มีผลต่อการได้หรือตกของผู้เรียนแต่มีวัตถุประสงค์เพื่อนำข้อมูลที่ได้จากการประเมินไปใช้ในการวางแผนปรับปรุงและพัฒนาผู้เรียนและการพัฒนาคุณภาพการเรียนการสอนของสถานศึกษา รวมทั้งเป็นข้อมูลในการส่งเสริมสถานศึกษาในด้านวิชาการและด้านอื่น ๆ ให้มีคุณภาพใกล้เคียงกัน (สำนักงานส่งเสริมการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย, 2553 : 33)

3. นักศึกษาของศูนย์การศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยอำเภอรัตนวาปี

นักศึกษา หมายถึง ผู้ที่ขึ้นทะเบียนเรียนเพื่อรับการศึกษาตามหลักสูตรการศึกษานอกโรงเรียน ตามหลักเกณฑ์และวิธีการจัดการศึกษานอกโรงเรียนตามหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 ของศูนย์การศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยอำเภอ (สำนักงานส่งเสริมการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย, 2553 : 62)

3.1 คุณสมบัติของนักศึกษา

3.1.1 เป็นผู้มีคุณสมบัติตามระเบียบกระทรวงศึกษาธิการว่าด้วยหลักเกณฑ์ในการรับนักเรียน นักศึกษาเข้าเรียนในสถานศึกษา พ.ศ. 2548

3.1.2 เป็นประชาชนทั่วไปที่ไม่ได้อยู่ในระบบโรงเรียน

3.1.3 มีพื้นความรู้ในแต่ละระดับดังนี้

1) ระดับประถมศึกษา ไม่จำกัดพื้นความรู้

สำหรับพระภิกษุ สามเณรจะต้องสอบไล่ได้นักธรรมชั้นตรีมาก่อน

2) ระดับมัธยมศึกษาตอนต้น สอบได้วุฒิหรือระดับชั้นอย่างใดอย่างหนึ่งต่อไปนี้ มัธยมศึกษาปีที่ 3 (ม.3เดิม) หรือประถมศึกษาปีที่ 7 (ป.7) หรือประถมศึกษาปีที่ 6 (ป.6) หรือการศึกษาผู้ใหญ่ระดับที่ 3 หรือการศึกษาผู้ใหญ่แบบเบ็ดเสร็จระดับที่ 3 หรือหลักสูตรการศึกษานอกโรงเรียนระดับประถมศึกษา หรือระดับประถมศึกษา ตามหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2544 หรือนาฏศิลป์ชั้นต้นปีที่ 3 หรือวุฒิอื่นที่กระทรวงศึกษาธิการประกาศให้เทียบเท่าประถมศึกษาปีที่ 6 ตามหลักสูตรประถมศึกษา พุทธศักราช 2521 หรือนักธรรมชั้นเอกหรือธรรมศึกษาเอก หรือใบรับรองวุฒิการสอบเทียบความรู้ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 เพื่อสิทธิบางอย่าง หรือใบรับรองวุฒิการสอบเทียบความรู้ชั้นประถมศึกษาปีที่ 7 เพื่อสิทธิบางอย่าง หรือเป็นผู้ที่เคยศึกษาหลักสูตรต่างประเทศระดับชั้น (เกรด) การศึกษาปีที่ 7 หรือสอบได้ระดับชั้น (เกรด) การศึกษาอย่างน้อยปีที่ 7 ผู้สอบตก ป.7 ปีการศึกษา 2520 ถือว่าได้ ป.6 สำหรับพระภิกษุสามเณรจะต้องมีคุณวุฒิอย่างใดอย่างหนึ่งข้างต้นและต้องสอบไล่ได้นักธรรมชั้นโทมาก่อน

3) ระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย สอบได้วุฒิหรือระดับชั้นอย่างใดอย่างหนึ่งต่อไปนี้ สอบได้มัธยมปีที่ 6 (ม.6 เดิม) หรือประโยคมัธยมศึกษาปีที่ 3 (ม.ศ.3) หรือมัธยมศึกษาปีที่ 3 (ม.3) หรือการศึกษาผู้ใหญ่ระดับที่ 4 หรือการศึกษาผู้ใหญ่แบบเบ็ดเสร็จระดับที่ 4 หรือหลักสูตรการศึกษานอกโรงเรียนระดับมัธยมศึกษาตอนต้น หรือระดับมัธยมศึกษาตอนต้นตาม

มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม
RAJABHAT MAHASARAKHAM UNIVERSITY

หลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2544 หรือเปรียญธรรม 3 ประโยค หรือวุฒิอื่นที่กระทรวงศึกษาธิการประกาศให้เทียบเท่ามัธยมศึกษาตอนต้น ตามหลักสูตรมัธยมศึกษาตอนต้น พุทธศักราช 2521 หรือใบรับรองวุฒิการสอบเทียบความรู้ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6 เพื่อสิทธิบางอย่าง หรือเป็นผู้ที่เคยศึกษาหลักสูตรต่างประเทศระดับชั้น (เกรด) การศึกษาปีที่ 10 หรือสอบได้ระดับชั้น (เกรด) การศึกษาอย่างน้อยปีที่ 10 หรือผู้สอบตก ม.ศ. 3 ปีการศึกษา 2523 ถือว่าได้ ม.3 สำหรับพระภิกษุสามเณร จะสมัครเข้าเรียนระดับมัธยมศึกษาตอนปลายให้เป็นไปตามมติมหาเถรสมาคม

3.2 คุณลักษณะของนักศึกษา

คุณลักษณะของนักศึกษา นักศึกษาเป็นประชาชนที่ผู้ใหญ่ที่อยู่นอกระบบโรงเรียน ผู้ซึ่งพลาด หรือขาดโอกาส ที่จะได้รับการศึกษามนวัยเด็ก มีความรับผิดชอบตนเอง ครอบครัว สังคม มีอาชีพ เลี้ยงชีพตน มีความต้องการที่จะพัฒนาตนเองให้มีความรู้ มีทักษะ มีความสามารถพัฒนาตนเอง พัฒนาการประกอบอาชีพ อยู่ร่วมในสังคมอย่างมีความสุข

3.2.1 อายุของนักศึกษา โดยรับผู้ที่มีอายุ ต้องพ้นเกณฑ์การศึกษาภาคบังคับ หรือได้รับการยกเว้นตาม พระราชบัญญัติประถมศึกษา ช่วงวัยของผู้ที่รับการศึกษานอกโรงเรียน กำหนดเป็น 2 ช่วง คือ ช่วงวัยอายุ ระหว่าง 15-39 ปี ซึ่งเป็นช่วงวัย ของผู้ใช้แรงงาน เป็นส่วนใหญ่และช่วงวัย อายุระหว่าง 40-59 ปี ซึ่งเป็นวัยของผู้ใหญ่ที่มีการให้แรงงานน้อย

3.2.2 เพศของนักศึกษาระดับมัธยมศึกษา โดยรับนักศึกษาไม่จำกัดเพศ

3.2.3 อาชีพของนักศึกษา โดยรับนักศึกษา ไม่จำกัดว่านักศึกษา ยังไม่ได้ประกอบอาชีพ หรือผู้ที่ประกอบอาชีพแล้ว ซึ่งไม่เป็นอุปสรรคต่อการศึกษา

3.2.4 ระดับการศึกษา การศึกษานอกโรงเรียนแบ่งระดับการศึกษาออกเป็น 3 ระดับ คือ ระดับประถมศึกษา หรือเทียบเท่า ป.6 ระดับมัธยมศึกษาตอนต้น หรือเทียบเท่า ม.3 และระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย หรือเทียบเท่า ม.6

3.2.5 สถานศึกษาของนักศึกษา การศึกษานอกโรงเรียน โดยจัดให้นักศึกษามาพบกลุ่ม เพื่อทำกิจกรรม ที่ศูนย์บริการการศึกษานอกโรงเรียนอำเภอ ในหนึ่งอำเภอจะมีศูนย์บริการการศึกษานอกโรงเรียนประจำอำเภอ ละ 1 แห่ง และศูนย์การเรียนชุมชน ประจำตำบลทุกตำบล หรือสถานที่ที่ ศูนย์บริการการศึกษานอกโรงเรียนอำเภอ กำหนดให้เป็น สถานที่พบกลุ่มเพื่อทำกิจกรรมการเรียนการสอน

3.2.6 นักศึกษากลุ่มเป้าหมายพิเศษ

1) นักศึกษาที่อยู่ในสถานพินิจและคุ้มครองเด็ก

2) นักศึกษาที่บวชเป็น พระภิกษุ และสามเณร

มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม
RAJABHAT MAHASARAKHAM UNIVERSITY

3) นักศึกษาที่อยู่ในเรือนจำ

4) นักศึกษาที่เป็นทหารกองประจำการ

5) นักศึกษาที่เป็นผู้พิการซึ่งสามารถช่วยเหลือตัวเองได้

3.3 การขึ้นทะเบียนของนักศึกษา

หลักฐานการสมัคร สถานศึกษาจะต้องตรวจสอบหลักฐานการสมัครเข้าเป็นนักศึกษาให้ถูกต้องครบถ้วนดังนี้ (สำนักงานส่งเสริมการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย, 2553 : 63)

3.3.1 ใบสมัครเป็นนักศึกษา

3.3.2 รูปถ่าย 1 นิ้วจำนวน 4 รูป หน้าตรงไม่สวมแว่นตาดำและไม่สวมหมวก สวมเสื้อสีขาวมีปกหรือชุดสุภาพ (ถ่ายไม่เกิน 6 เดือน โดยไม่ใช้รูปถ่ายประเภทโพลาลอยด์) เพื่อใช้ติดใบสมัคร 1 รูป ติดบัตรประจำตัว 1 รูป ติดสมุดประจำตัวนักศึกษา 1 รูป และสำหรับกิจกรรมอื่น ๆ ที่จำเป็นอีก 1 รูป

3.3.3 สำเนาทะเบียนบ้านตนเองที่มีชื่อบิดา มารดา พร้อมฉบับจริงไปแสดง

3.3.4 สำเนาหนังสือสำคัญแสดงวุฒิการศึกษา จำนวน 2 ฉบับ เช่น ประกาศนียบัตร ระเบียนแสดงผลการเรียน พร้อมฉบับจริงไปแสดง

3.3.5 สำเนาเอกสารที่เกี่ยวข้อง พร้อมฉบับจริงไปแสดง เช่น ใบเปลี่ยนชื่อ ชื่อสกุล ใบทะเบียนสมรส ใบหย่า ฯลฯ

มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม
MAHASARAKHAM RAJABHAT UNIVERSITY

3.4 การลงทะเบียนเรียนของนักศึกษา

3.4.1 จำนวนรายวิชาที่ลงทะเบียน ในแต่ละระดับ

1) ระดับประถมศึกษา ผู้เรียนสามารถลงทะเบียนได้ภาคเรียนละไม่เกิน 14 หน่วยกิต รวมทั้งการลงทะเบียนรายวิชาที่ได้ผลการเรียนเป็น “0” แต่ไม่นับรวมรายวิชาที่นำมาเทียบโอนผลการเรียน

2) ระดับมัธยมศึกษาตอนต้น ผู้เรียนสามารถลงทะเบียนได้ภาคเรียนละไม่เกิน 16 หน่วยกิต รวมทั้งการลงทะเบียนรายวิชาที่ได้ผลการเรียนเป็น “0” แต่ไม่นับรวมรายวิชาที่นำมาเทียบโอนผลการเรียน

3) ระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย ผู้เรียนสามารถลงทะเบียนได้ภาคเรียนละไม่เกิน 20 หน่วยกิต รวมทั้งการลงทะเบียนรายวิชาที่ได้ผลการเรียนเป็น “0” แต่ไม่นับรวมรายวิชาที่นำมาเทียบโอนผลการเรียน

สำหรับผู้ที่จบหลักสูตรระดับมัธยมศึกษาตอนปลายทั้งในระบบโรงเรียน นอกระบบโรงเรียน หรือหลักสูตรที่กระทรวงศึกษาธิการประกาศให้เทียบเท่าหลักสูตรมัธยมศึกษาตอนปลาย ประสงค์จะลงทะเบียนเรียนรายวิชาที่ปรากฏในหลักสูตรการศึกษานอกระบบระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 สามารถลงทะเบียนเรียนรายวิชาที่ต้องการได้ภาคเรียนละ ไม่เกิน 20 หน่วยกิต

3.4.2 การลงทะเบียนกิจกรรมพัฒนาคุณภาพชีวิต สถานศึกษาต้องจัดให้ผู้เรียนได้ลงทะเบียนกิจกรรมพัฒนาคุณภาพชีวิต จำนวนไม่น้อยกว่า 100 ชั่วโมง โดยเขียนเป็นโครงการ/กิจกรรมเสนอสถานศึกษาให้ความเห็นชอบ และอนุมัติโครงการเพื่อดำเนินการต่อไป รายละเอียดสามารถศึกษาได้จากแนวทางพัฒนาคุณภาพชีวิต (กพช.)

3.4.3 การลงทะเบียนรักษาสถานภาพ ในกรณีที่ผู้เรียนไม่สามารถลงทะเบียนเรียนในภาคเรียนใดจะต้องลงทะเบียนรักษาสถานภาพการเป็นนักศึกษาทุกภาคเรียน หากไม่สามารถลงทะเบียนรักษาสถานภาพการเป็นนักศึกษาในภาคเรียนใดได้ จะต้องลงทะเบียนรักษาสถานภาพการเป็นนักศึกษาย้อนหลังทุกภาคเรียนที่ไม่ได้ลงทะเบียนและให้เป็นไปตามวัน เวลาวิธีการที่สถานศึกษากำหนด ทั้งนี้ต้องไม่เกิน 6 ภาคเรียนติดต่อกัน หากพ้นจากระยะเวลาดังกล่าวจะต้องขึ้นทะเบียนเป็นผู้เรียนใหม่ รายวิชาใดที่ผู้เรียนผ่านเกณฑ์การประเมินตามที่หลักสูตรกำหนด สามารถเก็บผลการเรียนสะสมได้ 5 ปี นับจากวันอนุมัติผลการเรียน

3.4.4 การพ้นสภาพการเป็นนักศึกษา

1) สำเร็จการศึกษา

2) ลาออก

3) ตาย

4) ออกตามระเบียบกระทรวงศึกษาธิการว่าด้วยการลงโทษนักเรียน/นักศึกษา

5) ขาดคุณสมบัติ การเป็นนักศึกษา สำหรับบริหารงานการศึกษานอกโรงเรียน

มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม
RAJABHAT MAHASARAKHAM UNIVERSITY

3.5 การเทียบโอนผลการเรียน

การเทียบโอนผลการเรียนเป็นเครื่องมือในการเชื่อมโยงผลการเรียนรู้ที่หน่วยงานต่าง ๆ ร่วมจัดการศึกษาและเชื่อมโยงผลการเรียนรู้จากวิธีการเรียนที่หลากหลาย รวมทั้งจากการประกอบอาชีพและประสบการณ์ต่าง ๆ และเป็นกลไกสำคัญในการส่งเสริมให้บุคคลมีการเรียนรู้อย่างต่อเนื่องตลอดชีวิตเมื่อบุคคลตระหนักและรับรู้ว่าสิ่งที่ได้เรียนรู้มานั้น สามารถนำมาเพิ่มคุณค่าโดยการเทียบโอนเป็นผลการเรียน นับเป็นผลพลอยได้จากการเรียนรู้ นอกเหนือจากการนำสิ่งที่ได้เรียนรู้นั้นไปแก้ไขปัญหาในการประกอบอาชีพ พัฒนาการทำงานให้ดีขึ้น หรือแม้กระทั่งการนำสิ่งที่ได้เรียนรู้นั้นไปใช้ในการดำเนินชีวิตประจำวัน

3.5.1 หลักการการเทียบโอนผลการเรียน มีหลักการ ดังนี้

1) หลักสูตรการศึกษานอกระบบระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 เป็นหลักสูตรที่เปิดโอกาสให้ผู้เรียนสามารถเทียบโอนผลการเรียนได้

2) การเทียบโอนผลการเรียนต้องสามารถเทียบโอนผลการเรียนที่ผู้เรียนสะสมไว้ ทั้งจากการศึกษาในระบบ การศึกษานอกระบบ และการศึกษาตามอัธยาศัย การศึกษาอาชีพ หรือประสบการณ์การทำงาน

3) เป็นการเชื่อมโยงการศึกษาทั้งสามรูปแบบ เพื่อส่งเสริมให้เกิดการศึกษาตลอดชีวิต

4) เป็นการกระจายอำนาจให้สถานศึกษาในการเทียบโอนผลการเรียน โดยสถานศึกษาจะต้องจัดให้บุคลากรหรือเจ้าหน้าที่ ทำหน้าที่ให้คำแนะนำและดำเนินการให้มีการเทียบโอนผลการเรียน

5) วิธีการและหลักเกณฑ์การเทียบโอนผลการเรียนต้องได้มาตรฐานชัดเจน สมเหตุสมผลเชื่อถือได้โปร่งใสและยุติธรรม

3.5.2 วัตถุประสงค์

1) เพื่อเปิดโอกาสให้ผู้ที่ออกจากการศึกษาในระบบ หรือนอกระบบรวมทั้งผู้ที่เรียนรู้ตามอัธยาศัยสามารถเทียบโอนผลการเรียนรู้เข้าสู่หลักสูตรการศึกษานอกระบบระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551

2) เพื่อเปิดโอกาสให้มีการศึกษาอย่างต่อเนื่อง ทั้งในระดับการศึกษาเดียวกันหรือระดับที่สูงขึ้น

มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม RAJABHAT MAHASARAKHAM UNIVERSITY

3.5.3 ขอบข่ายการเทียบโอนผลการเรียน

แนวทางการเทียบโอนผลการเรียน ตามหลักสูตรการศึกษานอกระบบ ระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 จัดทำขึ้นเป็นแนวทางให้สถานศึกษาใช้ในการเทียบโอนผลการเรียน ระหว่างรูปแบบการศึกษาในระบบ การศึกษานอกระบบ และการศึกษาตามอัธยาศัย ระหว่างหลักสูตรของหน่วยงานต่าง ๆ เข้าสู่ หลักสูตรการศึกษานอกระบบ ระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 มีขอบข่าย ดังนี้

1) การเทียบโอนผลการเรียนจากหลักสูตรที่จัดการศึกษาเป็นระดับประถมมัธยมศึกษาตอนต้นและตอนปลายหรือเทียบเท่า เป็นการเทียบโอนผลการเรียนจากหลักฐานการศึกษา ที่ออกให้โดยสถานศึกษาของรัฐและเอกชน ที่จัดการศึกษาตามหลักสูตรที่กระทรวงศึกษาธิการประกาศใช้ หรือให้การรับรอง และจัดระดับการศึกษาเป็นระดับประถมศึกษา มัธยมศึกษาตอนต้น และมัธยมศึกษาตอนปลาย หรือเทียบเท่า ตามหลักสูตร ทั้งที่จัดในรูปแบบการศึกษาในระบบและการศึกษานอกระบบ

2) การเทียบโอนผลการเรียนจากการศึกษาต่อเนื่อง เป็นการเทียบโอนผลการเรียนจากการเรียนในหลักสูตรระยะสั้น หรือหลักสูตรฝึกอบรมที่จัดขึ้นตามความต้องการของกลุ่มเป้าหมายต่าง ๆ

3) การเทียบโอนความรู้และประสบการณ์กลุ่มเป้าหมายเฉพาะ เป็นการเทียบโอนความรู้และประสบการณ์จากการเป็นทหารกองประจำการ อาสาสมัครสาธารณสุข ผู้นำท้องถิ่น และแรงงานไทยที่ผ่านการทดสอบมาตรฐานฝีมือแรงงานแห่งชาติและกลุ่มเป้าหมายอื่นๆ ที่ได้ทำข้อตกลงร่วมกัน

4) การเทียบโอนผลการเรียนจากหลักสูตรต่างประเทศ เป็นการเทียบโอนผลการเรียนจากการศึกษาหลักสูตรต่างประเทศ ที่มีหน่วยงานที่เกี่ยวข้องของประเทศนั้น ๆ ให้การรับรองมาตรฐานการจัดการศึกษา หรือผลการเรียนจากหลักสูตรของโรงเรียนนานาชาติในประเทศไทยที่กระทรวงศึกษาธิการประกาศเทียบความรู้

5) การเทียบโอนผลการเรียนจากการประเมินความรู้และประสบการณ์ เป็นการเทียบโอนผลการเรียน โดยใช้วิธีการประเมินความรู้และประสบการณ์ของผู้เรียน ซึ่งมีการเรียนรู้จากการศึกษาตามอัธยาศัย การประกอบอาชีพ การทำงาน โดยอาจมีหลักฐานเชิงประจักษ์จากการทำงาน หลักฐานอื่น ๆ ที่เกี่ยวข้องหรือไม่มีหลักฐานก็ได้

3.5.4 คุณสมบัติทั่วไปของผู้ขอเทียบโอนผลการเรียน

1) ต้องไม่เป็นนักเรียนหรือนักศึกษา ในระดับประถมศึกษาและระดับมัธยมศึกษาหรือระดับที่เทียบเท่าของสถานศึกษาอื่น

2) ต้องขึ้นทะเบียนเป็นนักศึกษาตามหลักสูตรการศึกษานอกระบบระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551

3.5.5 วิธีการเทียบโอนผลการเรียน การเทียบโอนผลการเรียนมี 2 วิธี คือ

วิธีที่ 1 การพิจารณาจากหลักฐานการศึกษา

1) การพิจารณาหลักฐานการศึกษาจากหลักสูตรที่จัดการศึกษาเป็นระดับเป็นการตรวจสอบหลักสูตรผลการเรียนในรายละเอียดเกี่ยวกับ ระดับหรือชั้นปีที่เรียนจบมา รายวิชาที่เรียน ผลการเรียน ความถูกต้องของหลักฐาน โดยหลักฐานการศึกษาที่นำมาเทียบโอนผลการเรียนต้องเป็นหลักฐานที่ออกโดยสถานศึกษาของรัฐ หรือเอกชนที่ได้รับการรับรองมาตรฐาน หรือวิทยฐานะทางการศึกษา

2) การพิจารณาหลักฐานจากการศึกษาต่อเนื่อง เป็นการตรวจสอบรายละเอียดเกี่ยวกับหลักสูตร เนื้อหาวิชาที่ศึกษา จำนวนชั่วโมง หน่วยงานที่จัด เพื่อพิจารณาเทียบโอนให้สอดคล้องกับรายวิชาตามหลักสูตร ซึ่งต้องได้รับความเห็นชอบจากคณะกรรมการเทียบโอนผลการเรียนของสถานศึกษา

มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม
RAJABHAT MAHASARAKHAM UNIVERSITY

วิธีที่ 2 การประเมินความรู้และประสบการณ์ เป็นการวัดตรวจสอบและประเมินผลการเรียนรู้และประสบการณ์ของผู้เรียนที่เกิดจากการประกอบอาชีพ การทำงาน จากการเรียนรู้ตามอัธยาศัย โดยใช้เครื่องมือประเมินที่หลากหลาย เช่น แบบทดสอบ แบบสัมภาษณ์ การปฏิบัติจริง เป็นต้น

3.5.6 การเทียบโอนผลการเรียนจากหลักฐานการศึกษา มีขอบข่ายดังนี้

1) การเทียบโอนผลการเรียนจากหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2544 (ในระบบ) เข้าสู่หลักสูตรการศึกษานอกระบบระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551

2) การเทียบโอนผลการเรียนจากหลักเกณฑ์และวิธีการจัดการศึกษานอกโรงเรียนตามหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2544 (นอกระบบ) เข้าสู่หลักสูตรการศึกษานอกระบบระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551

3) การเทียบโอนผลการเรียนจากหลักสูตรประกาศนียบัตรวิชาชีพ (ปวช.) พุทธศักราช 2545 เข้าสู่หลักสูตรการศึกษานอกระบบ ระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551

4) การเทียบโอนผลการเรียนจากหลักสูตรอื่น ๆ ที่กระทรวงศึกษาธิการประกาศใช้

3.5.7 หลักเกณฑ์การเทียบโอนผลการเรียนจากหลักฐานการศึกษาหลักสูตรที่จัดการศึกษาเป็นระดับ

1) คณะกรรมการเทียบโอนผลการเรียนของสถานศึกษา ศึกษา วิเคราะห์หลักสูตรของสถานศึกษาที่ผู้เรียนนำหลักฐานการศึกษามาเทียบโอนผลการเรียน แล้วจัดทำตารางวิเคราะห์หลักสูตรเพื่อใช้ในการเทียบโอนผลการเรียน

2) การพิจารณาเทียบโอนให้พิจารณาจาก

2.1) ระยะเวลาและระดับชั้นที่ผู้ขอเทียบโอนเรียนผ่านมา

2.2) รายวิชา หมวดวิชา ผลการเรียนรู้ที่คาดหวัง ตัวชี้วัดของรายวิชาหรือคำอธิบายรายวิชา ระหว่างรายวิชาที่นำมาเทียบโอนกับรายวิชาที่รับเทียบโอน ต้องมีความสอดคล้องกันไม่น้อยกว่าร้อยละ 60

2.3) จำนวนหน่วยกิตของรายวิชา หมวดวิชาที่นำมาเทียบโอน ต้องไม่น้อยกว่าจำนวนหน่วยกิตในรายวิชาที่รับเทียบโอนผลการเรียน หากรายวิชาที่นำมาเทียบโอนผลการเรียนมีจำนวนหน่วยกิตน้อยกว่าจำนวนหน่วยกิตในรายวิชาที่รับเทียบโอนผลการเรียน อาจนำรายวิชาอื่นที่อยู่ในสาระและมาตรฐานเดียวกัน มานับรวมให้ได้จำนวนหน่วยกิตเท่ากับ หรือมากกว่าจำนวนหน่วยกิตในรายวิชาที่รับเทียบโอนผลการเรียน

มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม
RAJABHAT MAHASARAKHAM UNIVERSITY

2.4) ไม่รับเทียบโอนรายวิชา หมวดวิชาที่มีค่าระดับผลการเรียนเป็น 0, ร, และ มส.

3) ให้เทียบโอนผลการเรียนได้ทั้งรายวิชาบังคับและรายวิชาเลือก โดยนับรวมกันแล้วต้องไม่เกินจำนวนหน่วยกิตที่กำหนดในแต่ละระดับการศึกษา

ระดับประถมศึกษา เทียบโอนได้ไม่เกิน 36 หน่วยกิต
ระดับมัธยมศึกษาตอนต้น เทียบโอนได้ไม่เกิน 42 หน่วยกิต
ระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย เทียบโอนได้ไม่เกิน 57 หน่วยกิต

4) การให้ค่าระดับผลการเรียนจากการเทียบโอน

4.1) ผลการเรียนเป็นรายวิชา ให้ใช้ค่าระดับผลการเรียนตามที่ปรากฏในหลักฐานการศึกษาที่นำมาเทียบโอน ถ้าผลการเรียนในหลักสูตรเดิมมากกว่า 1 รายวิชานำมาเทียบโอนกับหลักสูตรการศึกษานอกระบบระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 ได้ 1 รายวิชา ให้นำค่าระดับผลการเรียนของรายวิชาที่ขอเทียบโอนมาเฉลี่ยหากมีจุดทศนิยมให้ปรับทศนิยมตามหลักการทางคณิตศาสตร์ เพื่อบันทึกผลการเรียนต่อไป

4.2) ผลการเรียนเป็นหมวดวิชา ให้ใช้ค่าระดับผลการเรียนของหมวดวิชาเป็นค่าระดับผลการเรียนในรายวิชาที่เทียบโอนได้

5) หัวหน้าสถานศึกษา พิจารณาอนุมัติผลการเทียบโอน

3.5.8 การเทียบโอนผลการเรียนจากการศึกษาต่อเนื่อง

การเทียบโอนผลการเรียนจากการศึกษาต่อเนื่อง หมายถึง การนำผลการเรียนจากการศึกษาที่เป็นหลักสูตรเฉพาะหรือหลักสูตรฝึกอบรมตามความต้องการของกลุ่มเป้าหมายที่มีเนื้อหาเกี่ยวกับอาชีพ ทักษะชีวิต การพัฒนาคุณภาพชีวิต การพัฒนาสังคมและชุมชน มาขอเทียบโอนเป็นส่วนหนึ่งของผลการเรียนตามหลักสูตรการศึกษานอกระบบ ระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 ได้แก่

1) การศึกษาหลักสูตรวิชาชีพระยะสั้น

2) การเข้าค่ายศูนย์วิทยาศาสตร์เพื่อการศึกษา

3) การจัดฐานการเรียนของศูนย์วิทยาศาสตร์เพื่อการศึกษา

4) หลักสูตรการศึกษาหรือหลักสูตรการอบรมที่หน่วยงานภาครัฐหรือหน่วยงานภาคเอกชนเป็นผู้จัดการศึกษา ได้แก่

4.1) กระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์

4.2) กระทรวงเกษตรและสหกรณ์

4.3) กระทรวงมหาดไทย

4.4) กระทรวงสาธารณสุข

4.5) กระทรวงกลาโหม

4.6) องค์กรเอกชน (NGO)

หลักเกณฑ์การเทียบโอนผลการเรียนจากการศึกษาหลักสูตรต่อเนื่อง

1. เป็นหลักสูตรที่หน่วยงานของรัฐจัดขึ้น ถ้าเป็นหลักสูตรของหน่วยงานหรือองค์กรเอกชน จะต้องผ่านการเห็นชอบของคณะกรรมการเทียบโอนผลการเรียนของสถานศึกษา

2. เอกสารหลักฐานที่จะนำมาเทียบโอนจะต้องผ่านกระบวนการเรียนรู้มาแล้วไม่เกิน 5 ปี นับจากวันที่ออกหลักฐาน หรืออยู่ในดุลพินิจของคณะกรรมการเทียบโอนผลการเรียนของสถานศึกษา โดยสถานศึกษาจะต้องตรวจสอบกับต้นฉบับจริง และให้สถานศึกษาประทับตราแสดงว่าได้ผ่านการใช้หลักฐานมาแล้ว เพื่อไม่ให้นำผลการเรียนไปเทียบโอนซ้ำ

3. สถานศึกษาดำเนินการสัมภาษณ์ผู้ขอเทียบโอน ประกอบเอกสารที่นำมาเสนอขอเทียบโอน เพื่อตรวจสอบข้อเท็จจริงเกี่ยวกับการศึกษาในหลักสูตรที่นำมาเทียบโอน เช่น วุฒิบัตร ประกาศนียบัตร เอกสารประกอบการอบรม ตารางการอบรม และบันทึกการเรียนรู้ เป็นต้น

4. เกณฑ์การนับจำนวนชั่วโมง ให้พิจารณาจากเนื้อหารายวิชาที่อยู่ในกลุ่มสาระหมวดวิชาเดียวกัน โดยคิดคำนวณจาก 40 ชั่วโมงเป็น 1 หน่วยกิต

5. ให้พิจารณาความสอดคล้องของสาระเนื้อหารายละเอียดที่ไปเรียนรู้มาเพื่อเทียบเข้ากับรายวิชาในหลักสูตรการศึกษานอกระบบ ระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 ซึ่งจะต้องมีความสอดคล้องกันไม่น้อยกว่าร้อยละ 60 และให้คำนึงถึงมาตรฐานของรายวิชาความยากง่ายและซับซ้อนของเนื้อหาสาระประกอบด้วย

6. ให้ระดับผลการเทียบโอนเป็น “ผ่าน”

7. หลักฐานที่มาขอเทียบโอนสามารถใช้เทียบโอนได้ในระดับใดระดับหนึ่งเท่านั้น

8. ให้บันทึกข้อความ ลงในด้านหลังของหลักฐานฉบับจริงดังตัวอย่างข้างล่างนี้

3.5.9 การเทียบโอนผลการเรียนจากการศึกษาหลักสูตรต่างประเทศ

การเทียบโอนผลการเรียนจากการศึกษาหลักสูตรของต่างประเทศ เป็นการนำผลการเรียนจากหลักสูตรต่างประเทศสายสามัญ และสายอาชีพ ที่ศึกษาทั้งในประเทศ และต่างประเทศ รวมทั้งผลการเรียนของนักเรียนในโครงการแลกเปลี่ยนมาเทียบโอนเป็นผลการเรียนตามหลักสูตรการศึกษานอกระบบระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 โดยให้ปฏิบัติ

ตามแนวทางการเทียบโอนผลการเรียนทั่วไป และแนวทางการเทียบโอนผลการเรียนจากการศึกษาหลักสูตรต่างประเทศ

1) ขอบข่ายการเทียบโอน การเทียบโอนผลการเรียนจากหลักสูตรต่างประเทศมีขอบข่าย ดังนี้

1.1) การเทียบโอนผลการเรียนจากหลักสูตรต่างประเทศที่จัดเป็นชั้นปีหรือเกรด

1.2) การเทียบโอนผลการเรียนจากการสอบวุฒิต่างประเทศที่จัดโดยองค์กรของรัฐ

1.3) การเทียบโอนผลการเรียนจากการศึกษาในโครงการแลกเปลี่ยนเยาวชนระหว่างประเทศ

1.4) การเทียบโอนผลการเรียนจากการประเมินความรู้และประสบการณ์

2) เงื่อนไขการเทียบโอน ให้ยกเว้นการเทียบโอนรายวิชาภาษาไทย รายวิชาเศรษฐกิจพอเพียงและรายวิชาทักษะการเรียนรู้ ตามหลักสูตรการศึกษานอกระบบ ระดับการศึกษาขั้นพื้นฐานพุทธศักราช 2551 ในทุกระดับการศึกษา

3) ระดับผลการเรียนจากการเทียบโอน

ให้ระดับผลการเรียนเป็น “ผ่าน” ยกเว้น การเทียบความรู้และประสบการณ์ให้เป็นค่าระดับผลการเรียน

มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม
RAJABHAT MAHASARAKHAM UNIVERSITY

3.6 การยื่นคำร้องขอจบหลักสูตร

เมื่อผู้เรียนสอบผ่านเกณฑ์ที่ครบรายวิชาบังคับ วิชาเลือก ทำกิจกรรม กพช. ครบ 100 ชั่วโมง ผ่านการประเมินคุณธรรม และผ่านการประเมินคุณภาพการศึกษานอกระบบระดับชาติ เรียบร้อยแล้ว จะต้องยื่นคำร้องขอจบการศึกษาและขอรับใบประกาศนียบัตรที่ศูนย์การศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยอำเภอ โดยนำหลักฐานต่อไปนี้มาประกอบ

3.6.1 รูปถ่ายขนาด 1.5 นิ้ว จำนวน 2 รูป ถ่ายไว้ไม่เกิน 6 เดือน สวมเสื้อเชิ้ตสีขาวไม่มีลวดลายและอักษรปักใด ๆ หรือเครื่องแบบชุดสากล พร้อมเขียน ชื่อ-นามสกุลหลังรูป (ไม่ใช้รูปถ่ายด่วนหรือโพลาลอยด์)

3.6.2 ใบประกาศนียบัตร หรือใบ รบ. ที่เป็นวุฒิก่อนเข้าเรียน ถ่ายสำเนา 1 ฉบับ พร้อมนำฉบับจริงมาแสดงด้วย

3.6.3 สำเนาทะเบียนบ้าน จำนวน 1 ฉบับ

3.6.4 บัตรประจำตัวนักศึกษา

3.6.5 ใบสำคัญเปลี่ยนชื่อและนามสกุล (ถ้ามี) ถ่ายสำเนา 1 ฉบับ พร้อมฉบับจริงมาแสดงด้วย

3.7 การย้ายสถานศึกษาของนักศึกษา

การย้ายสถานศึกษาสามารถทำได้ใน 2 ลักษณะ คือ

3.7.1 การย้ายสถานศึกษาโดยการลาออก มีแนวปฏิบัติ ดังนี้

1) ให้ผู้เรียนยื่นคำร้องต่อสถานศึกษาด้วยตนเองและเตรียมหลักฐานเอกสารที่ต้องใช้ดังนี้

1.1) ใบคำร้องขอลาออกจากสถานศึกษา

1.2) รูปถ่ายหน้าตรงขนาด 4x5 เซนติเมตร จำนวน 2 รูปหน้าตรง (ไม่สวมหมวก ไม่สวมแว่นตาดำ ถ่ายไว้ไม่เกิน 6 เดือน ไม่ใช้รูปด่วน หรือรูปโพลาลอยด์)

2) สถานศึกษาจะต้องตรวจสอบหลักฐานผลการเรียนให้ถูกต้อง และออกหลักฐานแสดงผลการเรียนให้แก่ผู้เรียนอย่างช้าไม่เกิน 5 วันทำการ เว้นแต่จะมีเหตุสุดวิสัย

3) กรณีที่ผู้เรียนไม่สามารถยื่นคำร้องได้ด้วยตนเองให้ทำหนังสือมอบอำนาจให้ผู้อื่นดำเนินการแทนได้

4) ให้สถานศึกษาระบุเหตุผลที่ออกในหลักฐานการศึกษาว่า “ลาออกเพื่อไปศึกษาต่อที่อื่น”

3.7.2 การย้ายสถานศึกษาระหว่างภาคเรียน สามารถดำเนินการได้ เมื่อผู้เรียนมีความจำเป็นต้องย้ายสถานที่เรียนจากที่เดิมในระหว่างภาคเรียนและยังคงสถานภาพการเป็นผู้เรียนของสถานศึกษาเดิม โดยมีแนวปฏิบัติดังนี้

1) ให้ผู้เรียนยื่นคำร้องต่อสถานศึกษาเดิม เพื่อขอย้ายสถานที่เรียน

2) สถานศึกษาเดิมพิจารณาแล้วเห็นสมควรให้ย้ายได้ โดยจะต้องทำหนังสือส่งตัวผู้เรียนพร้อมเอกสารสรุปการประเมินผลระหว่างภาคและกิจกรรม กพช. รวมทั้งผลการเรียนอื่น ๆ ในภาคเรียนนั้นไปยังสถานศึกษาแห่งใหม่ตามแบบที่สถานศึกษากำหนด ทั้งนี้อย่างช้าไม่เกิน 7 วันทำการ นับตั้งแต่วันที่ผู้เรียนยื่นคำร้อง

3) สถานศึกษาแห่งใหม่รับตัวผู้เรียนไว้และแจ้งผลการรับผู้เรียนให้สถานศึกษาเดิมทราบ

4) สถานศึกษาแห่งใหม่จัดให้ผู้เรียนได้รับการศึกษาที่ต่อเนื่องจากสถานศึกษาเดิม

5) ส่งผลการเรียนกลับมาที่สถานศึกษาเดิมเมื่อสิ้นสุดภาคเรียนนั้น

6) สถานศึกษาเดิมได้รับผลการเรียนแล้วบันทึกผลการเรียนเก็บไว้เป็นหลักฐาน

มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม
RAJABHAT MAHASARAKHAM UNIVERSITY

อนึ่ง ในกรณีที่มีความจำเป็นเร่งด่วน เช่น ย้ายไปปฏิบัติงาน กลับภูมิลำเนา สามารถขอย้ายสถานที่เรียนชั่วคราวได้ 1 ภาคเรียน หากเกิน 1 ภาคเรียนสถานศึกษาควรแนะนำให้ผู้เรียนใช้วิธีการลาออกจากสถานศึกษาเดิมไปเป็นผู้เรียนของสถานศึกษาแห่งใหม่ และศึกษาต่อเนื่องจนจบหลักสูตร

4.งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

4.1.งานวิจัยในประเทศ

สุรางค์ ฤกษ์บุบผา (2546 : 67) ได้ศึกษาความพึงพอใจในการปฏิบัติงานของครูโรงเรียนในเครือคณะพระหฤทัยของพระเยซู โดยใช้แบบสอบถามมาตราส่วนประมาณค่าได้ผลวิจัยสรุปดังนี้ ครูโรงเรียนในเครือคณะพระหฤทัยของพระเยซูเจ้าแห่งกรุงเทพมหานคร มีความพึงพอใจในการปฏิบัติงานโดยรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านพบว่าด้านความก้าวหน้าในตำแหน่งหน้าที่การงานและด้านเงินเดือน มีความพึงพอใจในการปฏิบัติงานอยู่ในระดับปานกลางส่วนด้านอื่น ๆ มีความพึงพอใจในการปฏิบัติงานอยู่ในระดับมาก เมื่อเปรียบเทียบความพึงพอใจในการปฏิบัติงานของครูโรงเรียนในเครือคณะพระหฤทัยของพระเยซูเจ้าแห่งกรุงเทพมหานคร จำแนกตามอายุ ประสบการณ์ในการทำงานและตำแหน่งหน้าที่ในการปฏิบัติงานพบว่า ครูที่มีอายุแตกต่างกันมีความพึงพอใจในการปฏิบัติงานทั้งรายด้านและโดยรวมไม่แตกต่างกัน ครูที่มีประสบการณ์ในการทำงานแตกต่างกันมีความพึงพอใจในการปฏิบัติงานโดยรวมไม่แตกต่างกัน เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านพบว่าครูที่มีประสบการณ์ในการทำงานน้อยกว่า 2 ปี กับครูที่มีประสบการณ์ในการทำงาน 5 – 10 ปีและมากกว่า 10 ปี มีความพึงพอใจในการปฏิบัติงานแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 ครูที่มีประสบการณ์ในการทำงานน้อยกว่า 5 ปีกับครู ที่มีประสบการณ์ในการทำงานมากกว่า 10 ปีมีความพึงพอใจในการปฏิบัติงานด้านการยอมรับนับถือ แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 และครูที่มีประสบการณ์ในการทำงานน้อยกว่า 5 ปีกับครูที่มีประสบการณ์ในการทำงาน 5 – 10 ปีและมากกว่า 10 ปีมีความพึงพอใจในการปฏิบัติงานด้านความรับผิดชอบแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ครูที่มีตำแหน่งหน้าที่ในการปฏิบัติงานต่างกันมีความพึงพอใจในการปฏิบัติงานรายด้านและโดยรวมแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 ยกเว้นด้านลักษณะงานที่ปฏิบัติ ด้านเงินเดือน ด้านความสัมพันธ์กับผู้บังคับบัญชาและด้านความมั่นคงในงานมีความพึงพอใจในการปฏิบัติงานไม่แตกต่างกัน ส่วนด้านการยอมรับนับถือมีความพึงพอใจในการปฏิบัติงานแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม
RAJABHAT MAHASARAKHAM UNIVERSITY

ขจรศักดิ์ สุขพัฒน์ (2547:45) วิจัยเรื่องความพึงพอใจในสวัสดิการและความผูกพันต่อองค์การ : กรณีศึกษาบริษัท ไทยลอตเต้ จำกัด (ฝ่ายโรงงาน) ผลการวิจัยพบว่าในภาพรวมพนักงานบริษัทไทยลอตเต้ จำกัด มีระดับความพึงพอใจใน 4 ด้านและระดับความผูกพันต่อองค์การอยู่ในระดับปานกลาง จากการวิเคราะห์ทางสถิติเพื่อทดสอบสมมติฐานที่ 1 ไม่พบว่าพนักงานมีปัจจัยส่วนบุคคลแตกต่างกันในด้านเพศ อายุ อายุงาน สถานภาพสมรส แต่พบว่าพนักงานที่มีปัจจัยส่วนบุคคลในด้านตำแหน่งงานและในด้านระดับการศึกษาที่แตกต่างกัน จะมีความพึงพอใจในสวัสดิการ 4 ด้านแตกต่างกัน โดยตำแหน่งผู้บริหารมีความพึงพอใจในสวัสดิการ 4 ด้าน สูงกว่าระดับปฏิบัติการและระดับการศึกษาปริญญาตรีขึ้นไปมีความพึงพอใจในสวัสดิการ 4 ด้าน สูงกว่าพนักงานระดับการศึกษามัธยมศึกษาตอนต้น-ปลายหรือเทียบเท่า และผลการทดสอบสมมติฐานที่ 2 พบว่าความพึงพอใจใน สวัสดิการที่เป็นตัวเงินไม่เป็นตัวเงินด้านงาน ด้านสภาพแวดล้อมการทำงานมีความสัมพันธ์ทางบวกกับความผูกพันต่อองค์การ

จรรยา จิรชีวะ (2548 : 80) การวิจัยครั้งนี้มีจุดมุ่งหมายเพื่อศึกษาความพึงพอใจของนักศึกษาการศึกษานอกโรงเรียนที่มีต่อการจัดกระบวนการเรียนรู้ ของศูนย์บริการศึกษานอกโรงเรียนอำเภอ ในจังหวัดลำปางกลุ่มตัวอย่างเป็น นักศึกษาการศึกษานอกโรงเรียนทุกระดับ ทุกสถานศึกษาในจังหวัดลำปาง ผลการศึกษาพบว่าความพึงพอใจของนักศึกษาที่มีต่อการจัดกระบวนการเรียนรู้ ในด้านการจัดการเรียนรู้โดยการพบกลุ่ม การจัดการเรียนรู้โดยการสอนเสริมและการจัดการเรียนรู้โดยกิจกรรมพัฒนาคุณภาพชีวิต อยู่ในระดับมาทุกด้าน นอกจากนี้เมื่อเปรียบเทียบความคิดเห็นพบว่า นักศึกษาที่มีระดับอายุต่างกัน มีความพึงพอใจต่อการจัดกระบวนการเรียนรู้ในด้านการพบกลุ่ม การเรียนรู้ต่อเนื่อง และการสอนเสริมต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 นอกจากนั้นนักศึกษาต่างสถานศึกษามีความพึงพอใจต่อการจัดกระบวนการเรียนรู้ต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 เมื่อวิเคราะห์ปัญหาในการจัดกระบวนการเรียนรู้ด้านการพบกลุ่ม พบว่านักศึกษาไม่ค่อยมีเวลามาพบกลุ่มตามที่ครูนัดหมายเนื่องจากติดภารกิจส่วนตัว และการทำงาน นักศึกษามาพบกลุ่มไม่ตรงเวลาทำให้ต้องเสียเวลารอกัน ข้อเสนอแนะคือ ควรเพิ่มหนังสือเรียนและนักศึกษามีเวลาในการเรียนน้อย ไม่มีเวลาในการไปศึกษาข้อมูล และครูสั่งงานมาก เนื้อหาที่ครูสอนยาก ไม่ตรงตามหนังสือนักศึกษาไม่เข้าใจเนื้อหาที่ครูสั่ง คำถามบางข้อที่ครูสั่งให้ไปศึกษาค้นคว้าหาไม่พบ

สุมาลี เจตนะวิบูลย์ (2549 : 54) การวิจัยครั้งนี้มีจุดมุ่งหมายเพื่อศึกษาความพึงพอใจของสมาชิกต่อการให้บริหารของสหกรณ์ออมทรัพย์ครูสระแก้ว จำกัด ผลการวิจัยพบว่า 1. ความพึงพอใจของสมาชิกต่อการให้บริหารของสหกรณ์ออมทรัพย์ครูสระแก้ว จำกัด โดยรวมและรายด้านอยู่ในระดับมาก 2. ความพึงพอใจของสมาชิกต่อการให้บริการของสหกรณ์วออมทรัพย์ครูสระแก้ว จำกัด จำแนกตามเพศ โดยรวมและด้านการจัดบริการอย่างเพียงพอ ด้านการจัดบริการ

มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม RAJABHAT MAHASARAKHAM UNIVERSITY

อย่างก้าวหน้า แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ (p<.05)3. ความพึงพอใจของสมาชิกต่อการให้บริการของสหกรณ์ออมทรัพย์ครูสระแก้ว จำกัด จำแนกตามสังกัดของสมาชิก โดยรวมแตกต่างกันอย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติ และด้านการจัดบริการอย่างก้าวหน้า แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ (p<.05)

ธีรวัฒน์ ยุวรรณะ (2549 : 92) การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์ 1) เพื่อศึกษาและเปรียบเทียบความพึงพอใจของนักศึกษา ที่มีต่อการจัดการสภาพแวดล้อมภายในมหาวิทยาลัยราชภัฏราชนครินทร์ 5 ด้าน คือ ด้านอาคารสถานที่ สุขาภิบาลและอนามัยสิ่งแวดล้อม การเรียนการสอน กลุ่มเพื่อน และการบริหาร กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยเป็นนักศึกษาที่กำลังศึกษาในปีการศึกษา 2547 จากคณะ ที่กำลังศึกษา 5 คณะ คณะครุศาสตร์ คณะวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ คณะวิทยาการจัดการ และคณะเทคโนโลยีอุตสาหกรรม ความพึงพอใจของนักศึกษาที่มีต่อการจัดการสภาพแวดล้อมภายในมหาวิทยาลัยราชภัฏราชนครินทร์ จำแนกตาม พบว่า คณะที่มีระดับความพึงพอใจมากคือ คณะวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี อยู่ในระดับปานกลาง (= 3.16, S.D. = .72) และคณะที่มีระดับความพึงพอใจน้อย คือ คณะเทคโนโลยีอุตสาหกรรม (= 1.17, S.D. = .26) จำแนกชั้นปี พบว่า ชั้นปีที่มีระดับความพึงพอใจมาก คือ ชั้นปีที่ 3 (= 3.70, S.D. = .84) และชั้นปีที่มีระดับความพึงพอใจน้อย คือ ชั้นปีที่ 1 (= 1.11, S.D. = .25) และ 2) ผลการเปรียบเทียบความพึงพอใจของนักศึกษาที่มีต่อสภาพแวดล้อม ภายในมหาวิทยาลัยราชภัฏราชนครินทร์ ศูนย์สถาบันและศูนย์บางคล้า มีความพึงพอใจต่อ สภาพแวดล้อมแตกต่างกันอย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติ

จุรีย์พร เตชันวัย (2550 : 57) การศึกษาครั้งนี้มีความมุ่งเพื่อศึกษาและเปรียบเทียบความพึงพอใจของผู้ประกอบการในระบบภาษีมูลค่าเพิ่มต่อการให้บริการ สำนักงานสรรพกรพื้นที่สมุทรปราการ 1 ระหว่าง ผู้ประกอบการนิติบุคคลกับผู้ประกอบการบุคคลธรรมดา ผลการวิจัยพบว่า 1. ความพึงพอใจของผู้ประกอบการในระบบภาษีมูลค่าเพิ่มต่อการให้บริการของสำนักงานสรรพากรพื้นที่สมุทรปราการ 1 โดยรวมและรายด้าน อยู่ในระดับปานกลาง และ 2. ความพึงพอใจระหว่างผู้ประกอบการนิติบุคคลกับผู้ประกอบการบุคคลธรรมดา ในระบบภาษีมูลค่าเพิ่มต่อการให้บริการของสำนักงานสรรพากรพื้นที่สมุทรปราการ 1 โดยรวมแตกต่างกันอย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติ

เขษมศักดิ์ แก้วประเสริฐ (2552 : 56) การวิจัยในครั้งนี้มีวัตถุประสงค์ เพื่อศึกษาความพึงพอใจของนักศึกษา ระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย ต่อการให้บริการการศึกษา ของศูนย์บริการการศึกษานอกโรงเรียนอำเภอ/กิ่งอำเภอ 6 แห่ง ในจังหวัดสมุทรปราการ ผลของการวิจัยสรุปได้ดังนี้ 1. นักศึกษาการศึกษานอกโรงเรียน ระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย มีความพึงพอใจต่อการให้บริการการศึกษาของศูนย์บริการการศึกษานอกโรงเรียนอำเภอ/กิ่งอำเภอ ใน

มหาวิทยาลัยราชภัฏสารคาม
RAJABHAT MAHASARAKHAM UNIVERSITY

จังหวัดสมุทรปราการ อยู่ในระดับมาก และ 2. เปรียบเทียบความพึงพอใจของนักศึกษาการศึกษานอกโรงเรียน ระดับมัธยมศึกษาตอนปลายต่อการให้บริการการศึกษา ของศูนย์บริการการศึกษานอกโรงเรียนอำเภอ/กิ่งอำเภอ ในจังหวัดสมุทรปราการ จำแนกตามเพศ พบว่า มีความพึงพอใจแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ที่ระดับ .05 จำแนกตามอายุ พบว่า มีความพึงพอใจแตกต่างกันอย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติ ที่ระดับ .05 และจำแนกตามรายได้ต่อเดือนต่างกัน มีความพึงพอใจแตกต่างกันอย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติ ที่ระดับ .05

ไพศาล ทองโชติ (2554 : 78) การวิจัยครั้งนี้ มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาและเปรียบเทียบความพึงพอใจของผู้เรียน ต่อการจัดการศึกษาของศูนย์การศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยจังหวัดตราด จำแนกตามเพศ อายุ และอาชีพ ผลการวิจัยพบว่า 1) ความพึงพอใจของผู้เรียนต่อการจัดการศึกษาของศูนย์การศึกษา นอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยจังหวัดตราด โดยรวมและรายด้านอยู่ในระดับมาก 2) ความพึงพอใจของผู้เรียนต่อการจัดการศึกษาของศูนย์การศึกษานอกระบบและการศึกษา ตามอัธยาศัยจังหวัดตราด จำแนกตามเพศ แตกต่างกันอย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติ 3) ความพึงพอใจ ของผู้เรียนต่อการจัดการศึกษาของศูนย์การศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยจังหวัดตราด จำแนกตามอายุ แตกต่างกันอย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติ 4) ความพึงพอใจของผู้เรียนต่อการจัด การศึกษาของศูนย์การศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยจังหวัดตราด จำแนกตามอาชีพ แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 และ 5) ความพึงพอใจของผู้เรียนต่อการจัดการศึกษา ของศูนย์การศึกษา นอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยจังหวัดตราด ในภาพรวมแตกต่างกัน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 เมื่อพิจารณารายด้าน ด้านการเรียนการสอน ด้านบุคลากร ด้านบริการและสวัสดิการ ของอาชีพเกษตรกรรมกับอาชีพรับจ้าง แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญ ทางสถิติที่ระดับ .05 ส่วนด้านอาคารสถานที่และสิ่งแวดล้อม แตกต่างกันอย่างไม่มีนัยสำคัญ ทางสถิติ

มหาวิทยาลัยราชภัฏเทพสตรี
RAJABHAT MAHASARAKHAM UNIVERSITY

4.2.งานวิจัยต่างประเทศ

คีฟฟ์ (Keefe, 1991 : 223) ทำวิจัยเรื่องการนำหลักสูตรที่เหมาะสมกับสภาพแวดล้อมไปใช้ กรณีศึกษาที่ใช้ในรูปแบบนโยบายทางการเมืองของเอสตัน (Easton) มีจุดประสงค์ของการวิจัยว่า การนำหลักสูตรไปใช้ในโรงเรียนตามนโยบายของรัฐโรดไอแลนด์ (Rhoodde Island) ส่งผลกระทบอย่างไรบ้างเมื่อถูกนำไปใช้ในโรงเรียนระดับท้องถิ่น ผลการวิจัยพบว่าอาจารย์ผู้สอน จำนวนมากพอใจที่จะเข้าร่วมในการฝึกหาวิธีการใช้หลักสูตรด้วยตนเอง และปฏิเสธวิธีการสำเร็จรูป ที่รัฐสร้างให้ จึงเป็นผลให้การนำไปใช้ในระดับท้องถิ่นไม่ประสบผลสำเร็จเท่าที่ควร ดังนั้น กระทรวงศึกษาธิการควรระมัดระวังในการออกข้อกำหนดทางการศึกษาแล้วประกาศใช้ทั่วประเทศ โดยไม่คำนึงถึงท้องถิ่นที่ห่างไกล ซึ่งไม่สามารถปฏิบัติตามให้

เกิดผลสัมฤทธิ์ได้ การเปลี่ยนแปลง หลักสูตรใหม่ จะต้องพิจารณาความพร้อมของอาจารย์ผู้สอน วัสดุอุปกรณ์ วัฒนธรรม และชุมชน ของแต่ละท้องถิ่นเป็นสำคัญ

โชฟา (Shopha, 1991 : 120-124) ได้ทำการวิจัยเรื่องการศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนกับแรงจูงใจในการเรียนและบรรยากาศทางสังคมในห้องเรียน จำนวน 9 ด้าน ศึกษากับกลุ่มตัวอย่างเป็นนักเรียนเกรด 9 จำนวน 200 คน จากโรงเรียนในเขตกุรัตซีตรา ฮาร์ยานา ประเทศอินเดีย โดยใช้แบบวัดสภาพแวดล้อมในห้องเรียน (CES) และแบบวัดแรงจูงใจ ใฝ่สัมฤทธิ์ ผลการศึกษาพบว่า มีความสัมพันธ์ทางบวกระหว่างผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนและแรงจูงใจในการเรียนและบรรยากาศทางสังคมในห้องเรียน ด้านความสัมพันธ์ระหว่างกัน การสนับสนุนจากครู การมุ่งงานเป็นหลักการแข่งขัน และการใช้นวัตกรรม มีความสัมพันธ์ทางลบระหว่างผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนกับบรรยากาศทางสังคมในห้องเรียน ด้านการควบคุมของครูอาจารย์ และไม่มีความสัมพันธ์อย่างมีนัยสำคัญ ด้านการร่วมกิจกรรม คำสั่งและความมีระเบียบความชัดเจนของกฎเกณฑ์และระเบียบต่างๆ

รามุสเซน (Rasmussen, 2003) ได้ศึกษาวิจัยเรื่องทฤษฎีแรงจูงใจ ปัจจัยจูงใจ ปัจจัยอนามัย ของ Herzberg ซึ่งนำมาประยุกต์ใช้กับความพึงพอใจในการทำงานของโรงเรียน Middle School Principals พบว่า การเป็นที่ยอมรับความสำเร็จ ความก้าวหน้า ความรับผิดชอบ ถูกระบุว่าเป็นตัววัดความพึงพอใจในการทำงานมากที่สุด ส่วนความสัมพันธ์ระหว่างบุคคล นโยบายบริษัทความเป็นผู้นำ (หัวหน้า) เงินเดือน สถานภาพความปลอดภัยในการทำงาน ถูกระบุว่าเป็นตัววัดความไม่พึงพอใจในการทำงานมากที่สุด ความรับผิดชอบ ความเป็นไปได้ในการเติบโต ความก้าวหน้า ไม่ได้ถูกระบุว่าเป็นแรงจูงใจและปัจจัยที่เกี่ยวข้องกับการทำงาน ปัจจัยที่ส่งผลต่อความพึงพอใจในการทำงาน คือการจูงใจที่แท้จริง (ปัจจัยภายใน) ซึ่งหมายถึง การจูงใจโดยปัจจัยต่าง ๆ ภายในลักษณะงาน เช่น ความคิดสร้างสรรค์ ความเป็นอิสระ และความรับผิดชอบ ปัจจัยที่ส่งผลต่อความไม่พึงพอใจในการทำงาน คือ การจูงใจโดยปัจจัยที่ไม่เกี่ยวข้องกับงาน (ปัจจัยภายนอก) เช่น ค่าตอบแทน ลักษณะงาน การให้ตำแหน่ง

มาโลน (Malone, 2003) ได้ศึกษาวิจัยเรื่อง การศึกษาปัจจัยที่นำไปสู่ความพึงพอใจและความไม่พึงพอใจในการทำงานของโรงเรียน Aouth Dakota ผลการวิจัย พบว่า ครูมีความพึงพอใจต่อการทำงาน ปัจจัยที่แท้จริง คือการจูงใจโดยปัจจัยต่าง ๆ ภายในลักษณะงาน เช่น ความคิดสร้างสรรค์ ความเป็นอิสระ และความรับผิดชอบ และปัจจัยที่ไม่เกี่ยวข้องกับงาน เช่น ค่าตอบแทน ลักษณะงาน และการให้ตำแหน่ง ยกเว้นเงินเดือน ถูกกำหนดว่ามีความสัมพันธ์ต่อความพึงพอใจในการทำงาน และจากผลการวิจัยยังพบอีกว่า ปัจจัยอันดับแรก ที่มีผลต่อความพึงพอใจในการทำงาน ได้แก่ ความรับผิดชอบ ความสัมพันธ์ระหว่างครู – นักเรียน การประสบความสำเร็จ ความสัมพันธ์ระหว่างครูระดับเดียวกัน และความมั่นคงในการทำงาน และครูที่มีอายุ

มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม RAJABHAT MAHASARAKHAM UNIVERSITY

งานน้อยมีความพึงพอใจต่องาน สูงกว่าครูที่มีอายุงานมากกว่า เพศ และอายุ มีความสัมพันธ์ต่อความพึงพอใจในการทำงาน เงินเดือน ไม่ใช่ปัจจัยอันดับแรกที่จูงใจในการทำงาน ครูในโรงเรียนขนาดเล็กมีความพึงพอใจในการทำงานมากกว่าครูในโรงเรียนขนาดกลางและขนาดใหญ่ ครูผู้ชายวัยกลางคนมีแนวโน้ม จะมีความพึงพอใจในการทำงานลดลง

จากการศึกษาเอกสารและงานวิจัย ทั้งภายในประเทศและต่างประเทศ สรุปได้ว่า การดำเนินการจัดการศึกษา ของศูนย์การศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยอำเภอรัตนวาปี สังกัดสำนักงานส่งเสริมการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยจังหวัดหนองคาย ตามหลักเกณฑ์และวิธีการจัดการศึกษานอกโรงเรียน ตามหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 ทั้ง ด้านหลักสูตร ด้านการดำเนินการแนะแนว ด้านการจัดกระบวนการเรียนรู้ และด้านการวัดผลและประเมินผลการเรียนจะประสบผลสำเร็จเพียงใดขึ้นอยู่กับการที่นักศึกษาได้รับการสนองตอบความต้องการก็จะทำให้เกิดความพึงพอใจ การที่จะดำเนินการจัดการศึกษา ประสบความสำเร็จนักศึกษาเกิดความพึงพอใจนั้น ขึ้นอยู่กับผู้บริหาร ครูผู้ที่เกี่ยวข้อง และตัวนักศึกษา ต้องทำความเข้าใจ และปฏิบัติตามหลักเกณฑ์และวิธีการจัดการศึกษานอกโรงเรียน แนวคิดทฤษฎีที่เกี่ยวกับความพึงพอใจ ซึ่งมีส่วนสำคัญอย่างยิ่ง ในการพัฒนาคุณภาพของสถานศึกษาและเป็นส่วนที่ส่งผลต่อความพึงพอใจของนักศึกษา

มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม
RAJABHAT MAHASARAKHAM UNIVERSITY